

**Suomi-Kiina –seuran ja sen kirjaston rooli
kulttuurisen tiedon välittäjänä**

SATU-MAARIA LITUKKA

TAMPEREEN YLIOPISTO
Informaatiotutkimuksen laitos
Pro gradu –tutkielma
Informaatiotutkimus
Toukokuu 2008

TIIVISTELMÄ

TAMPEREEN YLIOPISTO

Informaatiotutkimuksen laitos

LITUKKA, SATU-MAARIA: Suomi-Kiina –seuran ja sen kirjaston rooli kulttuurisen tiedon välittäjänä

Pro gradu –tutkielma, 83 sivua + 5 liitesivua

Informaatiotutkimus

Toukokuu 2008

Tämän työn taustalla ovat kulttuurisen tiedon välittämiseen liittyvät kysymykset. Aluksi osoitetaan miten kulttuurimme ja sen historiallisesti muotoutunut suhde muihin kulttuureihin vaikuttaa tiedonhankinnan ympäristöön. Tätä kuvataan eurooppalaisen (länsimaisen) sekä suomalaisen ja kiinalaisen kulttuurin kohtaamisen kautta. Lisäksi käsitellään kirjastojen roolia vieraita kulttuureja koskevan tiedon välittäjänä. Tutkielman tavoitteena on täsmentää kuvaa ystävyysseurojen kirjasto- ja tietopalvelutoiminnasta ja sen mahdollisuuksista kulttuurisen tiedon välittäjänä. Tutkimuskohteeksi valittiin Suomi-Kiina –seura ja sen kirjasto. Keskeiset tutkimuskysymykset ovat, millä tavoin Suomi-Kiina –seura toimii Kiinaa ja sen kulttuuria koskevan tiedon välittäjänä ja millainen on seuran kirjaston rooli tässä toiminnassa? Lisäksi pyritään selvittämään millä tavoin seuran kirjastoa käytetään sekä millaisia tarpeita ja toivomuksia seuran kirjaston käyttäjillä on kirjaston kehittämiseksi?

Työn empiirinen osio toteutettiin tapaustutkimuksena. Empiiristä aineistoa kerättiin haastatteluiden ja kirjaston käyttäjäkyselyn avulla. Haastatteluita tehtiin kaksi. Haastateltavina olivat Suomi-Kiina –seuran puheenjohtaja sekä seuran toimistosta ja samalla kirjaston toiminnasta vastaava toimistonhoitaja. Suomi-Kiina –seuran kirjaston lainaajatietojen perusteella käyttäjäkysely lähetettiin 25:lle henkilölle. Kyselyitä palautettiin 17 kappaletta.

Vuonna 1951 perustettu kulttuuripainotteinen Suomi-Kiina –seura on toimintansa aikana pyrkinyt välittämään tietoa Kiinasta monin tavoin. Se on järjestänyt esimerkiksi luentoja, tapahtumia ja näyttelyitä. Ajoittainen julkaisutoiminta ja erityisesti vuodesta 1956 asti ilmestynyt ”Kiina sanoin ja kuvin” –lehti on tarjonnut mahdollisuuden syventää suomalaisten Kiina-tuntemusta. Tärkeä osa työtä on vastaaminen erilaisiin tiedontarpeisiin. Matkailu on noussut keskeiseksi alueeksi jolta tietoa kaivataan. Suomi-Kiina –seuran rooli on muodostunut yhä enemmän asiantuntijaorganisaation suuntaan.

Suomi-Kiina –seuran kirjasto on osa seuran toimintaa. Sen perustana on seuran vuosien aikana eri tavoin kertynyt kirjallisuus. Voimavarojen ja resurssien puutteesta johtuen kirjastoa ei ole voitu ylläpitää ja päivittää toivotulla tavalla. Käyttäjäkysely osoitti, että kirjaston asiakkaat olivat tyytyväisiä kirjastoon ja erityisesti saamaansa palveluun. Heitä kiinnosti erityisesti matkailuun, kulttuuriin ja kieliopintoihin liittyvä aineisto. Asiakkaista 53% oli seuran jäseniä ja 47% ei-jäseniä. Ongelmaksi koettiin aukioloajat. Lisäksi toivottiin, että kirjaston aineisto ja hankinnat olisivat sähköisesti verkossa. Ehdotettiin myös, että seura voisi ylläpitää laajempaa Kiina-portaalia. Kirjaston kehittämisen kannalta keskeistä on kokoelman saaminen sähköiseen muotoon. Suunnitelmia tästä on jo olemassa.

Asiasanat: ystävyysseurat, erikoiskirjastot, Kiina, historia, kulttuurikosketukset, tiedonvälitys

Sisällysluettelo

1.	JOHDANTO.....	1
2.	KULTTUURIEN MUOKKAAMA MAAILMA	2
3.	EUROOPAN ULKOPUOLISET KULTTUURIT, ESIMERKKINÄ KIINA	4
3.1	Kohtaamisia.....	7
3.2	Tutkimusta ja vuorovaikutusta	9
3.3	Suomi kohtaa Kiinan, historiallinen katsaus	13
3.4	Kiina-tutkimuksen nykytila Suomessa	15
4.	KIRJASTOT JA KULTTUURINEN TIETO.....	17
4.1	Kulttuurin alan erikoiskirjastot.....	18
4.2	Yleisten kirjastojen ulkomaiset kokoelmat.....	21
4.3	Kirjastot ja kokoelmat kansainvälisessä toimintaympäristössä	22
5.	YHDISTYS- JA YSTÄVYYSSEURATOIMINTA SUOMESSA	26
5.1	Ystävyysseurojen historia ja toiminta.....	29
5.2	Ystävyysseurojen kirjastot.....	36
6.	EMPIIRISEN TUTKIMUKSEN ASETELMA.....	38
7.	SUOMI-KIINA -SEURA	39
7.1	Suomi-Kiina –seuran historia	41
7.2	Suomi-Kiina –seuran toiminta.....	43
8.	SUOMI-KIINA –SEURAN KIRJASTO.....	51
9.	SUOMI-KIINA –SEURAN KIRJASTON KÄYTTÄJÄKYSelyn TOTEUTUS JA TULOKSET	56
9.1	Suomi-Kiina –seuran kirjastonkäyttäjien tausta	57
9.2	Suomi-Kiina –seuran kirjastonkäyttäjien tiedontarpeet.....	63
9.3	Toivomuksia ja palautetta Suomi-Kiina –seuran kirjastolle.....	70
10.	JOHTOPÄÄTÖKSET	71
11.	LÄHTEET	77
12.	LIITTEET.....	84

1. Johdanto

Tätä työtä lähdettiin alkujaan rakentamaan sen ajatuskulun pohjalta, että eri kulttuurit ovat eläneet toistensa rinnalla kautta aikojen. Niiden välinen yhteys on kuitenkin jäänyt monesti heikoksi. Ymmärryksemme vieraista kulttuureista on usein ennakkoluulojen ja -käsitysten värittämää. Tämä ilmiö vahvistuu mitä kauemmaksi siirrymme eurooppalaisesta, nykypäivänä länsimaisesta, kulttuuripiiristämme. Eurooppalainen kulttuuri on ollut jo kauan tekemisissä erilaisten Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kanssa. Siten myös tietoa näistä maista on kulkeutunut meille pitkään. Välittynyt tieto on kuitenkin ollut aina historiallisesti värittyä. Sen muodostuminen ja tulkinta on ollut aikaan sidottua. Siten myös käsityksemme eri kulttuureista ovat usein historiallisen jatkumon tulosta.

Kulttuuri ja ympäristö, joissa olemme kasvaneet ja elämme, vaikuttavat tiedonhankintaamme. Ne vaikuttavat tiedonlähteisiin ja niiden sisältöön, tiedonhankinnan valmiuksiin, kykyihin ja edellytyksiin, tiedonhankinnan kanaviin, kirjastojen ja muiden organisaatioiden kokoelmiin, tiedonvälitykseen sekä tiedontarpeisiin. Tässä työssä on kaksi päämäärää. Ensin pyritään selvittämään miten (länsimainen) kulttuurimme ja sen historiallisesti muotoutunut suhde muihin kulttuureihin vaikuttaa tiedonhankinnan ympäristöömme. Tavoitteena on avata ja ymmärtää paremmin kulttuurisen tiedon välittymiseen liittyviä taustatekijöitä. Ne ovat muokanneet tiedon välittymistä sekä sen ympäristöä. Tätä valottamaan on kuvattu historiallista taustaamme suhteessa toiseen kulttuuriin. Kohteeksi on valittu Kiina, jonka historia, kulttuuri, koko ja kasvanut merkitys maailmanlaajuisesti tekee siitä mielenkiintoisen ja antoisan esimerkin.

Toiseksi tässä työssä pyritään kuvamaan tarkemmin vieraaseen kulttuuriin liittyvää tiedon välittymistä ja sen edellytyksiä toisen kulttuurin sisällä. Tätä tehtävää hoitavat muun muassa ystävyysseurat. Tavoitteena onkin täsmentää kuvaa niiden kirjasto- ja tietopalvelutoiminnasta. Tarkastelun fokuksena on Suomi-Kiina –seuran kirjaston rooli ja merkitys kulttuurisen tiedon välittäjänä. Keskeisiä tutkimuskysymyksiä ovat millä tavoin Suomi-Kiina –seura toimii Kiinaa ja sen kulttuuria koskevan tiedon välittäjänä ja millainen on seuran kirjaston rooli tässä toiminnassa? Lisäksi pyritään selvittämään millä tavoin seuran kirjastoa käytetään sekä millaisia tarpeita ja toivomuksia seuran kirjaston käyttäjillä on kirjaston kehittämiseksi?

Informaatiotutkimuksen alalla on tehty runsaasti kirjastonkäyttöön liittyvää tutkimusta. Suomi-Kiina –seuran kaltaisen organisaation ylläpitämän kirjaston tutkimus on kuitenkin uusi alue. Tämän työn taustalla oleva kulttuurinen ja historiallinen näkökulma vaatii lisäksi osittain poikkitieteellistä lähestymistapaa. Tämä näkyy ennen kaikkea kirjallisuuskatsauksessa. Suomi-Kiina –seura on ystävyysseura tai toiselta nimikkeeltään ulkomaanyhdistys (tässä työssä käytetään ystävyysseura-termiä). Vaikka ystävyysseuroilla on takanaan pitkä historia, niihin liittyvää tutkimusta on tehty vähän. Kirjallisuuden sijaan tietoa niistä on jouduttu hankkimaan muista lähteistä.

Aluksi luomme lyhyen yleiskatsauksen kulttuureihin ja läntisen kulttuurin kehitykseen suhteessa muihin kulttuureihin. Esimerkiksi Euroopan ja Euroopan ulkopuolisen kulttuurin kohtaamisesta on tässä työssä valittu Kiina ja kiinalainen kulttuuri. Niiden välistä vuosisataista vuorovaikutusta ja eurooppalaisten Kiinaan liittyvien mielikuvien muotoutumista tarkastellaan luvussa 3. Luvussa 4 käsitellään kulttuurin alan (erikois)kirjastoja ja nostetaan esiin muutamia esimerkkejä siitä, miten kulttuurinen taustamme ja kulttuurien väliset voimasuhteet vaikuttavat kirjastotyössä. Suomi-Kiina –seuran ja sen kirjaston toimintaa taustoitetaan tutustumalla ystävyysseuratoimintaan, sen toimintaedellytyksiin ja muutama ystävyysseurakirjastoihin. Luvussa 6 esitellään tämän työn empiirinen asetelma. Luvuissa 7 ja 8 perehdytään Suomi-Kiina –seuraan ja sen kirjastoon. Nämä luvut perustuvat pitkälti tehtyihin haastatteluihin. Luvun 9 alussa esitellään miten kirjaston käyttäjäkysely toteutettiin. Tämä jälkeen käydään läpi ja analysoidaan saadut vastaukset. Lopuksi kootaan yhteen ja arvioidaan tässä työssä saatuja tuloksia.

2. Kulttuurien muokkaama maailma

Kulttuurista on olemassa useita määritelmiä. Historiallisessa ja kansatieteellisessä merkityksessä se tarkoittaa ”ihmisen, yksilön tai yhteisön henkisten ja ruumiillisten kykyjen kehittyneisyyttä, tietojen, taitojen, tapojen ja uskomusten kokonaisuutta; esim. kansan tai koko ihmiskunnan saavutusten kokonaisuus” (Turtia 2005, 299). Huntingtonin (2003, 46) mukaan ”ihmisen historia on kulttuurien historia”. Kulttuurin idea on ranskalaisten ajattelijoiden 1700-luvulle tultaessa kehittämä. Sen vastakohtana oli luku- ja kirjoitustaidoton sivistymätön ”barbarismi”. Yhteiskuntia pystyttiin nyt arvottamaan näiden käsitteiden kautta. (emt., 46.) Arkiajattelussa kulttuuri ja rotu yhdistetään usein toisiinsa. Kulttuuri voi kuitenkin yhdistää tai jakaa rodusta huolimatta. Uskonto ja erityisesti niiden tekemä käännytystyö on tästä hyvä esimerkki. Arvot, uskomukset, instituutiot ja

sosiaaliset rakenteet ovat tekijöitä, jotka yhdistävät tai erottavat ihmisryhmiä. (Huntington 2003, 48-49.)

Kulttuureille tyypillistä ovat mm. niiden dynaamisuus, eli niiden kyky muuttua, sekä vuorovaikutteisuus, joka hämärtää niiden rajoja. Kulttuurit ovat myös pitkäikäisiä ja katoavaisia. Nykyisistä kulttuureista merkittävimmät ovat: kiinalainen, japanilainen, hindulainen, islamilainen, ortodoksinen, länsimainen sekä latinalaisamerikkalainen kulttuuri, joka voidaan nähdä myös länsimaiseen kulttuuriin liittyvänä erillisenä kulttuurina. Lisäksi voidaan tunnistaa useammasta osasta muodostunut afrikkalainen kulttuuri, johon on muodostumassa yhä kattavampi afrikkalainen identiteetti. (emt., 50-55.) Kulttuureja erottavia tekijöitä ovat olleet aika, etäisyydet sekä muut maantieteelliset esteet. Yhteyksien lisääntyessä uusien ajatusten ja teknisen kehityksen siirtyminen kulttuurien välillä kesti silti huomattavan pitkään. Valloitukset ja toisten kansojen alistaminen synnyttivät merkittävimmät kulttuurien väliset yhteydet. 700- ja 800-luvuilla jKr. muotoutunut eurooppalainen kulttuuri oli pitkään jäljessä muita. 1500-luvulle tultaessa laajentuva kauppa, teknologinen kehitys, yhteiskunnan muutokset ja monet muut tekijät alkoivat viedä Eurooppaa kuitenkin vauhdilla eteenpäin. Sen vahva kehitys muutti kulttuurien varhaisemman satunnaisen ja monisuuntaisen kohtaamisen Euroopan (ja lännen) jatkuvaksi, ylivoimaiseksi ja yksisuuntaiseksi vaikutukseksi, jota jatkui neljäsataa vuotta. (emt., 57-60.) Kiinalaisen kulttuurin kohdalla nousee esiin usein kysymys, miksi Kiinan kehitys ei kulkenut samaan tahtiin kuin Euroopan vaikka sillä oli niin pitkä tieteellinen perintö takanaan. Näin tehdessämme nostamme Euroopan monien eri tekijöiden ja sattumienkin yhteisvaikutuksesta muodostuneet ainutkertaiset tapahtumat normiksi, johon vertaamme muiden toimintaa. (Heritage of China 1990, xix.) Tällaisesta ajattelutavasta ei ole hyötyä, sillä sen kapea-alaisuus haittaa kulttuurien välistä hedelmällistä vuorovaikutusta.

1900-luvulle tultaessa erilaiset ideologiset konfliktit jakoivat maailmaa. Samalla kulttuurien välinen vuorovaikutus monipuolistui ja kansainvälinen järjestelmä laajeni kattamaan Eurooppaa ja länttä laajemman alueen. Pohjana tälle oli kuitenkin eurooppalainen ja sen määrittelemä järjestelmä. Jokainen kulttuuri pitää omaa kulttuuriaan kaikkein keskeisimpänä. Se on kulttuuri, jonka toimesta ja ympärillä historiaa on tehty. Tällainen yksikulttuurinen näkökanta ilmenee vahvimmillaan lännen uskossa eurooppalaisen kulttuurin universaalista ominaisuudesta. (Huntington 2003, 62-66.) Tämä universaalien kulttuurien käsite muodostui 1800-luvulla oikeuttamaan eurooppalaisten valta-aseman laajentumisen muihin kulttuureihin. Länsi hyödyntää yhä uskoa oman kulttuurin yleispätevyyteen kiistoissa ei-länsimaisten kulttuurien kanssa. Mutta sitä mitä länsimaalaiset pitävät universaalina, ei-länsimaalaiset pitävät läntisenä. Nopeasti katsottuna esimerkiksi kulutustottumuksia, populaarikulttuuria tai viestinnän leviämistä tarkasteltaessa syntyy kuva yhtenäistyvämmästä

kulttuurista. Pinnan alla ihmiset kuitenkin yhä tulkitsevat näkemäänsä ja kuulemaansa oman kulttuurisen taustansa lähtökohdista. Eri kulttuurien innovaatiot, tekniset keksinnöt ja muoti ovat liikkuneet säännöllisesti kulttuurista toiseen ilman että niillä on kulttuurisia seuraamuksia tai että ne ovat muuttaneet kulttuurien syvempiä rakenteita. (Huntington 2003, 69-80.) Kulttuurien välisen vuorovaikutuksen lisääntymisestä ja monista muista seikoista huolimatta Huntington (2003) ottaa sen kannan, että etnisyyteen, uskontoihin ja kulttuureihin perustuva jako maailmassa säilyy. Hänen mukaansa ei voida osoittaa, että esimerkiksi kauppa ja viestintä synnyttäisivät rauhaa ja yhteisyyden tunnetta. (emt., 80-81.) Näitä kysymyksiä on pohdittu viime vuosina huomattavan paljon ja erilaisia näkemyksiä sekä niiden kannattajien ja vastustajien välistä väittelyä riittää. On hyvä tunnustaa ja tiedostaa kulttuureihin ja niiden välisiin suhteisiin liittyvät monimutkaiset kysymykset sekä kulttuurien erilaisuus. Niiden ei kuitenkaan pidä antaa lamauttaa tai pysäyttää kulttuurien välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta. Ne on vain hyväksyttävä.

3. Euroopan ulkopuoliset kulttuurit, esimerkkinä Kiina

Kiinalaista kulttuuria voidaan kuvata pitkänä jatkumona, joka vaikuttaa yhä Kiinaan ja kiinalaisten näkemykseen itsestään ja muista. Kyse on ennen kaikkea maan pitkäikäisestä korkeakulttuurista verrattuna kaikkiin muihin maailman suuriin kulttuureihin. Se on synnyttänyt kulttuurista omaleimaisuutta ja omaehtoisuutta, johon myös maantieteellisillä tekijöillä on ollut vaikutusta. Kiina onkin ollut suurimmaksi osaksi eristäytynyt ja sulkeutunut maa aina 1800-luvulle asti. Tietoisuus oman kulttuurin yhtenäisyydestä on ollut merkittävä valtiota koossapitävä voima. Kiinalaiset ovat pitäneet kulttuuriaan vuosisatojen ajan ainoana oikeana sivistysmuotona, ja heidän kiinnostuksensa ulkopuolisia maita ja kansoja kohtaan on ollut huomattavan vähäistä. Katsoessaan vain taaksepäin kiinalaiset eivät osanneet varautua mm. eurooppalaisten aiheuttamaan uhkaan näiden tunkeutuessa maahan 1800-luvulta lähtien. Kiinaan saapuneet vaikutteet ovat kuitenkin pian muuntuneet kiinalaisen kulttuurin tarpeiden mukaisesti, josta hyvänä esimerkkinä on Euroopassa syntynyt marxismi-leninismi. (Huotari & Seppälä 2002, 11-15.) Huotari ja Seppälä ovat todenneetkin, että ”Kiinaa on siis hyödyllistä ajatella omana itsesyntyisenä ja enimmäkseen oman dynamiikkansa perusteella muuttavana sivilisaationa” (2002, 14).

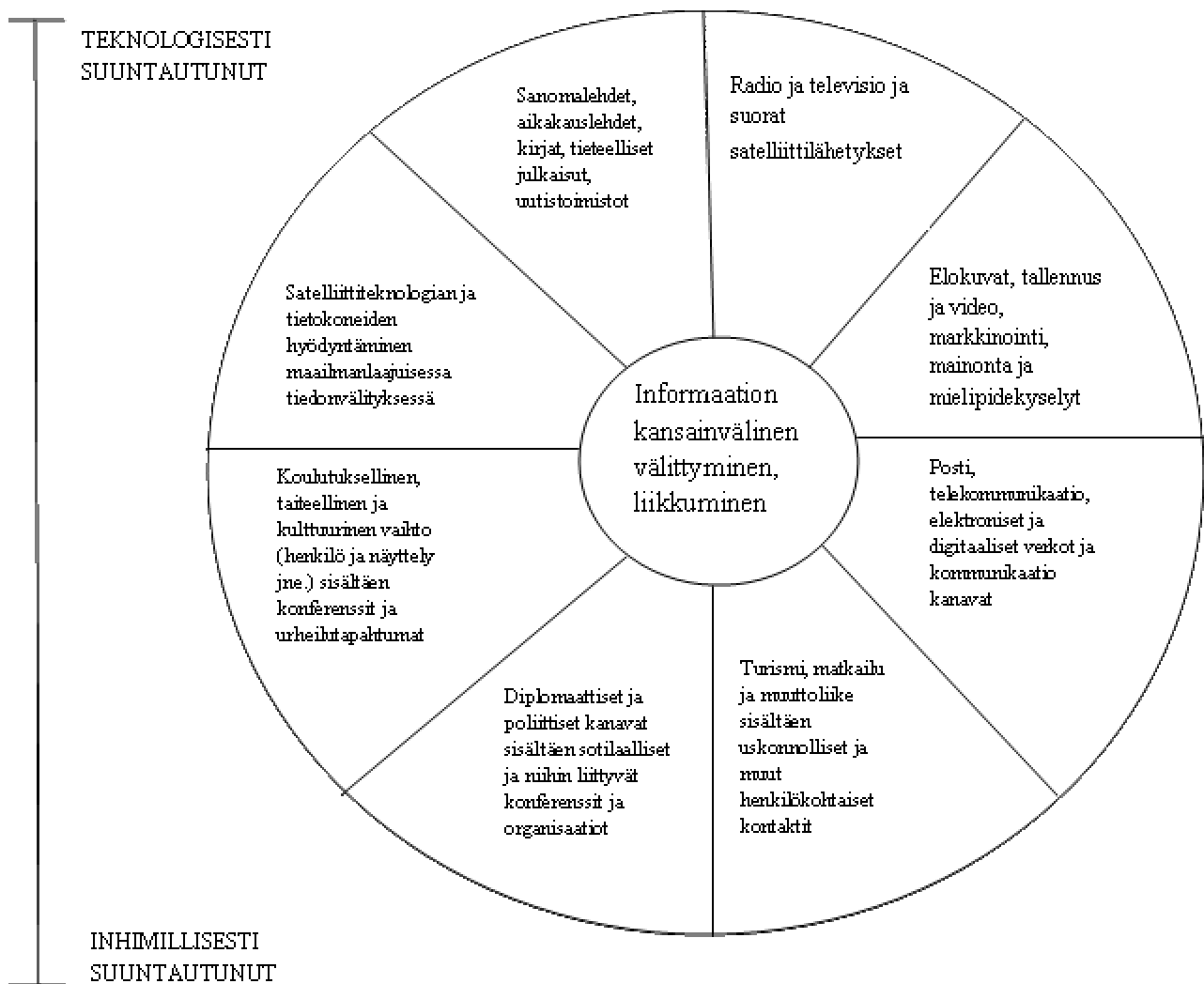
Erilaiset mielikuvat (image), eli henkilön tai ryhmän omaksumat näkemykset tai käsitykset, ovat hallinneet kautta historian eurooppalaisten ja nykyään laajemmin länsimaisten ihmisten suhdetta

Kiinaan. Mielikuvat ja todellisuus eivät ole toistensa synonyymejä. Kun tarkkailemme tiettyä meille vierasta kulttuuria taustamme, ideologiamme, ennakkoluulomme, kokemuksemme, aikakautemme ja paikkamme vaikuttavat väistämättä siihen, miten suodatamme näkemäämme. Emme voi koskaan täysin ravistaa harteiltamme omaa kulttuuriamme. Lisäksi ihmiset ovat hyvin erilaisia valmiudessaan etsiä esimerkiksi myönteisiä tai kielteisiä näkemyksiä toisista kulttuureista. Mielikuvien muodostumiseen liittyy olennaisesti se, ettei historia pääty. Siten mielikuvat myös jatkavat muotoutumistaan. Näihin mielikuviin on kautta tuon historian vaikuttanut kulloisenakin aikakautena vallassa olevien kyky hallita mielikuvien rakentumista. (Mackerras 1999, 1-4.)

Eri aikoina mielikuvien muokkaajien taustat, kokemukset ja kyvyt ovat olleet hyvin erilaisia. Tarkastellessamme 1900-luvun länsimaalaisten mielikuvia Kiinasta, tärkeimmiksi lähteiksi nousevat kirjallisuus ja lehdistö. (emt., 7). Kirjallisista kuvauksista saamme arvokasta tietoa siitä miten eri aikoina länsimaalaiset ovat nähneet Kiinan ja kiinalaiset. Tiedotusalan tutkimuksissa on havaittu, että Aasiaa koskevien uutisten määrä on vuosien 1961-1995 välillä kasvanut lähes kaksinkertaiseksi. Sen sijaan kiinnostus Afrikkaa kohtaan on pudonnut yhtä paljon. (Pietiläinen 1998a, 89.) Kulttuurinen läheisyys, eli historialliset ja kulttuurisiteet sekä osittain taloudelliset ja poliittiset suhteet, on yksi tekijä joka vaikuttaa siihen kuinka paljon uutisia eri maista saadaan. Tämä on hyvin pysyvä ilmiö, johon tilapäiset muutokset eivät paljon vaikuta. (Pietiläinen 1998b, 31.) Tiedon hankkiminen erityisesti oman maanosan tapahtumista on helpompaa ja ne kiinnostavat enemmän. Tämä on ollut erityisesti Eurooppalainen ilmiö. (Pietiläinen 1998c, 65.) 2000-lukua lähestyttäessä television ja elokuvien rooli on noussut entistä tärkeämmäksi. Kiinaan suuntautuvan työn ja vapaa-ajan puitteissa tapahtuvan matkailun lisääntyessä saamme kuulla yhä enemmän ensikäden kokemuksia maasta ja kulttuurista. Internet on uusin väline mielikuvien muokkaamisen saralla. (Mackerras 1999, 7.)

Mowlana (1997) on määritellyt informaation (eli tulkitsemattoman, merkityksiä vastaanottajalle sisältävän materiaalin, tietoa muodostavan aineiston) kansainvälisen liikkuvuuden kanavia ja muotoja (ks. kuvio 1). Kansainvälisessä viestinnässä ja tiedonvälityksessä sekä siihen liittyvissä lähestymistavoissa on viimeisen viidenkymmenen vuoden aikana ollut hänen mukaansa nähtävissä neljä eri suuntausta. Näitä ovat ideaalis-humanistinen lähestyminen, jossa kansainvälinen kommunikaatio nähdään keinona saattaa ihmisiä ja kansoja yhteen. Viestinnän voidaan nähdä myös toimivan keinona luoda propagandaa, ideologisia yhteentörmäyksiä ja myyttisiä kliseitä. Mowlanan mukaansa tavoitteena on poliittinen käännäminen. Kansainvälisessä viestinnässä informaation hallinnassa voi olla kyse myös puhtaasti poliittisesta vallasta, tiedonvälityksen ja uutisoinnin keskittymisestä harvojen käsiin. Samalla lähdemaan kulttuuri siirtyy maasta toiseen. Tähän liittyy

läheisesti informaation ymmärtäminen taloudellisena valtana. Kaupan, talouden ja tekniikan hallinta, joka johtaa heikompien hallintaan. Näistä lähestymistavoista kansainvälisiä suhteita on Mowlanan mukaan 1900-luvun loppupuolella hallinnut pääasiassa poliittisen käännyttämisen näkökulma. (Mowlana 1997, 6.) Tässä työssä tutkimuskohteena olevien ystävyysseurojen toiminnan taustalla voidaan nähdä ideaalis-humanistinen ajattelu informaation ja tiedon välittämisen voimasta kulttuurien välisen yhteisymmärryksen lisääjänä.

Kuvio 1. Informaation kansainvälinen liikkuminen. (Lähde: Mowlana 1997, 24.)

Laajasti nähtynä informaation kansainvälisen liikkumisen kartoittaminen on eräs tapa tarkastella kansainvälisiä suhteita. Sen tulisi ulottua teknologisten kanavien ja perinteisten joukkoviestimien välittämää tiedonvälitystä pidemmälle. On otettava huomioon kansalliset rajat ylittävien kanavien sekä niiden välittämien viestien määrä ja monimuotoisuus. (Mowlana 1997, 23-24.) Kuviossa 1

esitellään eräitä taloudellisia, poliittisia ja kulttuurisia toimintoja ja kanavia, joiden kautta informaatiota välittyy kansainvälisessä kontekstissa. Ne voidaan jakaa teknologisen tai inhimillisen suuntautuneisuuden mukaan, mutta oleellisinta lopulta on niiden sisältämän informaation sisältö. Kuvio 1 osoittaa erään tulkinnan siitä, kuinka monet asiat ovat muokkaamassa mielikuviamme maailmasta jossa elämme. Informaation liikkuminen ja välineet sen nopeaan liikuttamiseen ovat lisääntyneet vauhdilla. Kulttuurisen ymmärryksen muotoutuminen on kuitenkin pitkän prosessin tulos ja siihen on vaikuttanut eri aikakausien informaation välittyminen ja välittymisen muodot sekä oman kulttuurin sisäiset vaikutteet. Syvempää kulttuurista ymmärrystä tai sen puutteita onkin tarkkailtava historiallisen jatkumon tuloksena. Tätä selventämään luodaan seuraavaksi katsaus Euroopan ja Suomen (lännen) sekä Kiinan väliseen historialliseen yhteyteen.

3.1 Kohtaamisia

Eurooppalaisen (laajemmin länsimaisen) Kiina tuntemuksen historia voidaan aloittaa klassisilla sanoilla ”jo muinaiset roomalaiset”. He kutsuivat maata *Sericaksi* ja sen asukkaita *Seres* tai *Sinae* nimityksillä, joista *Seres* viittasi kiinalaisten käymään silkkikauppaan. Kiinalaisten oletetaan myös käyneen Rooman maaperällä 100-luvulla eKr. Roomalaisten tietämys Kiinasta ei ulottunut paljon pidemmälle, mutta 600-luvun alussa egyptiläis-kreikkalainen kirjailija Theophylactus Simocatta käsitteli Kiinaa laajempänä kokonaisuutena. Jo hänen kommentissaan heijastuu länsimaisia mielikuvia vuosisatojen ajan hallinnut mielikuva Kiinasta rikkaana ja eksoottisena maana. Muslimivaikutus oli kuitenkin kasvamassa ja pian se muodosti esteen ennen kaikkea Kiinan ja lännen väliselle kaupalle. Niinpä eurooppalaiset kosketukset Kiinaan supistuivat olemattomiin. (Mackerras 1999, 11-13.)

Kaikki muuttui keskiajalle tullessa. 1200- ja 1300-luvuilla Aasiaa hallitsi Mongoli-imperiumi. Sen alaisuudessa kulkuyhteydet Aasian halki paranivat huomattavasti ja kauppiat olivat heti valmiina tarttumaan tilaisuuteen. (Karttunen 1992, 251.) Tähän vaiheeseen sijoittuu eittämättä länsimaalaisille tunnetuin Euroopan ja Kiinan väliseen historiaan liittyvä nimi eli Marco Polo. Vuonna 1271 Marco lähti isänsä ja setänsä kanssa näille jo tutuksi käyneelle kauppamatkalle kohti itää. Mongoli-hallitsijoiden valloittama Kiina otti matkalaiset hyvin vastaan ja kotimatkalle lähdettiin vasta vuonna 1292. Marco Polon matkakirjasta tuli aikansa suosituin, vaikka sen kertomuksiin suhtauduttiin epäillen. Aikalaisten lisäksi myös nykypolvi on ottanut epäilevän kannan Marco Polon kertomuksiin, tosin eri syistä. Ihmetystä on herättänyt, ettei niistä löydy

mainintaan esimerkiksi teestä, Kiinan muurista, kirjoituksesta tai kirjapainosta. On syytä muistaa, että kirjan Kiinaa koskevaan osaan vaikuttaa ajan mongolihallinto. Kosketukset kiinalaiseen kulttuuriin jäivät siten vähäisiksi ja vääristivät kuvaa itse maasta. (Karttunen 1992, 251-252.) On olemassa myös inhimillisiä syitä. Palattuun matkaltaan Marco Polo vietti lähes vuoden vankilassa. Tällöin hänen oletetaan sanelleen vankitoverilleen runoilija Rustichellolle kokemuksistaan matkaltaan Aasiaan. Polo oli tarinankertojan maineessa ja Rustichello otti puolestaan taiteellisia vapauksia tehdäkseen tarinasta entistä värikkäämmän. (Mackerras 1999, 14.)

Kauppa loi eurooppalaisia yhteyksiä kaukaisiin maihin tuona ajanjaksona. Marco Polon lisäksi niistä ei ole säilynyt kuvauksia. Tiedot Aasiasta kasvoivat 1300-luvulla kuitenkin huomattavasti, mikä käy ilmi esimerkiksi aikakauden kartoista. Kauppiain lisäksi fransiskaanihäetysaarnaajat tekivät ensimmäisiä yrityksiä lähetystyön saralla. Vuonna 1368 Mongolihallitsijat kukistettiin ja valtaan nousi kiinalainen, muukalaisiin epäluuloisesti suhtautuva, Ming-dynastia. Heidän hallintokaudellaan maa oli lähes suljettu vierasmaalaisilta. (Karttunen 1992, 252-255.) Kulkureitti Euroopan ja Aasian välillä hankaloitui ja Euroopassa liikkunut ”musta surma” heikensi taloutta. Kauppiat ja lähetystyöntekijät eivät enää matkanneet kaukaisiin maihin kuten ennen. Euroopan ja Kiinan välille syntynyt yhteys katkesi lähes 200 vuodeksi. (Mackerras 1999, 17.)

Eurooppalaisten löytöretket ja merireittien etsiminen, tiedonjano ja kauppa yhdistivät jälleen Kiinan ja Euroopan. Vuonna 1514 portugalilaiset purjehtivat Kiinan rannikolla ja kolme vuotta myöhemmin heidän annettiin astua maihin. Vuonna 1557 perustettiin Macao ja Kantonin alueen rannikosta tuli Euroopan maiden ja Kiinan välisen kaupan keskus useiksi vuosisadoiksi. Myös lähetysaarnaajat palasivat uudelleen jatkamaan lähetystyötä. He olivatkin tulevana vuosisatoina pitkään tärkein eurooppalaisten Kiina-tietouden lähde. Lähetysaarnaajat olivat suurimmaksi osaksi katollisia jesuiittoja, millä oli huomattava merkitys tiedon välittymisen kannalta. Heistä monet olivat nimittäin oppineita miehiä, jotka harjoittivat tieteellistä työskentelyä ja olivat kirjeenvaihdossa eurooppalaisten oppineiden kanssa. He käänsivät kiinalaisia teoksia ja kirjoittivat kuvauksia Kiinan maantieteestä, yhteiskunnasta ja historiasta. Tämä alkoi herättää kiinnostusta myös Euroopan tieteellisissä piireissä. Ensimmäiset 1600-luvulla ilmestyneet sinologiset eli Kiinan tutkimukseen liittyvät julkaisut olivat harrastelijamaisia, mutta varsinkin jesuiittaoppineet hyödynsivät Kiinassa toimivien kollegoidensa aikaansaannoksia menestyksekkäästi. Ajan myötä Kiinaa koskevan kirjallisuuden, käännösten ja kiinankielen oppikirjojen määrä vain laajeni. 1700-luvulle tultaessa Kiinasta oli saatavissa parempi joskin hieman yksipuolinen kuva kuin mistään muusta Euroopan ulkopuolisesta maasta. Tämä oli jesuiittojen ansioita vaikka heidän pitkälti Kiinaa ihannoivat kirjoituksensa saivat sekä omana aikanaan että varsinkin myöhemmin osakseen

kritiikkiä. Jesuiittojen järjestö lakkautettiin 1700-luvun loppupuolella, ja heidän asemansa heikkeni myös Kiinassa. Lopulta vuonna 1804 lähetyssaarnaajien saapuminen maahan kiellettiin. (Karttunen 1992, 255-260.)

3.2 Tutkimusta ja vuorovaikutusta

Aasia-tutkimus on laaja ja epämääräinen käsite, mutta samalla väljempi ja neutraalimpi kuin entisaikojen pyhien kielten tutkimuksesta alkunsa saanut orientalistiikka, itämaisten kielten- ja kulttuurintutkimus. Orientalistiikka yhdistetäänkin usein Lähi-itään. Aasia-tutkimuksen käsite antaa paremmin tilaa tarkastella aluetta ilman liian tiukkoja (maantieteellisiä) rajoja. Toisaalta Aasian mantereella historian saatossa vaikuttaneiden monien kulttuurien tutkimuksella on melko vähän yhteistä, vaikka naapurikulttuurit ovat toki olleet vuorovaikutuksessa keskenään. Yhteistä näillä kulttuureilla on erityisesti niiden suhteessa Eurooppaan. Tutkija ”yrittää ymmärtää sitä [vierasta korkeakulttuuria], määrittellä, jopa hallita sitä, ja paljastaa samalla myös oman taustansa ja asenteensa”. (Karttunen 1992, 9.)

Teologia ja siihen liittynyt Raamatun alkutekstien tutkimus on vanhin Aasian kulttuureja koskenut tieteellinen tutkimusala. Muita lähtökohtia ja tutkimusaloja ovat olleet mm. historiallinen filologia ja 1800-luvulta lähtien varsinainen kielentutkimus, historia sekä teologisiin oppiaineisiin kuuluva uskontotiede. Puhtaat tieteelliset syyt eivät ole historian kuluessa olleet ainoita vaikuttimia Aasia-tutkimuksen taustalla. Sitä on synnyttänyt niin kauppa, politiikka, siirtomaaintressit ja erityisesti lähetystyö jo keskiajalta lähtien. Tutkimusta on eriaikoina värittänyt kulloisenkin aikakauden historialliset olosuhteet. Länsimainen Aasia-tutkimus on usein nähty lännen pyrkimyksenä vahvistaa omaa valtapolitiikkaansa. Imperialismin pyrkiessä tukahduttamaan muut kulttuurit, tutkijat pitivät kuitenkin esillä vieraita kulttuureja ja pyrkivät ymmärtämään niitä. Ympäröivä yhteiskunta ei tähän pystynyt. (emt., 9-10.) Tätä tutkimustyötä tulkitessamme on muistettava, että teemme sitä oman aikamme tietämyksen ja ymmärryksen valossa.

Aasian-tutkimus pitää sisällään monia eri oppiaineita kuten egyptologia, assyriologia, arabian kielen ja islamin tutkimus, seemiläiset kielet ja kulttuurit, indologia, Keski-Aasian tutkimus. Näistä monilla on takanaan pitkä akateeminen tutkimusperinne. Kiinan ja kiinalaisen kulttuurin tutkimus sinologia otti, kuten aiemmin on todettu, ensimmäisiä askeliaan jesuiittojen toimesta. 1600-luvulta lähtien sinologia alkoi myös saada jalansijaa oppineiden kammioissa. Se tukeutui kuitenkin

vahvasti jesuiitoilta saatuihin tietoihin. Vasta 1700-luvulla aiemmin harrastusluonteinen työ alkoi saada ammattimaisempia piirteitä. Kuitenkin ensimmäiset todella merkittävät tutkijat löytyvät 1800-luvun alkupuolelta. Varhaisista (kuten myös myöhemmistä) tutkijoista monet olivat värikkäitä persoonia ja erilaiset tieteelliset ristiriidat, kateus ja lennokkaat teoriat vaikuttivat myös tutkimuksen etenemiseen. Sinologista tutkimusta tehtiin lähinnä tiedeakatemoissa ja 1700-luvulla ja 1800-luvun alussa Pariisi oli sen ehdoton keskus. (Karttunen 1992, 266-267.) Laajalla opintomatallaan 1736-40 Turun akatemian pyhien kielten professori Petter Filenius pysähtyi Pariisiin kuuntelemaan luentoja. Mielenkiintoista on, että hän vuonna 1740 valmistuneessa väitöskirjassa käsittelee muiden kielten ohella myös kiinan kieltä ensimmäisen kerran Suomessa. (emt., 270.)

Aiemmat tutkijat olivat luonteeltaan yleisorientalisteja, mikä johti liialliseen monipuolisuuteen ja tietojen pinnallisuuteen. 1800-luvulle tultaessa tämä pikkuhiljaa muuttui ja moderni sinologia sai ensimmäiset edustajansa. (Karttunen 1992, 272.) Ranskalaisten panosta sinologian alalla kasvatti heidän siirtomaaintressinsä Indokiinassa. Niinpä 1900-luvun alussa Ranskassa oli jo viisi sinologian oppituolia. Myös brittiläiset ja protestanttiset lähetyssaarnaajat alkoivat osoittaa kiinnostusta Kiinaa kohtaan 1800-luvulla omien imperialististen intressien johdosta. Vuonna 1842 Kiina joutui avaamaan rajansa hävittyään Britannian armeijalle oopiumsodassa ja lähetyssaarnaajia alkoi saapua sinne sankoin joukoin. Protestanttiset lähetystyöntekijät halveksivat Kiinaa ja sen kulttuuria ja pitivät itseään ylempiä arvoisina. He uskoivat vakaasti, että onnistunut lähetystyö hävittäisi kiinalaisen kulttuurin nopeasti. 1800-luvun nopea taloudellinen, tekninen ja yhteiskunnallinen kehitys yhdistettynä kolonialismiin vahvisti eurooppalaisten uskoa omaan paremmuuteensa. Muiden maiden alistaminen oli heidän silmissään perusteltua ja oikeutettua. Jesuiittojen Kiinaa ja sen kulttuuria aikoinaan ymmärtänyt näkemys vaihtui negatiivisiin mielikuviin kärsimyksestä, turmeltuneisuudesta ja väkivallasta. (emt. 274-275.)

Erityisesti brittiläisessä sinologiassa tämä näkyy muuten asiantuntevaa työtä leimaavassa ennakkoluuloisessa tulkinnassa. Suurin merkitys brittiläisellä tutkimuksella oli kiinan kielen alalla. (emt., 275.) Saksa puolestaan nousi 1800-luvulla johtavaksi maaksi indologian ja Lähi-idän tutkimuksessa, mutta sinologinen tutkimus jäi vielä tuolloin vaatimattomaksi. Venäläisellä sinologialla on juurensa Kiinaan suuntautuneessa ortodoksilähetyksessä ja varsinkin 1800-luvun loppupuolelta lähtien se on ollut vilkasta ja monipuolista. Italialaistenkin tutkimustraditio oli lähtöisin lähetystyöstä ja se jatkui 1800-luvulla kukoistavana. Koska tutkijat julkaisivat työnsä lähinnä italian kielellä, ne eivät tavoittaneet laajempia piirejä. Yhdysvalloissa ja Pohjoismaissa sinologista tutkimusta on tehty toden teolla 1900-luvulta. Se on kuitenkin saavuttanut sitäkin merkittävämpiä tuloksia. Suomessa sinologia oli sen sijaan pitkään paitsiossa ja saavutti vasta 1980-

luvulla akateemisesti tunnustetun aseman. (Karttunen 1992, 276-278.) Palaamme myöhemmin suomalaisen Kiina-tutkimuksen vaiheisiin.

Sinologian historiassa oli vielä 1800-luvulla tyypillistä, että useimmat tutkijat eivät olleet itse käyneet Kiinassa ja heidän asiantuntemuksensa perustui primäärilähteiden tutkimisen sijaan kiinalaisiin ensyklopedioihin. Monet merkittävätkin pioneerityöt ovat vanhentuneet uuden sinologisen tutkimuksen edetessä. Vasta 1900-luvulla on alettu vähitellen ymmärtämään kiinalaista taidetta, runoutta ja kiinalainen tiedekin on saanut vihdoinkin tunnustusta. Karttunen (1992, 278) muistuttaa, että

Kiinalainen kulttuuri jatkoi katkeamatta nykyaikaan saakka ja että Kiinan oma perinteinen ja uudistuva oppineisuuden traditio on itse asiassa ollut monin verroin lännen sinologiaa laajempi ja perusteellisempi ... Länsimainen sinologia on siten viime kädessä pelkkä avustaja ja ulkopuolinen tarkkailija tutkittaessa yhtä maailman vanhimmista ja merkittävimmistä kulttuureista. (Karttunen 1992, 278.)

Tutkimuksen lisäksi Kiina ja Aasia kokonaisuudessa on avautunut meille mm. matkakirjojen, tutkimusmatkojen tai vaikkapa muodin välityksellä. Tämänkaltainen vuorovaikutus on muokannut merkittävästi mielikuviamme vieraista maista ja kulttuureista. Kirjallisilla matkakuvauksilla on takanaan pitkä historia. Niitä laadittiin niin muinaisessa Egyptissä kuin Kiinassa, jossa pyhiinvaeltajat kirjoittivat vierailuistaan buddhalaisuuden pyhillä paikoilla. Myös arabimatkailijat kunnostautuivat kokemuksiansa kuvaajina. Eurooppalainen matkakirja syntyi keskiajalla, vaikka esimerkiksi myöhäisantiikin ajoilta on jo olemassa varhaisia pyhiinvaelluskertomuksia. 1200- ja 1300-lukujen mongolien suurvalta Aasiassa sai eurooppalaisten maiden lähettiläät ja lähetysaarnajat liikkeelle. Kuten aiemmin on todettu, vei kauppa Marco Polon kohti Aasiaa. Taustalla lienee hänen ja monen muun kohdalla myös puhdasta seikkailunhalua. Matkakuvauksen kirjoittamista pidettiin lähes velvollisuutena, sillä niin harvoilla oli mahdollisuus matkustaa. Matkakirjat toimivat tiedonlähteinä, viihteenä ja matkaoppaina. Ne sisälsivät kokemuksia, havaintoja ja seikkailuja. Kirjojen taso sekä luotettavuus vaihtelivat suuresti, mutta varsinkin Aasian-tutkimuksessa ne säilyivät tärkeinä lähteinä 1800-luvun puoliväliin saakka. (Karttunen 1992, 21-22.)

Kauppiainden matkakuvaukset säilyivät tärkeinä tiedonlähteinä, mutta 1600- ja varsinkin 1700-luvuilla eurooppalaisen sivistyneistön tapa tehdä ns. *grand tour*, laaja opintomatka, lisäsi entisestään matkakirjojen määrää. Tanskan kuningas rahoitti ”Onnellisen Arabian retkikunta” -nimistä vuonna 1761 alkanutta eurooppalaisten ensimmäistä suurempaa tieteellistä matkaa Aasiaan.

Mukana oli myös suomalaissyntyinen kasvitieteilijä Petter Forsskål. Luonnontieteilijät olivatkin uusien ryhmien kaukomatkojen tekijöinä. Riidat ja taudit kiusasivat ”Onnellisen Arabian retkikuntaa”, vaikka määränpää saavutettiin vuonna 1763. Loppujen lopuksi matkalaisista palasi takaisin vain yksi, mutta hänen säilyttämänsä ja keräämänsä muistiinpanot osoittautuivat uuden tiedon lisääjinä sitäkin merkittävämmiksi. Matkailun vaarat alkoivat vähitellen vähentyä ja matkoja alettiin tehdä yhä kauemmaksi itään ja etelään. 1700-luvulla alkunsa saanut ja 1800-luvun alussa kirjallisuudessa ja taiteessa vallinnut romantiikka väritti itää niin, että siitä tuli entistä kiehtovampi matkakohde. Matkakirjat alkoivat kuitenkin olla enemmän viihdettä kuin tiedonlähteitä. Varsinaista tieteellistä materiaalia saatiin tutkimusmatkailijoilta. (Karttunen 1992, 23-25.)

Ihmisten lisäksi matkalaisia ovat olleet myös suurten uskontojen pyhät teokset, kansansadut, tarinat, lauluperinne ja filosofia. Ne ovat matkanneet halki mantereiden maasta ja kulttuurista toiseen jo muinaisina aikoina. Miten ne ovat matkansa tehneet jää usein mysteeriksi, mutta tutut kertomukset voivat tulla hieman eri variaatioina vastaan missä päin maailmaa tahansa. (emt., 26-29.) Ihmisten ja heidän kauttaan kulttuurien välinen kanssakäyminen on ollut loppujen lopuksi hyvin luontevaa. Kansainvälisen politiikan, kauppapolitiikan, sotien ja suurten linjojen varjossa tavalliset ihmiset ovat säilyttäneet kosketuksen.

Puhuttaessa kulttuurien välisistä vaikutteista, ei voida sivuuttaa 1700-luvun Eurooppaan leimaansa antanutta Kiinan ja kiinalaisuuden ihailua. Tämä jakautui kahdeksi suuntaukseksi: *chinoiserieksi* aineellisen kulttuurin puolella ja *sinofiliaksi* aatehistoriassa. 1600-luvulla perustettiin eri maissa kauppakomppanioita huolehtimaan Euroopan idänkaupasta. Kiinalaisten tuotteiden kuten posliinin ja tekstiilien kysyntä oli suurta, mutta varsinaiseksi muodiksi niiden ihailu ja harrastus, *chinoiserie*, nousi 1700-luvulla Euroopan yläluokan keskuudessa. Se ilmeni niin huonekaluissa, sisustuksessa, puvuissa, kirjailuissa, koristeveistoksissa kuin puutarhoissa, ja sen vaikutus eurooppalaiseen taideteollisuuteen ja koristetaiteeseen on huomattava. Euroopan markkinoilla kaupan olleet tavarat olivat kuitenkin harvoin aitoja kiinalaisille Kiinassa tarkoitettuja tuotteita. Ne olivat useimmiten joko Kiinassa eurooppalaisille markkinoille näiden maun mukaiseksi tuotettua tavaraa tai Euroopassa valmistettuja jäljennöksiä ja jäljitelmiä. Tämä väärästi eurooppalaisten kuvaa kiinalaisesta taiteesta vuosisadoiksi. (emt., 260-261.) Kiinalaismielisen *sinofilian* taustalla oli monien eurooppalaisten kuvitelma Kiinasta ihannevaltiona, jota hallitsi valistunut itsevaltiain filosofien avulla. Oppi Kiinasta rikkaana ja ideaalina maana oli syntynyt jo Marco Polon toimesta ja sitä ylläpitivät myös jesuiitat, jotka toimivat lähinnä Kiinan hovissa. Marco Polon aikoina Kiina oli toki paljon edellä keskiajan Eurooppaa, mutta uudella ajalla voimasuhteet olivat todellisuudessa jo muuttuneet. Sinofiilien joukossa oli kuuluisia nimiä kuten valistusfilosofi Voltaire ja taloustieteilijä

Adam Smith. Kiina edusti utopiaa johon he usein viittasivat. Innokkaimmat chinoiserien ja sinofilian kannattajat saivat osakseen myös kritiikkiä ja pilkkaa. Matkailun yleistyessä 1700-luvun loppupuolella Kiina-kuva sai uusia sävyjä. (Karttunen 1992, 263-266.)

3.3 Suomi kohtaa Kiinan, historiallinen katsaus

Kun Ruotsin puolella valmistui 1690-luvulta lähtien useita Kiinaa koskevia väitöskirjoja, Suomessa Turun akatemiassa seuraavan viidenkymmenen vuoden aikana niitä syntyi kolme. Suomalaisten kosketukset Kiinaan ovat historian saatossa olleet vähäisiä, mutta eivät täysin olemattomia. Ensimmäiset Kiinassa käyneet suomalaiset ovat olleet todennäköisesti merimiehiä. Tähän vaikutti varsinkin Ruotsin Kiinan-kauppaa hoitavan Itä-Intian komppanian purjehdukset. Niiden mukana saapui Suomeen asti aikakauden *chinoiserien* mukaisesti kiinalaista posliinia. (Karttunen 1989, 273-274.) Ensimmäisistä merimiehistä ei tiedetä sen enempää, mutta vuonna 1745 Laihialla syntynyt Israel Reinius lähti kohti Kantonia Itä-Intian komppanian kadettina. Kolme vuotta kestänyt matka oli onnistunut, mutta Reinius ei enää jatkanut komppanian palveluksessa. Matkapäiväkirjaan perustuvan väitöksensä ”Kiinan matkan aikana koottuja huomioita” hän esitteli Turussa vuonna 1749. (emt., 275) Reiniusta tunnetumpi Kiinan kävijä oli vaasalainen Peter Johan Bladh, joka kävi Kiinassa kaikkiaan viisi kertaa. Itä-Intian komppanian palveluksessa hän kohosi korkeaan asemaan. Matkoillaan Bladh aloitti myös sarjan luonnontieteellisiä havaintoja, joiden tulokset hän luovutti Ruotsin tiedeakatemialle. Hän myös keräsi huomattavan kiinalaisen kokoelman, joka on kuitenkin tuhoutunut. (emt., 281-283.)

1800-luvun alussa Suomi siirtyi osaksi Venäjän valtakuntaa. Suomesta tuli ainakin teoreettisesti Kiinan rajanaapuri. Palvelu Venäjän armeijassa kuljetti suomalaisia Kiinan rajoille asti ja varsinkin monet laivastoon päätyneet purjehtivat ympäri Kaukoitää. Tätä lisäsi Venäjän kasvava kiinnostus alueeseen ja siihen liittyneet sotatoimet Kaukoidässä. Yksi suomalaisittain tärkeä Venäjän armeijassa palvelleista oli tietysti C. G. Mannerheim. Vuonna 1908 hän suoritti myöhemmin hyvin dokumentoidun tiedusteluretken Aasian halki. Tämä oli ainoa suomalaisten tutkimusmatka joka ulottui Kiinaan ja aina Pekingiin asti. Tavalliset suomalaiset lähtivät siirtolaisiksi yhä pidemmälle itään ja samalla kohtaamiset kiinalaisten kanssa kasvoivat. 1800-luvun loppupuolella suomalaisia oli päätyneet jo Kiinaan asti ja ensimmäinen maailmansota ja Venäjän vallankumous toi heitä sinne lisää pakolaisina etenkin Kaukoidästä. Värikäs menneisyys yhdisti heistä monia. Osa oli nyt kiinalaisten palveluksessa, osa toimi itsenäisinä yrittäjinä. Tarkemmat tiedot heidän elämästään

kuitenkin puuttuvat. Tämäkin vähä tiedetään lähinnä suomalaisten lähetyssaarnaajien välityksellä. (Karttunen 1992, 285-287.)

Tiedot Kiinasta ja maan tunnettavuus Suomessa olivatkin pitkään kiinni juuri lähetyssaarnaajista. Kyse oli protestanttisesta lähetystyöstä, joka käynnistyi Aasiassa 1800-luvulla ja Kiinassa toden teolla vuosisadan puolivälissä. Suomalaiset lähetyssaarnaajat alkoivat saapua maahan vasta 1890-luvulla. Vaatimaton toimintansa keskittyi lähinnä tietylle syrjäiselle alueelle, mikä on syytä muistaa tulkittaessa ja arvioitaessa heidän tekstejään ja toisaalta asemaa Suomen ja Kiinan välisessä vuorovaikutuksessa. (emt., 291-292.) Ennen toista maailmansotaa Suomessa ilmestynyt Kiinaa käsittelevä kirjallisuus oli, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, lähetyssaarnaajien kynästä syntynyttä. Ottaen huomioon aikakauden kriittisen sävyn suhteessa Kiinaan ja sen kulttuuriin, suomalaisten kirjoituksissa kiinnittää huomiota niiden suhteellisen neutraali tapa tarkkailla maata. Toki kaavamaiset näkemykset kiinalaisista, länsimainen tulkinta kiinalaisen kulttuurin pysähtyneisyydestä ja kehityskyvttömyydestä, usko Kiinan nopeaan länsimaistumiseen ja kristinuskon leviämiseen ovat luettavissa kirjoituksista. Lähetyssaarnaajien kuluneet käsitykset jäivät monasti elämään ja niihin saatettiin viitata vielä useiden vuosikymmenien jälkeen. (emt., 293-295.) Heillä oli kuitenkin kykyä objektiivisuuteen, joka heijastelee Suomen ja suomalaisten historiaa sekä asemaa maailmanpolitiikassa.

Lähetyssaarnaajien joukossa oli myös Suomen oloissa poikkeuksellisen korkeaa sinologian asiantuntemusta. Esimerkiksi opettajana Kiinassa toiminut Kalle Korhonen suomensi vuonna 1921 ilmestyneen teoksen ”Kungfutsen Suuri oppi”. Se oli ensimmäinen suora käänös kiinasta suomeksi ja siten merkkipaalu suomalaisen sinologian historiassa. (emt., 296.) 1800-luvulla Suomalaiset harjoittivat tutkimustoimintaa mm. Keski-Aasian ja Siperian suuntaan uralilaisia ja altailaisia kieliä sekä näitä puhuvien kansojen kulttuuria tutkiessaan. Kuulumisesta Venäjään oli tässä varmasti etua. Suomalais-ugrilaisen –seuran vuonna 1883 perustanut Otto Donner etsi innokkaasti uusia tutkimuskohteita. Hänen mukaansa Suomeen tarvittaisiin sinologista asiantuntemusta mm. tukemaan aiempaa Aasiaan suuntautunutta tutkimusta, mutta lisäksi hän ennusti Kiinan kasvavaa merkitystä potentiaalisena suurvaltana. (emt., 287-288.)

Kiinaan suuntautuvalla opintomatkalta lähtijäksi valikoitui Hämeenlinnalainen Hugo Lund. Hän oli opiskellut Helsingin yliopistossa sanskritia, suomalais-ugrilaista kielentutkimusta ja estetiikkaa. Valmistuttuaan hän opiskeli myös kiinankieltä Berliinissä. Hänen suunnitelmissa oli väitellä sinologiasta, joten hän oli mitä sopivin vaihtoehto pitkälle matkalle. Asiat eivät kuitenkaan sujuneet toivotulla tavalla. Matkalle Lontoon kautta Kiinaan lähdettiin marraskuussa 1898 ja saavuttuaan

Pekingiin Lund tarttui ripeästi opintoihinsa. Sopeutuminen suurkaupunkiin tuotti kuitenkin vaikeuksia ja näkemykset kiinalaisista muuttuivat kielteisemmiksi. Kiinalaisten noustessa länsimaiden vaikutusvaltaa vastaan boksarikapinan muodossa, Lund ja hänen matkalla mukana ollut vaimonsa joutuivat lopulta kesällä 1900 pakenemaan Shanghaihin. Suurin takaisku oli kirjojen ja käsikirjoitusten menetys. Opintojen uudelleen käynnistämisestä ja uusien kirjojen hankkimisesta huolimatta taloudelliset ja henkiset voimavarat oli käytetty loppuun ja joulukuussa 1901 lähdettiin kohti Suomea. Yritykset jatkaa opintoja tyrehtyivät ja ennen ennenaikaista kuolemaansa Lund sain aikaan vain yhden tieteellisen artikkelin ja käännöksen. Yritys luoda pysyvä pohja Suomen akateemiselle sinologialle kariutui pitkäksi aikaa. (Karttunen 1992, 287-290.)

Suomalaiset ovat aikanaan matkanneet eri syistä ja vaihtelevassa määrin niin Kiinassa kuin muissa maailmankolkissa, mutta vastavuoroisesti olemme mekin saaneet vieraita kaukaisista maista. Vuonna 1830 Helsinkiin saapui sirkusseurue jossa esiintyjinä oli, ainakin niin väitettiin, myös kolme kiinalaista (Halén 1986, 11). Todellinen tapaus oli vuonna 1866 tapahtunut kiinalaisen lähetyskunnan vierailu Helsingissä. Itse asiassa kiinalaiset olivat siihen asti olleet haluttomia lähettämään edustajiaan maan ulkopuolelle. Siihen ei nähty mitään tarvetta. Lopulta he kuitenkin ymmärsivät, että maa tarvitsee omia edustajia puhumaan Kiinan puolesta. (emt., 11-14.) Suuressa mittakaavassa kiinalaisia saapui maahan elokuussa 1916. Venäläiset tarvitsivat vierastyövoimaa yleisiin töihin ja pian ilmestyikin mm. Helsingin ympäristön linnoitustöihin 2 100 kiinalaista työmiestä. Tämä synnytti aikoinaan monia tarinoita, joissa lienee olleen enemmän väriä kuin todellisissa tapahtumissa. (emt., 28.)

3.4 Kiina-tutkimuksen nykytila Suomessa

Vuonna 1982 Helsingin yliopiston teologian laitoksella valmistui ensimmäinen sinologian alaan kuuluva väitös sitten 1700-luvun. 1980-luvulla sinologia ei ollut vielä vakiintunut oppiaineeksi suomalaisiin yliopistoihin. (Euroopan ulkopuolisten kulttuurien ja kielten toimikunta 1986, 30.) Opetusministeriön asettama toimikunta, joka käsitteli Suomalaisen opetuksen ja tutkimuksen tilaa ulkoeurooppalaisten kulttuurien ja kielten osalta, jätti keväällä 1986 mietinnön jossa se huomioi mm. kasvavan mielenkiinnon Itä-Aasiaan sekä kaupallisessa että kulttuurisessa mielessä. Huolestuttavana se näki tämän laajan kulttuurialueen puutteellisen akateemisen edustuksen Suomessa. (emt., 10.) Toimikunnan kannanotot olivat hyvinkin suoria. Se esimerkiksi totesi, että ”Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien laitos ... vastaa huonosti nimeään niin kauan kuin Aasian

suurimman kulttuurialueen, Itä-Aasian kieliä voi opiskella vain erillisinä opintojaksoina. Tilanne on suorastaan häpeällinen” (Euroopan ulkopuolisten kulttuurien ja kielten toimikunta 1986, 302). Mielenkiintoisena yksityiskohtana on syytä mainita, että ennen kaikkea Kiinan ja sen kielen opetukseen Suomen yliopistoissa on vaikuttanut pohjoismainen koulutuspolitiikka. 1900-luvun alkupuolella pohjoismaiset yliopistot jakoivat ns. harvinaisten kielten opetuksen siten, että Ruotsi sai osakseen kiinankielen ja Suomi arabian. Tämä on osaltaan hidastanut Suomen panostusta Kiinaan liittyvään yliopistotasoiseen opetukseen ja tutkimukseen. (Rosenberg 2008).

Lopulta vuonna 1987 Helsingin yliopiston Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien laitokselle perustettiin Itä-Aasian kielten ja kulttuurin professuuri. Huvittavana yksityiskohtana voidaan mainita kiinan kieleen liittyvä tapaus vuodelta 1967. Tällöin oli jo ehdotettu kiinan kielen lehtoraatin perustamista. Kovin tärkeäksi sitä ei nähty, sillä se löytyi osaston listalta viimeiseltä sijalta eli sijalta 56. Ensimmäinen lehtoraatti perustettiin kuusi vuotta myöhemmin vuonna 1973. (Halén 1990, 57.) Tapaus antanee kuitenkin jonkinlaisen kuvan siitä painoarvosta, joka Kiinalla on Suomessa ollut.

Nykyisin Helsingin yliopiston Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien laitoksella yhtenä oppiaineena kymmenestä on Itä-Aasian tutkimus. Sen puitteissa on mahdollista opiskella ja tutkia erityisesti Kiinan, Korean ja Japanin historiaa, kulttuuria, yhteiskuntaa ja kieliä. Aikaperspektiivi kattaa koko historian tähän päivään saakka. Opinnoissa painotetaan kielitaitoa. Laitoksen oppiaineista Itä-Aasian tutkimus on suurin. Vuonna 2007 uusia pääaineopiskelijoita aloitti 11. (Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien laitos.) Helsingin yliopiston lisäksi Turun yliopiston yhteiskuntatieteellisen tiedekuntaan perustettiin vuonna 2006 Itä-Aasian tutkimus- ja koulutuskeskus. Poliittisen historian opinnoissa Itä-Aasia on ollut esillä yliopistossa jo useamman vuosikymmenen, mutta tiivistyneet suhteet alueelle ovat tehneet eriytymisen ja erikoistumisen tarpeelliseksi. Itä-Aasian maista opetus ja tutkimus painottavat Turussa ennen kaikkea Kiinan ja nykyhistoriaan sekä yhteiskuntaan. (Turun yliopisto.) Turulla on myös tällä hetkellä osavastuu koordinoitaessa vuonna 1996 perustettua yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen Itä- ja Kaakkois-Aasian verkostoa. Se pyrkii edistämään alueeseen liittyvää opetusta, tutkimusta sekä opiskelijoiden ja opettajien henkilövaihtoa oppilaitoksissa. Näitä tavoitteita pyritään saavuttamaan mm. vahvistamalla yhteistyötä, jakamalla tietoa ja edistämällä yhteistoimintaa suomalaisten ja aasialaisten organisaatioiden välillä. Tavoitteena on tarjota palveluita paitsi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijoille ja henkilökunnalle, mutta myös näiden ulkopuoliselle yhteisölle. (Kangasharju & Schröder 1998.)

Opetusta ja tutkimusta tehdään Aasiaan ja sen ohessa Kiinaan liittyen. Sinologi, kääntäjä Kallio (2007, 13) näkee kuitenkin, että tilanne on kaukana ideaalista. Vuoden 1986 opetusministeriön selvityksen kaltaisia mietintöjä ja periaatejulistuksia Kiinan merkittävydestä on viime vuosikymmeninä nähty useita. Niiden mukaan tarvitsemme lisää tietoa Kiinan kulttuurista, yhteiskunnasta ja kielestä. Kovin paljon ei tällä saralla kuitenkaan näytä tapahtuneen. Yhä vielä Kiinaan liittyvissä kysymyksissä törmää vanhoihin väittämiin, köykäisiin tietoihin sekä niistä tehtyihin johtopäätöksiin. Ongelmana on tutkimusperinteen ja sen rakenteellisen yhtenäisyyden puute. Kiinaan liittyvä mystifiointi ja yksinkertaistaminen on yhä hengissä ja voi hyvin. Sille altistuu pahimmillaan jo koululaitoksesta lähtien. Kiina-alan asiantuntijoiden tulisi rohkeammin tuoda osaamisensa esille. Tuntuukin siltä, ettei vuosikymmenten puhe ole konkretisoitunut teoiksi. (Kallio 2007, 13.)

4. Kirjastot ja kulttuurinen tieto

Vuonna 1986 opetusministeriön asettaman Euroopan ulkopuolisten kulttuurien ja kielten toimikunnan mietinnössä nostettiin tiedotusalan ohella kirjasto- ja informaatiopalvelujen koulutusohjelma (nykyisin informaatiotutkimus) aloiksi, joilla koulutustarve Euroopan ulkopuolisiin kulttuureihin on erittäin tärkeä. Perusteluina oli alojen suuri vastuu tiedon levityksessä Euroopan ulkopuolisia alueita koskien. Toimikunta piti tärkeänä tämän asian entistä suurempaa huomioimista koulutuksessa. (Euroopan ulkopuolisten kulttuurien ja kielten toimikunta 1986, 329.) Lisäksi kaivattiin Euroopan ulkopuolisen kauno- ja tietokirjallisuuden hankintaa yleisiin kirjastoihin ympäri maan sekä omakielistä materiaalia pakolaisille ja maahanmuuttajille (emt., 426). Ovatko nämä tavoitteet toteutuneet ja miten? Miten on esimerkiksi opetusministeriön yleisten kirjastojen ostotukea hyödynnetty näissä pyrkimyksissä? Kansainvälistymisen lisäksi on 1990- ja 2000-luvuilla tapahtunut paljon muuta. Tiedonhankinnan ympäristö on muuttunut radikaalisti. Tiedonvälityksen vauhti on kiihtynyt ja tiedontarpeisiin tullut uusia ulottuvuuksia. Tietoa on saatavilla valtavat määrät aiheesta kuin aiheesta. Kirjastot etsivät paikkaansa ja tehtävänsä tässä uudessa tilanteessa. Kaksikymmentä vuotta vanha näkemys kirjasto- ja tietopalvelualan tärkeästä asemasta (uuden) kulttuurisen tiedon välittäjänä pitää kuitenkin yhä paikkansa. Varsinkin uusien kulttuuripiirien parissa toimiessa tarvitaan valmiuksia ja asiantuntijuutta sekä ymmärrystä myös oman kulttuurin vaikutuksesta toimintaan ja valintoihin tässä työssä.

4.1 Kulttuurin alan erikoiskirjastot

Kirjastot ovat organisaatioita tai organisaation osia, joiden tarkoituksena on ylläpitää kokoelmaa ja tuottaa henkilökuntansa avulla palveluita käyttäjilleen. Tässä työssä käsiteltävien ystävyysseurojen kirjastotoimintaa ajatellen tätä määritelmää on syytä tarkentaa. Seurojen kirjastot poikkeavat laajuudeltaan, rakenteeltaan, ylläpidoltaan, resursseiltaan ja käytöltään niin paljon toisistaan, että tiukasti kirjastoalan virallisesta näkökulmasta katsottuna määrittely ei ole kuitenkaan aivan yksinkertaista. Voidaanko kirjastonimikettä aina edes käyttää? Kun näin tehdään, luontevin paikka jonne sijoittaa ystävyysseurojen kirjastot on erikoiskirjastojen osa-alue. Erikoiskirjasto voidaan tätä työtä silmälläpitäen määritellä seuraavilla tavoilla

Henkilön, yrityksen, yhdistyksen, valtion viraston tai minkä tahansa muun ryhmän ylläpitämä kirjasto tai tiedotuskeskus ... [tai] kokoelma kirjoja ja muuta painettua materiaalia, graafista tai taltioitua materiaalia joka käsittelee rajattua tiedonala, ja jota ylläpitää tieteellinen seura, tutkimusorganisaatio, teollisuuden-, tai kaupan-alan yritys, valtion-, tai opetusalan laitos ... [tai] laajasti kirjasto joka ei ole akateeminen, kaupallinen, kansallinen eikä yleinen. Se on tarkoitettu palvelemaan yhteisön sen osan tarpeita joka tarvitsee yksityiskohtaisempaa tietoa rajatulta aihealueelta. (Prytherch 2005, 655.)

Näitä määritelmiä voidaan soveltaa myös ystävyysseurojen ylläpitämään kirjastotoimintaan. Seuraavaksi tarkastelen sekä muita vieraiden kulttuurien erikoiskirjastoja että yleisiä kirjastoja ja vieraiden kulttuurien kirjallisuuteen liittyviä kysymyksiä. Palaan ystävyysseurojen kirjastoihin myöhemmin tässä työssä.

Suomessa on satoja erikoiskirjastoiksi luettavia kirjastoja. Kulttuurin eri alojen erikoiskirjastoja Suomessa oli vuonna 2007 Tilastokeskuksen mukaan 60 (lukuun ei sisälly yliopistojen, korkeakoulujen sekä maakunta- ja paikallismuseoiden kirjastoja). Näistä 17 oli ”eri maiden tai alueiden kulttuuria” käsitteleviä kirjastoja, jotka ovat:

- Arktisen keskuksen kirjasto
- Baltia-kirjasto (Viro, Latvia, Liettua)
- British Collection (Helsingin kaupunginkirjasto, Rikhardinkatu)
- Goethe-Instituutin Infokeskus (Saksa)
- Pohjoismaiden Suomen instituutin kirjasto
- **Suomi-Kiina –Seuran kirjasto**
- Ranskan Kulttuurikeskuksen kirjasto (Centre Culturel Francais)
- Unkarin Kulttuuri- ja tiedekeskuksen kirjasto

- Hanasaari – ruotsalais-suomalaisen kulttuurikeskuksen kirjasto
- Indonesian suurlähetystön kirjasto
- Italian Kulttuuri-instituutin kirjasto
- Japanin suurlähetystön kirjasto
- Saksalainen Kirjasto (Deutsche Bibliothek Helsinki)
- Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen kirjasto (mm. uralilais-altalainen kielialue)
- Venäjän tiede- ja kulttuurikeskuksen kirjasto
- Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin kirjasto
- Karjalan Liiton kirjasto

(Kulttuuria alueittain 2007, 61-63.)

Kuten huomataan, tässä tilastokeskuksen määrittelemässä ja laatimassa listassa ovat vahvasti edustettuina Suomen naapuri- ja lähialueet sekä ns. vanhat eurooppalaiset kulttuurimaat. Se kertoo mm. Suomen historiallisista suhteista ja tavoitteista. Euroopan ulkopuolisilta alueilta on vain kolme kirjastoa, jotka ovat kaikki aasialaisia (tosin Indonesian suurlähetystön kirjastosta ei löydy tuoretta tietoa muista lähteistä). Tämän työn kannalta huomionarvoista on, että mukana on myös Suomi-Kiina –ystävyyssseuran kirjasto. Tätä voidaan tulkita osoitukseksi seuran nauttimasta arvostuksesta ja siitä merkityksestä mikä sen toiminnalla on kulttuurien välisessä yhteistyössä. Ystävyyssseuratoimintaan liittyy myös Baltia-kirjasto, jonka ylläpidosta vastaa Viroa edustava Tuglas-seura. Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin kirjasto on puolestaan perustettu Suomi-Neuvostoliitto –ystävyyssseuran kirjaston pohjalta (Suomi-Venäjä –seura Etelä-Suomen piirijärjestö).

Näistä erikoiskirjastoista vanhin on jo 1800-luvulla perustettu Deutsche Bibliothek Helsinki – Saksalainen kirjasto. Se toimii saksankielisten maiden kirjallisuuskeskuksena. Pienestä lukupiiristä alkunsa saaneen kirjaston kokoelmassa on nykyään 35 000 nidettä. (Deutsche Bibliothek Helsinki.) Yhteistyötä kulttuurin ja tieteen alalla, apurahoja, tapahtumia, koulutusta ja kirjastotoimintaa tarjoavat puolestaan kulttuurikeskukset ja –instituutit. Niistä vanhin on Italian kulttuuri-instituutti, joka perustettiin vuonna 1942 (Italian kulttuuri-instituutti). Myös muut kulttuurikeskukset ja -instituutti ovat olleet toiminnassa useamman vuosikymmenen. Niillä on usein puolivirallinen asema ja hyvät yhteydet hoitaa monipuolista tehtäväkenttäänsä. Esimerkiksi Ranskan kulttuurikeskuksen kirjasto-tietokeskuksen kokoelmissa on yli 15 000 teosta ja mm. yli 500 elokuvan DVD-kokoelma (Ranskan kulttuurikeskus).

Edellä mainitut kirjastot ovat keskittyneet välittämään tietoa tietystä maasta tai (kulttuurisesti) rajatusta alueesta, joka on tämän tutkimuksen kannalta keskeistä. Niiden lisäksi on muita erikoiskirjastoja, joissa on mahdollista tutustua eri maihin, kulttuureihin ja kansoihin sekä laajemmin kansainvälisiin kysymyksiin. Tällaisia ovat esimerkiksi KEPA:n eli Kehitysyhteistyön

palvelukeskuksen kirjasto tai vaikkapa Ulkoasiainministeriön kirjasto. Erikoiskirjastojen lisäksi on syytä nostaa esiin tieteelliset kirjastot. Esimerkiksi Helsingin yliopistossa toimii, kuten aiemmin on todettu, Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien laitos. Sen tutkimus- ja opetustyötä pyrkii tukemaan yliopiston humanistisen tiedekunnan kirjastossa sijaitseva Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien Orientalia-kokoelma, alueensa tärkein Suomessa. Oppiaineista Kiinan kieltä ja kulttuuria tutkiva sinologia on yksi tämän kokoelman osa-alueista. (Humanistisen tiedekunnan kirjasto.) Tieteellisissä kirjastoissa kokoelman aineiston valintaa ohjaa tieteellisen tutkimuksen ja opetuksen näkökulmasta lähtevät tiedontarpeet ja kriteerit. Varsinkin yliopistojen kirjastot joutuvat täyttämään useamman oppialan tiedontarpeita, jolloin joudutaan tasapainottelemaan resurssien kohdentamisen, ajankohtaisen kansainvälisen kirjallisuuden seurannan ja monien muiden kysymysten kanssa. Kirjastot ovat kuitenkin tärkeä osa tieteellistä infrastruktuuria yhdessä tärkeimmän eli elävän tutkimusperinteen kanssa. Tiedonhankinnan kannalta riittävän laaja ja toimiva tutkimuskirjasto, joka sisältää esimerkiksi sinologian peruskorpuksen, on korvaamaton. Nyt tämä ei vielä täysin toteudu. (Janhunen 1999.)

Helsingin yliopiston yhteyteen perustettiin vuoden 2007 toukokuussa uusi Konfutse-instituutti. Nämä Kiinan kielen ja kulttuurin opetusta antavat instituutti ovat yhteistyöyksikköjä Kiinalaisen ja ulkomaisen, tässä tapauksessa Helsingin yliopiston, välillä. Opetus, tilaisuudet ja tapahtumat ovat kaikille avoimia, mutta sisällöllisesti niiden tulee täyttää akateemiset kriteerit. Vuonna 2004 perustettiin ensimmäinen Konfutse-instituutti Soulin yliopistoon Etelä-Koreaan. Nyt niitä on jo yli 150 ympäri maailmaa. (Laitinen & Rosenberg 2007, 15-16.) Tämä osoittaa miten Kiinaa kohtaan tunnettu kiinnostus on saanut uusia mittasuhteita ympäri maailmaa. Toisaalta Kiinan valtiolla on halua panostaa maan kansainväliseen näkyvyyteen. Instituutit ylläpitävät yleensä kirjastoa. Tavoitteena on luoda myös Helsinkiin suomalaisittain merkittävä Kiinaa koskeva erikoiskirjasto (emt., 16). Instituutin oltua toiminnassa vajaan vuoden, sen kokoelmassa on 1 100 nimekettä ja sen odotetaan kasvavan yli 3 000 nimekkeen vuoteen 2009 mennessä (Konfutse-instituutti).

Yhteistä lähes kaikille edellä mainituille kirjastoilla on, että ne sijaitsevat joko Helsingissä tai pääkaupunkiseudulla. Eri maiden tai alueiden kulttuurien erikoiskirjastoista vain arktisten alueiden luontoon ja kulttuuriin keskittyvä Arktisen keskuksen kirjasto sijaitsee pääkaupunkiseudun ulkopuolella, Rovaniemellä. Jos katsotaan kaikkia muita kulttuurialan erikoiskirjastoja Suomessa, suuntaus on sama. Niistä 32 sijaitsee Helsingissä ja loput 11 muualla Suomessa. (Kulttuuria alueittain 2007, 61-63.) Ilmiö mukailee laajempaa suomalaista pitkän linjan alueellista kehitystä, jossa pääkaupunkiseutu nähdään eri toimintojen luontevimmaksi sijoituskohteeksi. Tähän on monia pitkälti historiallisia syitä, jotka ovat lähtöisin niin valtionhallinnosta, kansainvälisistä yhteyksistä

kuin Helsingin yliopiston vahvasta asemasta suomalaisen tieteen airuena. Pääkaupunkiseudulla kysynnän volyymissä on toki eroa verrattuna mihin tahansa muuhun suurempaan aluekeskittymään Suomessa. Kuitenkin maailman muuttuessa muu Suomi on kirinyt kiinni eroja. Kansainvälisyys ja kulttuuri eivät ole enää pääkaupunkiseudun yksinoikeus. Useiden erikoiskirjastojen keskittyminen pääkaupunkiseudulle sulkee ulkopuolelle monia potentiaalisia käyttäjiä. Kirjastoilla on kaukolainapalveluja, mutta varsinkin yksi kirjaston käytön tärkeistä ulottuvuuksista eli mahdollisuus mennä fyysiseen tilaan, selailta vapaasti aineistoa ja tehdä löytöjä jää puuttumaan.

4.2 Yleisten kirjastojen ulkomaiset kokoelmat

Yleiset kirjastot paikkaavat osittain tätä pääkaupunkikeskeisyyttä. Eräissä Suomen yleisistä kirjastoista on ns. ulkomaisen kirjallisuuden keskuksia, joiden kokoelmissa on edustettuna sekä pohjoismaisia että harvinaisempia eurooppalaisia kieliryhmiä. Tällaisia ovat:

Pohjoismaat:

- Islanti – Kuopion kaupunginkirjasto
- Norja – Espoon kaupunginkirjasto
- Grönlanti sekä Saamelainen erikoiskirjasto
 - Rovaniemen kaupunginkirjasto
- Färsaaret – Pietarsaaren kaupunginkirjasto
- Tanska – Turun kaupunginkirjasto

Muut maat:

- Viro – Kotkan kaupunginkirjasto
- Unkari – Porin kaupunginkirjasto
- Romania – Akaan kaupunginkirjasto
- Puola – Tampereen kaupunginkirjasto
- Latvia ja Liettua – Virtain kaupunginkirjasto
- Kroatia – Ikaalisten kaupunginkirjasto

(Erikoisaineiston kaukolainaus.)

Kirjastot ovat aina hankkineet, resurssiensa puitteissa, aineistoa maailman suurilla kielillä. Suuret kielet on tässä tapauksessa ymmärrettävä kieliksi, joilla on hallitseva (kulttuurinen) asema maailmassa tai joilla on vahva side Suomeen historiallisista tai maantieteellisistä syistä johtuen. Pelkästään Euroopan alueella on huomattava määrä pieniä kieli- ja kulttuurialueita, jotka jäävät näiden kielten ja kulttuurien varjoon. Ulkomaisen kirjallisuuden keskuksat pyrkivät omalta osaltaan korjaamaan tätä tilannetta. Nämä kokoelmat ovat saaneet usein alkunsa paikallisella tasolla ylläpidetyistä ja vaalituista aktiivista kansainvälisistä kulttuurisuhteista.

Esimerkiksi tästä voidaan ottaa Porin kaupunginkirjastossa sijaitseva Unkarilaisen kirjallisuuden keskus, joka on yksi harvinaiskielten keskuksista Suomessa. Se perustettiin vuonna 1986 ja yhtenä taustatekijänä oli Porin ja unkarilaisen Egerin kaupunkien tiivis ja vireä ystävyyskaupunkisuhde.

Kokoelman perustana oleva aineisto on saatu monien lahjoitusten kautta, ja tärkeässä osassa ovat olleet unkarilaisten kirjastojen lahjoitukset. Aineisto sisältää paljon unkarinkielistä materiaalia, mikä tekee siitä erityisen tärkeän Suomessa asuville unkarilaisille. Tarjolla on kirjallisuutta sekä suomeksi että useilla muilla kielillä. Kokoelmassa on monipuolisesti materiaalia kaunokirjallisuudesta, matkailun ja historian kautta kielenoppikirjoihin. Maakuntakirjastona Porin kaupunginkirjasto lainaa materiaalia maksutta muille kirjastoille, joten samalla se palvelee kaikkia Unkarista kiinnostuneita suomalaisia. Porin kaupunginkirjastossa on havaittu, että yksi tärkeä yhteistyömuoto unkarilaisten kirjastojen kanssa on ollut mahdollisuus saada tietoa aineiston valintaan liittyvistä kysymyksistä. (Hursti 2006.) Pienten kieli- ja kulttuurialueiden sekä kaunokirjallisuuden että ajankohtaisen tietokirjallisuuden kohdalla tämä on olennaista. On valitettavaa, että muun muassa talouteen, kustannusalaan ja mediaan liittyvistä tekijöistä ja ilmiöistä johtuen kirjallisuuden tarjonnan (kulttuurinen) monimuotoisuus ei vaikuta huomattavasti kasvaneen. Esimerkiksi kirjallisuuspalkintoja saaneiden kirjailijoiden teokset ilmestyvät suomalaisten kirjakauppojen hyllylle riippumatta siitä mistä maasta kirjailija on. Usein ne jäävät kuitenkin yksittäistapauksiksi, varsinkin jos kyseessä on suomalaisittain ”eksoottinen” maa tai kulttuuri.

4.3 Kirjastot ja kokoelmat kansainvälisessä toimintaympäristössä

Lähtökohtana koko kirjastotyölle on kokoelmien kehittäminen. Tavoitteena on luoda kokoelma, joka vastaa haastavimpiinkin tiedontarpeisiin (Wilén & Kortelainen 2007, 11). Laajemmassa mittakaavassa kiristyvän taloudellisen tilanteen kanssa painivien yleisten kirjastojen on pyrittävä tarjoamaan aineistoa tasapuolisesti erilaisille asiakkaille. Sekä käyttäjien tiedontarpeet että itse kokoelma vaativat jatkuvaa analysointia ja arviointia, mikä varsinkin suuressa ja erilaisia käyttäjäryhmiä palvelevassa kirjastossa ei ole yksinkertaista. Kokoelman arvioinnin kriteerien asettaminen on haastavaa. Kokoelmatyötä ei voida tehdä vain yksittäistä käyttäjää palvelevasta näkökulmasta. (emt., 27.) On katsottava kokonaisuutta, ennakoitava tulevaa, punnittava mennyttä, ja tässä kulttuurisilla tekijöillä on usein vaikutusta.

Kokoelman muotoutumiseen vaikuttaa syvällä piileviä tekijöitä. Tätä valottaa kaanonin-käsite. Kirjallisen kaanonin ymmärretään perinteisesti edustavan ja sisältävän parhaimman historian kuluessa kirjoitetun kirjallisuuden. Käsite perustuu ajatukseen, että on olemassa yksi yleispätevä arvo jolla kaikki kirjalliset työt ovat mitattavissa. Arvoja on kuitenkin olemassa useita. Kirjallinen

työ, joka hyväksytään osaksi tietyn tradition muodollista kaanonia, ei välttämättä sovi osaksi toista. Arvot joilla työtä mitataan, ovat siinä erilaiset. Kaanonin tai tradition muotoutumiseen vaikuttavat siis kulttuuriset erot. Toinen yhtä merkittävä tekijä on historiallinen konteksti, jossa teosta arvioidaan. Monissa kirjastoissa kerätään marginaalista ja olemassa olevaan kaanoniin kuulumatonta aineistoa. Sama sosiaalinen ja ideologinen mekanismi, joka on tukenut kaanonin muodostumista, näkyy kuitenkin myös kirjastojen kokoelman kehittämisessä. (Cyzyk 1993, 58-60.)

Kirjaston kokoelman organisointiin liittyvistä työvälineistä löytyy myös esimerkkejä kulttuurisista ja historiallisista vaikuttimista, jotka ylläpitävät myös kirjallisuuden kaanonia. Kua (2004) ottaa esimerkiksi Deweyn laajasti käytetyn, 1800-luvulla kehittämän luokittelujärjestelmän, joka puolestaan pohjautuu keskiajan eurooppalaiseen tiedon luokitteluun. Deweyn järjestelmä perustuu perinteiseen länsimaiseen ajatteluun universaalista, pysyvistä, hierarkkisesta maailmasta ja tiedosta. Luokitusjärjestelmällä on merkitystä. Luokittelu heijastaa sen aikakauden sosiaalista järjestelmää, jolloin se kehitettiin. Siinä näkyy tuon ajan yhteiskunnalliset, moraaliset ja älylliset arvot. Voidaan sanoa, että tapamme järjestellä kirjastokokoelma sekä kuvastaa että muokkaa ymmärrystämme asioiden oikeasta järjestyksestä. Deweyn luokittelujärjestelmän ja sen variaatioiden ollessa käytössä ympäri maailmaa, se myös ylläpitää länsimaista tapaa arvottaa kirjallisuutta / tietoa. (Kua 2004, 257.) Olemme kulttuurisen ja historiallisen taustamme otteessa niin kirjaston kokoelmien hoitajana kuin kirjaston käyttäjänä. Siitä irrottautuminen ei ole yksinkertaista.

Maailmankirjallisuuden kaanon koostuu lähinnä länsimaisesta eurooppalaisesta ja yhä enemmän yhdysvaltalaisesta kirjallisuudesta, jonka joukkoon on lisätty muutamia teoksia muiden kansojen ja kulttuurien kirjallisuudesta. Kirjallisuustraditio nähdään antiikin kautta moderniin länsimaiseen kirjallisuuteen kiertyneenä. (Hämeen-Anttila 2007, 258.) Tietyissä maassa ja/tai kulttuurissa työskentelevän kirjailijan töihin tarttuu väistämättä vaikutteita tuon maan, kulttuurin tai laajemman kulttuuripiirin perinnöstä. Lukijoina meidän on yleensä myös helpompi sisäistää ja ymmärtää yhteisestä kulttuuripiiristä tulevia teoksia. Vieraista kulttuureista tuleva kirjallisuus sisältää viittauksia tapahtumiin, ihmisiin, perinteisiin ja myytteihin, jotka ovat meille vieraita. Se saattaa tehdä (kauno)kirjallisuuden lukemisesta haastavaa, joten taustatiedoista ja etukäteisperehtymisestä maahan ja sen kulttuuriin on usein hyötyä. Yhdessä kulttuurissa syntynyt kirjallisuus kertoo paljon tuosta kulttuurista, sen elämästä, ihmisistä, yhteiskunnasta sekä tavoista ajatella ja olla. Voimmeko ylipäätään ymmärtää muita kulttuureita jos kirjallinen kaanonimme estää meitä näkemästä omaa kulttuuripiiriämme kauemmaksi? Hämeen-Anttila (emt., 258) toteaa kuitenkin, että

Eri kulttuurien ja niiden lukijakuntien kirjallisuushorisontti on kuitenkin erilainen ja kunkin lukijakunnan kyky sulattaa kirjallisuutta on välttämättä rajallinen: tietyn lukijakunnan yhteiseksi kirjallisuusomaisuudeksi voi nousta vain tietty määrä teoksia. Tämä on syytä hyväksyä: ajatus koko maailman kirjallisuuden tasavertaisesta tuntemuksesta tietyssä kulttuurissa on absurdi ja jokainen kulttuuri joutuu valikoimaan itselleen tärkeät teokset omista lähtökohdistaan. Suomalaista lukijaa ei siis ole aiheutta syyllistää hänen heikosta arabialaisen, kiinalaisen tai intialaisen kirjallisuuden tuntemuksesta. Sen sijaan olisi kyllä syytä tiedostaa ja myöntää tämä asiantila. Kirjallisuushorisonttimme on rajallinen ja horisontin tuolla puolen on yhtä lailla arvostettavaa ja tärkeää kirjallisuutta – vaikkakaan juuri meillä ei olisi aikaa ja kapasiteettia perehtyä siihen. Maailmankirjallisuutta pitäisikin ajatella kirjallisuusuniversumina, joka kokonaisuudessa on yhden lukijan sulattamiskyvyn yläpuolella, ja jokainen joutuu tyytymään vain pieneen osaan tästä kokonaisuudesta. (Hämeen-Anttila 2007, 258.)

Kyse on tietysti myös vieraassa kulttuurissa kirjoitetun kirjallisuuden saatavuudesta omalla äidinkielellä eli tietyn maan kirjallisuuden kääntämisestä suomeksi. Kiinalaisella kulttuurilla on mittava vuosituhantinen perinne ja kansakuntana se on suuri. Tämän huomioon ottaen kiinalaisen kirjallisuuden kääntäminen suomeksi on ollut varsin vähäistä. (Saarti 2007, 261.) Varsinkin kiinalaiseen kirjallisuuteen liittyy aiemmin mainittu seikka vieraan kulttuurin kirjallisuuden tulkinnan vaikeudesta. Historia on ollut vahvasti läsnä kiinalaisessa kirjallisuudessa. Kirjailijoiden tekstit pohjautuvat aiempiin töihin, mikä tekee niistä ajoittain vaikeasti ymmärrettäviä toisesta kulttuuripiiristä tulevalle. Vähintäänkin perustietojen hallinta kiinalaisen kirjallisuuden historiasta on avuksi. (Saarti 1987, 1-2.)

Ensimmäiset suomenkieliset käännökset kiinalaisesta kirjallisuudesta tehtiin 1900-luvun alkupuolella ja 1930-luvulle tultaessa oli ilmestynyt 5 teosta (Saarti 2007, 261). Maailmansotien välistä ajanjaksoa pidetään yleisesti kansallisen eristyneisyyden vaiheena, jolloin mm. pyrittiin suojaamaan omaa kulttuuria ulkoisilta vaikutteilta. Toisen maailmansodan jälkeen tilanne muuttui, ja 1950-luvulta lähtien käännöskirjallisuudella on ollut merkittävä osuus kustannustoiminnassa. Korkeimmillaan se on ollut tähän mennessä 1960- ja 1970-luvulla, jolloin ihmisiä alkoi entistä enemmän kiinnostaa ympäröivä maailma. Uusien kulttuurivaikutteiden myötä mielenkiinto ulkomaista, aiemmin lähes tuntematonta, kaukaisistakin maista ja kulttuureista tulevaa kirjallisuutta kohtaan kasvoi. Tämä näkyi myös kustantajien pyrkimyksissä esitellä lukijoille ulkomaista (nyky)kirjallisuutta. Näin tapahtui myös kiinalaisen kirjallisuuden kohdalla. Harvoista suomalaisista

kiinankielisen kirjallisuuden kääntäjistä tähän asti merkittävemmän Pertti Niemisen suomentamat kiinalaisen runouden kokoelmat saavuttivatkin suomalaisten lukijoiden suosion. Niistä on otettu vuosikymmenten aikana useita uusintapainoksia. (Sevänen 2007, 18.)

Vaikka kiinalaisen kirjallisuuden kääntäminen on jatkunut melko tasaisena 1950-luvulta lähtien, ovat julkaisujen määrät pysyneet aina varsin pieninä (Saarti 2007, 261). Klassista kiinalaista kirjallisuutta on suomeksi hyvin saatavilla. Kertomakirjallisuuden kääntämisessä ja kustantamisessa on puolestaan nähtävissä tiettyjä ongelmia. Niiden kääntämisessä on käytetty usein välikieliä ja Saarti (2007) kiinnittää huomiota erityisesti kiinalaisten teosten valintaperusteina käytettäviin kriteereihin kustannuspäätöksiä tehtäessä (Saarti 2007, 271). Hän toteaa, että ”taustalla on kaksi juonetta: mystis-eskapistinen, joka näkee itämaisen kulttuurin outona kaukomaana; ja ideologinen, joka hyödyntää vierasta kulttuuria omien tarkoitusperien hyväksi” (emt., 272). Tavallisten kiinalaisten arki jää meille vieraaksi varsinkin jos kiinalaisuus näyttäytyy vain vanhan kirjallisuuden kautta. Tämä pönkittää romantisoitua kuvaa satujen ja tarinoiden itämaista. (Saarti 2001, 2.) Kansainvälistyvässä toimintaympäristössä tällainen katsantokanta on lyhytnäköistä.

Kiinalaista käänöskirjallisuutta 2000-luvulla on edustanut mm. kiinalaisen, Ranskassa asuvan ja maan kansalaisuuden ottaneen Nobel-kirjailijan Gao Xingjianin teokset sekä kiinalaisittain meille uutta modernia nuorisokuvausta edustavan Chun Sunin vuonna 2003 suomeksi ilmestynyt ”Beijing Baby” (Saarti 2007, 271). Toki kyse ei ole vain suomalaisesta kustannuspolitiikasta, vaan myös tämän päivän kiinalaisesta kirjallisuudesta. Kiinalaisessa kirjallisuudessa vaikutti pitkään opetuksellinen suuntaus. Kirjamarkkinoilla valta-asemaan on noussut nyt viihteellinen populaarikirjallisuus. Lisäksi vaihtoehtopiireissä vaikuttavat erilaiset kokeelliset kirjalliset ”-ismit”. Kiinalaista kirjallisuutta ei pidä yrittää kuitenkaan yksinkertaistaa ja lokeroida liikaa. Suurin osa kirjailijoista kirjoittaa teoksensa erilaisten suuntauksien välimaastossa. (Niemi 2001, 2.) Suomeksi käännettyä kiinalaista kertomakirjallisuutta tulisi saada edustavammin esille. Se avaisi ja syventäisi ymmärrystämme tämän päivän Kiinan ja kiinalaisten tapaan elää, olla ja ajatella. Löydämme varmasti yhdistäviä tekijöitä enemmän kuin uskommekaan.

Kiinaa koskevan tietokirjallisuuden ja tutkimuksen määrä on sen sijaan kasvanut huomattavasti lyhyessä ajassa. Yksinkertainen haku yliopistokirjastojen yhteistietokanta Lindaan asiasanalla ”kiina” osoittaa, että kokoelmien Kiinaa tavalla tai toisella koskettavasta aineistosta 50 % on ilmestynyt 2000-luvulla. Pelkästään suomenkielisestä aineistosta 39 % on ilmestynyt 2000-luvulla (vanhin teos tietokannassa on vuodelta 1873). Jos tarkastelu aloitetaan vuodesta 1990 eteenpäin, luku suomenkielisen aineiston kohdalla kohoaa peräti 69 %. (Linda.) Kirjamarkkinoilla on haluttu

hyödyntää Kiinan perehtyneiden asiantuntemusta. Tiettyyn maahan ja/tai kulttuuriin kohdistuva ajoittainen ”noususuhdanne” saattaa aiheuttaa myös erilaisia kirjallisia ylilyöntejä. Esimerkiksi Gavin Menziesin vuonna 2005 suomeksi ilmestynyt ”1421 – Kun Kiina löysi maailman” sai paljon julkisuutta ja menestyi kirjamarkkinoilla, vaikka sen esittämät väitteet voidaan tarkemmassa tieteellisessä tarkastelussa kumota. Kirjassa kerrotaan varmasti monelle lukijalle uutena tietona kiinalaisten tekemistä kaukopurjehduksista ja esiin nousee kiinalaisen sivilisaation korkea taso. Villien teorioiden rakentelu syö kuitenkin näiden seikkojen voimaa. (Huotari 2006, 15-19.)

Varsinkin kaukaisempia kulttuureja koskevan tiedon tarjontaan vaikuttavat monet tekijät. Yhteiskunnalliset, historialliset, taloudelliset, poliittiset ja tämän kaiken yhdistävänä oma kulttuurimme ja kulttuuripiirimme jossa elämme. Se värittää monia ratkaisujamme tiedostamme sen tai emme. Erityisesti yleisille kirjastoille vieraita kulttuureja ja kansoja koskevan tiedon tallentaminen ja jakaminen sopivat hyvin. Ne kattavat laajasti koko maan ja niihin on kenen tahansa helppo tulla. Voi myös olettaa, että kynnys erilaisten palvelujen käyttöön on niissä matalampi. Jäämme odottamaan uusia ulkomaisen kirjallisuuden keskuksia, jotka käsittäisivät myös Euroopan ulkopuolisia maita ja kulttuureja. Samalla kirjastojen omaa tietämystä näistä alueista voitaisiin ylläpitää mahdollisimman korkeana jakamalla tietoa kirjastojen kesken. Viime kädessä kuitenkin kirjaston asiakas tekee omat ratkaisunsa lainaustiskillä. Aineiston on oltava kattavaa, laadukasta ja monipuolista. Tarjontaa tulee olla, mutta se ei saa olla pakotettua.

5. Yhdistys- ja ystävyysseuratoiminta Suomessa

Suomalaisella yhdistystoiminnalla on pitkät juuret. 1700-luvun salaseurat kokosivat sivistyneistön miehet keskustelemaan yhteisistä asioista. 1800-luvun alkupuolella perustettiin jo erilaisia sivistysseuroja ja varsinkin Ruotsista irrottautumisen jälkeen yhdistyksiä, jotka tukivat valtiota ja tarjosivat tietoa ja taitoja kansalaisille. Myöhemmin yhdistysten kautta rakennettiin mm. kansallista yhteenkuuluvaisuutta. 1800-luvun loppupuolella suosittujen raittiusyhdistysten merkitys yhdistystoiminnan muotoutumisessa on siinä, miten ne kokosivat ihmiset yhteen yhteisen asian ympärille. Varsinainen yhdistysten perustamisen kultakausi käynnistyi 1870-luvulla jatkuen toiseen maailmansotaan asti. Ihmiset järjestäytyivät yhdistysten ympärille aiheesta kuin aiheesta. (Markkola 2007, 101-105.)

Yhdistyslaitos jatkoi kehittymistään myös toisen maailmansodan jälkeen ja 1960-luvulla se muotoutui totuttuun malliinsa, jolloin yhdistyksen perustaminen tuli todella mahdolliseksi vapaasti kaikille kansalaisille. Vuoden 1970 alussa Suomessa oli jo yli 80 000 rekisteröityä yhdistystä. (Siisiäinen 2004, 13-14.) Siitä lähtien yhdistyksiä on syntynyt reilusti yli 20 000 joka vuosikymmenellä. Kolmenkymmenen viimeisen vuoden aikana yhdistysten rekisteröintiä tarkasteltaessa suosituimmiksi yhdistystyypeiksi ovat selvästi nousseet kulttuuri-, vapaa-aika- sekä urheilu- ja liikuntayhdistykset. (emt., 18.) Tämän työn kannalta mielenkiintoista on Kiinaan liittyvien yhdistysten lukumäärän kehittyminen. Patentti- ja rekisterihallituksen Yhdistysnetti tietokantaan tehdyn haun perusteella voidaan todeta, että vuonna 1951 perustetun Suomi-Kiina –seuran jälkeen oli pitkään hiljaista. 1980- ja varsinkin 1990-luvulla uusia yhdistyksiä alkoi kuitenkin muodostua ja 2000-luvulle tultaessa vauhti vain kiihtyi. Vuosituhannen vaihteen jälkeen Kiinaan kytkeytyviä yhdistyksiä on perustettu lähes parikymmentä. (Patentti- ja rekisterihallitus, Yhdistysnetti.)

Vaikka päinvastaisiakin arvioita on, rekisteröity yhdistystoiminta on pitänyt paikkansa suomalaisten tapana ajaa yhteistä asiaa sekä järjestäytyä yhteisen aiheen tai mielenkiinnon kohteen ympärille. Tämän vapaaehtoistoiminnan muodon vahvuutta osoittaa myös vuosituhannen vaihteen innokas uusien yhdistysten rekisteröinti. (Siisiäinen 2003, 13.) Yhdistykset ja yhdistystoiminta ovat kuitenkin muutoksen tilassa. Uudella vuosituhannella havaitaan, että rekisteröityjen yhdistysten toiminnan takana on yhä vähemmän esimerkiksi poliittisia tai ideologisia tavoitteita. Ympäröivän maailmaan muuttaminen on vaihtunut yhdistysten jäsenten omaan elämään liittyvien aiheiden ja kysymysten ympärillä tapahtuvaksi toiminnaksi. Vaikka yhdistykset kulkevat pitkälti valtavirran ja sen muutosten mukana, globalisoituvassa yhteiskunnassa yhdistyksillä on paikkansa myös vaihtoehdoisen tiedon tuottajana. (emt., 33-34.)

Jyväskyläläisistä yhdistyksistä vuonna 2001 tehdystä tutkimuksesta (ks. Yhdistykset kolmannen sektorin toimijoina 2002) käy ilmi, että yhdistysten tärkeinä toiminnassaan pitämien asioiden kärkisijaa pitävät ”tiedon levittäminen ja välittäminen” (87 %), ”omasta toiminnasta tiedottaminen” (85 %) sekä ”koulutuksen järjestäminen” (65 %). Tällä tiedon voimaan uskovalla tiedollisella orientoitumisella, johon on liittynyt usein myös valistuksellinen ulottuvuus, on pitkät juuret suomalaisessa yhdistystoiminnassa. (Siisiäinen 2002, 37-38.) Tämän työn kannalta mielenkiintoista on, että kansainvälisyysyhdistysten kohdalla toiminnassa tärkeiksi asioiksi nousivat erityisesti ”tiedon levittäminen / välittäminen”, ”omasta toiminnasta tiedottaminen”, mutta myös ”kulttuuri- ja taidetapahtumien järjestäminen” ja ”kulttuuriperinnön edistäminen” (emt., 57-63).

Yhdistyksille yhteiskunnallisina toimijoina on tärkeää myös kyky hankkia ja hyödyntää tietoa (Luomala 2002, 112). Edellä mainitun tutkimuksen mukaan yhdistysten oma jäsenistö (88 %) nousee tiedonhankinnassa tärkeimmäksi tietolähteeksi lähes kaikissa yhdistystyypeissä. Tärkeitä olivat myös muut yhdistyksen toiminnassa mukana olevat henkilöt (53 %), sanomalehdet (52 %) ja oman alan muiden toimijoiden tuottama informaatio (51 %). Tämä voi tarkoittaa niin kirjallista materiaalia kuin asiantuntijoiden sekä muun kokemuksellisen informaation käyttöä. Erityisen suosituksi tämä nousee juuri kansainvälisyisyhdistysten kohdalla. Internetin osuus on sekin kärkisijoilla (47 %). (emt., 114-115.) Vaikka vaihtelua eri yhdistysten välillä tiedonhankinnan lähteissä on havaittavissa, yhdistystyyppiä enemmän lähteen valintaan vaikuttaa käsillä oleva spesifi tiedontarve (emt., 117).

Yksi osa yhdistysten toimintaa on tiedon tallentaminen. Virallisten dokumenttien, pöytäkirjojen, toimintasuunnitelmien, talousarvioiden avulla paitsi suunnitellaan toimintaa, myös luodaan ja vahvistetaan yhdistysten olemassaoloa ja asemaa suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan. Yhdistysten historiikit ja muut menneiden tapahtumien tallenteet kertovat toiminnan tavoitteiden saavuttamisesta. Kerätty tieto, kuten tilastot, luettelot ja rekisterit, on usein helposti tallennettavissa. Yhdistystyyppistä riippuen jotkut, kuten esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden yhdistykset, hankkivat ja tallentavat erityisesti tutkimustietoa. Kokemusperäisen ns. hiljaisen tiedon saaminen tallennetuksi on vaikeampaa, vaikka mm. kansainvälisyisyhdistykset pyrkivät sitä kokoamaan. (emt., 117-119.) Yhteenvedon voidaan todeta, että yhdistysten toiminnan kannalta yhä merkittävämpään asemaan on noussut ns. tiedon politiikka. Hänninen (2003) huomauttaakin, että ”yhdistykset ovat tärkeitä tiedonkulun risteyskohtia, jotka voivat olla vilkkaan ja vaikuttavan keskustelun areenoina” (Hänninen 2003, 228).

Vuoden 2008 alussa rekisteröityjä yhdistyksiä oli yhteensä noin 127 000 (Patentti- ja rekisterihallitus, Yhdistysrekisteri). On syytä muistaa, että näistä osalla ei mahdollisesti ole ollut aktiivista toimintaa moniin vuosiin. Kansainvälisyyden alueella toimivien yhdistysten, kuten kansainvälisten järjestöjen ja ystävyysseurojen, määrä on pysynyt kolmella viime vuosikymmenellä yhdistysten kokonaismäärästä mitattuna 1-2 % välillä (Siisiäinen 2004, 18). Tällä hetkellä tämä tarkoittaa noin 130 ystävyysseuraa (Linna 2006, 7). Tästä huolimatta voidaan sanoa, että ystävyysseuratoiminta on Suomessa yleistä (Jokinen 2002, 6). Ystävyysseurojen toiminnassa ja toiminnan määrässä sekä tehtävissä on eroja. Niiden päämäärä ja tavoite kokoaa ne silti yhdeksi selkeäksi kokonaisuudeksi verrattuna moniin muihin yhdistystyyppisiin. Ystävyysseuroilla on myös pitkä historia takanaan. Se heijastelee mielenkiintoisesti Suomen ja suomalaisten suhdetta

omaan ja ympäröivään maailmaan eri aikoina. Ystävyysseuroista tehtyä tutkimusta on olemassa silti vain vähän.

Ystävyysseuratoiminnan tavoitteena on lisätä yleistä tietämystä eri maista ja kulttuureista. Yksittäinen seura tekee kohdemaataan tai -aluetta tunnetuksi Suomessa ja pyrkii edistämään ystävällisiä suhteita maiden välillä (Linna 2006, 7). Tavoitteena on lisätä ja ylläpitää kanssakäymistä. Kohdemaata lähestytään myönteisessä, mutta samalla avoimessa ja rehellisessä hengessä. Pyritään vähentämään ihmisten, alueiden ja kulttuurien välisiä ennakkoluuloja sekä välimatkaa lähentämällä niitä toisiinsa. (Jokinen 2002, 20.) Tavoitteeseen päästään lisäämällä keskinäistä tietoa kulttuurisista, taloudellisista ja yhteiskunnallisista kysymyksistä (emt., 6). Ystävyysseurat toimivat ennen kaikkea kulttuurin alueella joka voi tarkoittaa yhtä hyvin kieltä, kirjallisuutta, taidetta kuin tapakulttuuria. Samalla perehdytään kohdemaan historiaan ja tämän päivän yhteiskuntaan. Tehtävää toteutetaan julkaisutoiminnalla, esitelmiä, seminaareja ja näyttelyitä järjestämällä sekä erilaisilla kursseilla, matkoilla ja vapaamuotoisilla tapaamisilla. Monilla seuroilla tärkeänä tehtävänä on myös toimia kohdemaan Suomessa asuvien kansalaisten yhdyssiteenä. Suuret ystävyysseurat saattavat hoitaa hyvinkin laajaa kulttuuri- ja henkilövaihtoa. Pienten seurojen toiminta on usein pienimuotoisempaa. (Linna 2006, 7-8.) Ystävyysseurat voidaan nähdä jopa eräänlaisina eri maiden (kulttuurialan) tietopalveluina. Niihin tiivistyy monipuolista tietoa, asiantuntemusta ja kokemusta tietystä maasta ja kansasta. Tätä tietämystä pyritään levittämään laajemmalle. Ystävyysseuroissa voidaan myös sukeltaa faktatietoa syvemmälle. Ystävyysseurojen kaltaisen vapaan kansalaistoiminnan etuna virallisiin tahoihin verrattuna on, että niitä on mutkattomampi lähestyä.

5.1 Ystävyysseurojen historia ja toiminta

Suomalaisten ystävyysseurojen alkutaivalta tarkastellessa voidaan siirtyä 1800-luvulle saakka. Vuonna 1891 senaatti vahvisti Alliance française de Helsingfors -yhdistyksen säännöt. Yhdistys kokosi yhteen ranskan kielestä ja kulttuurista kiinnostuneet. Se sai myös huomattavia kirjalahjoituksia, joiden pohjalta sen lainakirjasto levitti ranskankielistä kirjallisuutta. Yhdistys lopetettiin vuonna 1914, mutta kirjasto jatkoi toimintaansa muiden tahojen toimesta. Nykyään yhdistyksen perintöä jatkaa Cercle franco-finlandais de Helsinki (Helsingin ranskalais-suomalainen yhdistys) ja lainakirjasto on siirretty Kuopion varastokirjastoon. (Cercle franco-finlandais de Helsinki 2007.)

Suomen itsenäistymispyrkimysten voimistuessa pyrittiin luomaan yhteyksiä Eurooppaan ja itsenäistymisen jälkeen niitä haluttiin edelleen vahvistaa. Rakennettiin kansallista identiteettiä, mutta samalla pyrittiin löytämään paikka Eurooppalaisten kansojen joukossa. Tätä kehitystä tuettiin myös ystävyysseuroja perustamalla. Suuntana oli Eurooppa, perustettiin mm. Società Dante Alighieri (Italia), Finnish-British Society, Suomalais-Unkarilainen seura sekä Pohjoismaat, Pohjola-Norden. Toisaalta jo vuonna 1935 perustettiin Suomalais-Japanilainen yhdistys. (Linna 2006, 6.)

Japani olikin 1930-luvulla aktiivinen luomaan suhteita ulkovaltoihin (vrt. Konfutse-instituutit). Monien Japanin ja ulkomaiden välisten ystävyysseurojen takana oli paroni nimeltä Takaharu Mitsui. Hän kierteli Eurooppalaisissa yliopistoissa lahjoittaen niille japanilaista kirjallisuutta ja varoja niiden hankintaan. Tavoitteena oli myös perustaa japanilaisia instituutteja joissa Japanitietous ja myönteisyys leviäisi kieli- ja kulttuuriopintojen kautta. Myös Suomessa perustettiin japanilainen instituutti Helsingin yliopiston yhteyteen, mutta toinen maailmansota ja siitä johtunut suhteiden katkeaminen sulki sen vuonna 1944. (Halén 1990, 88.)

Toisen maailmansodan jälkeen maailma oli muuttunut ja se heijastui myös uusien ystävyysseurojen perustamiseen. 1940- ja 1950-lukujen uusista seuroista monet sijaitsivat itäisessä Euroopassa. Näistä merkittävimpänä voidaan pitää Suomi-Neuvostoliitto –seuraa, nykyiseltä nimeltään Suomi-Venäjä –seura, joka perustettiin vuonna 1944 (Suomi-Venäjä-seura). Seura on yhä Suomen suurin ystävyysseura jäsenmäärällä mitattuna, vuonna 2006 lähes 15 000 henkeä (Linna 2006, 32). Myös Suomi-Kiina –seura perustettiin tällä kaudella vuonna 1951 yhtenä harvoista ei-eurooppalaisista ystävyysseuroista.

1960-luvulta lähtien ystävyysseurojen perustamiseen vaikuttivat jälleen uudet tuulet. Turismi lisääntyi erityisesti maihin, joihin ei ollut aiemmin ollut omakohtaisia yhteyksiä. Tiedonvälitys nopeutui, kehitysyhteistyö käynnistyi virallisesti ja yhteiskunnallinen liikehdintä suuntasi katsetta myös kansainvälisille areenoille. Haluttiin luoda ja lujittaa suhteita niin Afrikkaan, Etelä-Amerikkaan kuin Aasiaan ystävyysseuroja perustamalla. (Linna 2006, 6.) Myös Eurooppalaisten ystävyysseurojen perustaminen jatkui tasaiseen tahtiin (Jokinen 2002, 21).

1990-luvun alkaessa koettiin jälleen suuria muutoksia erityisesti Euroopassa, jossa uusia valtioita syntyi ja vanhoja hajosi. Itsenäistyneiden Baltian maiden ystävät esimerkiksi kerääntyivät yhteen uusia ystävyysseuroja perustamalla (emt., 6). Matkailu on varmasti ollut kautta aikojen yksi merkittävimmistä tekijöistä uusien ystävyysseurojen perustamisessa. Taustalla on ihmisten kiinnostus vieraita ja usein kaukaisia maita kohtaan. Nykyään mahdollisuudet matkustaa ovat parantuneet huomattavasti, eivätkä vain taloudellisista syistä johtuen. Myös lisääntynyt vapaa-aika

tarjoaa ihmisille uusia mahdollisuuksia toimia, harrastaa ja liikkua. (Päivärinte 1988, 51.) Jos tarkastellaan aikaväliä 1960-2000 havaitaan, että kokonaisuudessaan tuona aikana on perustettu eniten Aasian maiden ja kulttuurien ystävyysseuroja (Jokinen 2002, 21).

2000-luvulle tultaessa ystävyysseuratoiminnalla on edessään monia haasteita. Toiminnan rahoittaminen on keskeinen kysymys ystävyysseurojen kaltaisille yleensä vapaaehtoisvoimin toimiville kansalaisjärjestöille. Pelkillä jäsenmaksutuloilla ja vapaaehtoisella rahoituksella toiminnan monipuolinen ja laaja-alainen ylläpito ei ole helppoa. Julkista tukea ystävyysseurat saavat esimerkiksi opetusministeriöltä. Se on muodoltaan sekä yleistä toiminta-avustusta että kohdennettua tukea seurojen hankkeille. Tuen määrä vaihtelee kuitenkin huomattavasti. Tuen tarvetta arvioitaessa kriteereinä käytetään mm. jäsenmäärää, toiminnan aktiivisuutta ja kunkin vuoden toimintasuunnitelmaa. Käytännössä seurojen edellisinä vuosina saama tuki määrittää myös seuraavaa vuotta. (Linna 2006, 10.) Pienellä seuralla lähtökohdat järjestää monipuolista toimintaa ja tehdä itseään tunnetuksi sekä hankkia uusia jäseniä ovat heikommat. Suurimmat avustukset menevätkin yleensä isoille ystävyysseuroille.

Tuen lähtökohtana opetusministeriössä on ollut se, että ”seurat hoitavat kansallisesti tärkeitä kansainvälisiä kulttuurisuhteita” (Linna 2006, 10). Julkiseen tukeen on kuitenkin kaavailtu huomattavia muutoksia. Dramaattinen pudotus tuen määrään olisi tullut vuonna 2007. Kun viime vuosina tuen määrä on ollut keskimäärin 2,7 miljoonaa euroa vuosittain, vuonna 2007 käytettävissä olisi ollut enää 1 175 000 euroa. Tämä olisi tarkoittanut noin 56 % vähennystä. Opetusministeriössä suunniteltiin myös, että jatkossa toiminta-avustukset keskitettäisiin vain viidelle keskeiselle seuralle. Muut ystävyysseurat voisivat hakea tarvittaessa hankeavustuksia. Opetusministeriön näkökulmasta tällaisia tärkeitä ystävyysseuroja olivat Suomen naapurimaiden keskeiset seurat sekä Ystävyysseurojen liitto. (emt., 13-14.) Näitä muutoksia perusteltiin muun muassa kansainvälisen toimintaympäristön muutoksilla ja toimijoiden lisääntymisellä (emt., 11). Eduskunnassa nämä suunnitelmat kaatuivat tuen laskun osalta, mutta epätasapaino rahoituksen jakautumisessa ja painottumisessa on silti huomattava. Osittain se heijastelee mennyttä aikaa, jakautunutta maailmaa. Nykypäivänä ystävyysseurojen tekemää työtä ei osata arvostaa. Monet seuroista ovat esimerkiksi hoitaneet ilman korvausta tehtäviä, jotka olisivat kuuluneet opetusministeriölle. (Rosenberg 2008.) On tärkeitä että kulttuurialan yhteistyö läheisimpien naapurimaiden kanssa jatkuu toimivana kaikilta osin. Voidaan kuitenkin kysyä, pitäisikö vähiä voimavaroja sittenkin suunnata toisaalle ja siirtää katsetta kauemmaksi? Ottaa paremmin huomioon muuttunut maailma. Ystävyysseurat ylläpitävät valmiuksia kohdata muita kulttuureja. Maailmassa tapahtuvien muutosten ollessa vaikeasti ennakoitavissa, tätä työtä tulisi tukea.

Ystävyysseurat joutuvat jatkossa kamppailemaan myös muiden kuin taloudellisten kysymysten kanssa. Lisääntynyt vapaa-aika, joka voi olla myös etu, saattaa vähentää kiinnostusta seuratoimintaan. Kilpailu erilaisten vapaa-ajan harrastus- ja toimintamuotojen välillä on nykyään kova. Tulevaisuudessa joudutaan pohtimaan muun muassa seuraavia asioita: jäsenmäärän lisääminen, jäsenistön ikääntyminen ja nuorten saaminen mukaan toimintaan, jyrkkä jako aktiivisiin ja passiivisiin jäseniin, vapaaehtoisuuden väheneminen, yhteyksien luominen ulkopuolisiin tahoihin, yleinen toiminnan kehittäminen, aseman vakauttaminen muuttuvassa kansainvälisessä toimintaympäristössä, seuran elinvoimaisuus ja näkyvyys sekä jäsenten aktivointi. Ystävyysseurojen haasteet ovat suuria. (Vuori 2007, 63-65.)

Suomalaiset ystävyysseurat voidaan jakaa neljään lohkoon. Näitä ovat yksittäiset seurat joiden toiminta sijoittuu yhdelle paikkakunnalle, useimmiten Helsinkiin. Niillä voi olla myös paikallisosastoja muilla paikkakunnilla. Yhdellä tietyllä maalla voi olla myös useita itsenäisiä ystävyysseuroja. Lisäksi tulevat ystävyysseurojen/-yhdistysten liitot ja vielä yhteistyöjärjestöt, kuten Ystävyysseurojen liitto. (Päivärinte 1988, 29.) Ystävyysseurojen liittoon kuuluu hieman yli puolet suomalaisista ystävyysseuroista. Se pyrkii edistämään jäsenyhdistystensä toimintaedellytyksiä ja nostamaan esiin ystävyysseuratoiminnan merkitystä. (Ystävyysseurojen liitto.) Näiden ohella on muutamia ystävyysseuroja, jotka kattavat enemmän kuin yhden maan (Jokinen 2002, 22). Ystävyysseuroilla voi olla henkilöjäsenien lisäksi yritys- tai yhteisöjäseniä. Esimerkiksi Suomi-Kiina –seuralla oli vuonna 2007 yhteensä 42 yritys- ja yhteisöjäsentä. Yhteisöjäseniä näistä oli 7, lähinnä kouluja. (Suomi-Kiina –seura.) Vuonna 2006 seurojen henkilöjäsenmäärä kahdenkymmenen suurimman kohdalla oli seuraava:

Taulukko 1. Ystävyysseurojen henkilöjäsenmäärä vuonna 2006. (Lähde: Linna 2006, 32.)

Ystävyysseura	Jäsenmäärä	Ystävyysseura	Jäsenmäärä
1. Suomi-Venäjä seura	14894	11. Sveitsin Ystävät Suomessa	1870
2. Pohjola-Norden	10000	12. Suomi-Kiina-seura	1469
3. Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto	9305	13. Suomi-Australia-yhdistysten liitto	1335
4. Suomi-Ranska yhdistysten liitto	4550	14. Japania	1290
5. Suomi-Unkari seura	4520	15. Suomi-Kuuba-seura	912
6. Suomen Viro-Yhdistysten Liitto	3260	16. Suomi-Israel Yhdistysten Liitto	740
7. Suomi-Saksa Yhdistysten Liitto	3100	17. Finnish-Irish Society	652
8. Suomi-Kreikka yhdistysten liitto	2914	18. Suomi-Namibia-seura	649
9. Tuglas-seura (Viro)	2677	19. Suomalais-Japanilainen Yhdistys	627
10. Suomi-Puola yhdistysten liitto	2000	20. Suomi-Espanja Seura	608

Kahdenkymmenen suurimman ystävyysseuran jälkeen tulevien seurojen kohdalla jäsenmäärä laskee nopeasti. Seuroista 100-300 jäseniset ovat tyypillisiä, mutta myös muutamien kymmenien jäsenten muodostamat seurat ovat yleisiä. Suurimmista seuroista 12 sijaitsee Euroopassa. Aasialaisia seuroja on 3 ja ne jakautuvat kahden eri maan välille. Mielenkiintoisena voi pitää sitä, että Aasialaisista ”suurvalloista” Intian jo vuonna 1949 perustettu Suomi-Intia –seuran jäsenmäärä on vain 300 henkeä. Afrikan manteretta edustaa suurimpien ystävyysseurojen joukossa vain yksi seura. Merkillepantavaa on, että kahdenkymmenen suurimman joukossa ei ole yhtään eteläamerikkalaista ystävyysseuraa. Näistä suurin on Suomi-Brasilia –seura, jonka jäsenmäärä on 300 henkeä. (Linna 2006, 33.)

Suomi-Venäjä-seuran jälkeen toiseksi ja kolmanneksi suurimmat ystävyysseurat Pohjola-Norden ja Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto omaavat lähes kaksinkertaisen jäsenmäärän seuraavina tuleviin. Suomen vahvat ja historialliset yhteydet Pohjoismaihin selittävät Pohjola-Nordenin suurta jäsenmäärää. Kahden muun suuren seuran kohdalla voidaan nähdä niin ikään historiallisia sekä maailmanpoliittisia tekijöitä jotka ovat nostaneet ne kärkisijoille. Näitä kolmea ystävyysseuraa yhdistää myös pitkäikäisyys. Pohjola-Norden, pohjoismaista yhteistyötä ajava järjestö, perustettiin jo vuonna 1924 (Pohjola-Norden). Suomi-Venäjä -seuran edeltäjä Suomi-Neuvostoliitto –seura perustettiin kuten aiemmin on jo todettu vuonna 1944, ja Suomi-Amerikka yhdistysten liitto vain vuosi aiemmin 1943 (Suomi-Amerikka yhdistysten liitto).

Ystävyysseuran iällä on merkitystä. Vanhempi seura on ehtinyt kerätä toimintaansa asiasta kiinnostunutta jäsenistöä pitkällä aikavälillä ja se on pystynyt vakiinnuttamaan sille sopivat toimintamuodot (Päivärinte 1988, 25). Useimmat ystävyysseurat toimivat vapaaehtoistyövoiman varassa ja seuran hallituksen tehtäväksi jää toiminnan suunnittelu ja toteutus. Kun hallitus vaihtuu, toiminnan painopisteitäkin voidaan suunnata uudelleen. Toimintamuodoilla ja sen toteutuksella on merkitystä, sillä ”vasta itse toiminta antaa seuralle ’luonteen’” (Päivärinte 1988, 32).

Ystävyysseurojen toiminnan painopisteitä selvitettäessä tärkeimmiksi ovat nousseet kulttuuri, tiedotus, matkailu sekä jossain määrin myös humanitäärinen toiminta (emt., 33). Humanitäärisestä toiminnasta esimerkkinä voidaan mainita Suomi-Nepal –seuran vuonna 1997 käynnistämä kehityshanke, jossa perustettiin lukutaitokampanjaa tukemaan 12 pientä kannettavaa kyläkirjastoa (Suomi-Nepal –seura). Suomi-Unkari -seuran jäsenille vuonna 2007 tehdyssä tutkimuksessa (Vuori 2007) kysyttiin heidän toiveitaan seuran toiminnan kehittämiseksi. Lähes puolet vastanneista toivoi lisää taiteeseen, musiikkiin ja kirjallisuuteen liittyviä tapahtumia, sekä mm. matkoja ja kielikursseja. Lisäksi toivottiin lisää tiedotusta paitsi seuran toiminnasta, myös tietoa itse Unkarista ja etenkin sen nykytilasta ja kulttuurista. (Vuori 2007, 49-50.)

Tiedottaminen (tai laajemmin tietopalvelu) on keskeinen osa ystävyysseuratoimintaa. Se voidaan nähdä jopa koko toiminnan sisällöllisenä lähtökohtana. Tiedottaminen voi olla joko seuran sisäistä tai suuntautua seuran ulkopuolelle. Suuri osa ystävyysseuroista julkaisee jäsenlehteä joka ilmestyy ainakin muutaman kerran vuodessa. Seurojen julkaisutoiminta voi sisältää erilaisten esitteiden, tiedotteiden ja oppaiden lisäksi myös kirjoja. (Päivärinte 1988, 40-43.) Varsinkin vähemmän tunnettujen maiden kohdalla kirjojen julkaisemista voidaan pitää huomattavana kulttuurisena tekona. Varsinkin kun otetaan huomioon kuinka pienillä resursseilla seurat yleensä toimivat. Hyvänä esimerkkinä on Suomi-Moçambique –seura, joka on julkaissut tai ollut mukana julkaisemassa useita Mosambikiin liittyviä teoksia. 2000-luvulla seura on myös alkanut kääntää ja julkaista mosambikilaista kaunokirjallisuutta. (Suomi-Moçambique seura.)

Monet ystävyysseurojen järjestämistä tapahtumista ja tilaisuuksista ovat avoimia kaikille kiinnostuneille, joten raja sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen välillä on häilyvä. Seuroilla on kuitenkin myös selkeästi seuran ulkopuolisille suunnattua (tiedotus)toimintaa. Pidetään yhteyksiä tiedotusvälineisiin, järjestetään näyttelyitä ja esitelmiä. Monissa ystävyysseuroissa on kuitenkin huomattu se, että ”seuran tietoja ja tapahtumia ei osata hyödyntää tarpeeksi”. (Päivärinte 1988, 44.) Syiden taustalla on yksinkertaisesti ystävyysseurojen huono tunnettavuus ja näkyvyys sekä tavoitettavuus erityisesti pienempien seurojen kohdalla. Jälleen on syytä muistaa, että

ystävyyssseuratoimintaa tehdään pitkälti vapaaehtoistyönä ja vapaaehtoistyössä on rajansa. Monien seurojen kohdalla taloudellinen tilanne on heikko. Yksi suurimmista ongelmista toiminnalle on, ettei useilla ystävyyssseuroilla ole pysyviä toimitiloja. (Päivärinte 1988, 52.)

Internet on tuonut ystävyyssseuroille mahdollisuuden koota seuran jäsenistö yhteen virtuaalisesti. Verkossa seura voi tehdä itsensä helpommin näkyväksi myös laajalle yleisölle, mikä varsinkin pienemmille seuroille on suuri etu. Se toimii tiedotusvälineenä jäsenistölle ja esittelee toimintaa kaikille kiinnostuneille. Se tarjoaa mahdollisuuden luoda kattava tietopaketti kohdemaahan. Ystävyyssseurojen liittoon kuuluvista 71 seurasta 57:llä on omat, sisällölliseltä tasoltaan vaihtelevat, verkkosivut (Ystävyyssseurojen liitto). Seurojen sivustot ovat yleisrakenteeltaan perinteisiä. Uusia verkon tuomia mahdollisuuksia ei ole käytetty, vaikka ne voisivat tarjota ystävyyssseurojen kaltaisille yhteisöille mielenkiintoisia uusia toimintatapoja. Sosiaalinen media eli yhteisöllisesti tuotetun mediasisällön periaatteella toimivat ympäristöt ovat saneet paljon huomiota. Niiden käyttö on lähtenyt liikkeelle viihteellisistä palveluista, mutta nyt on herätty huomaamaan niiden käyttökelpoisuus myös liike-elämän ja eri organisaatioiden toiminnassa. Tähän mahdollisuuteen voisivat myös ystävyyssseurat tarttua.

Internetistä potentiaalisena toimintaa tukevana välineenä esimerkkinä on vuonna 1957 perustettu Suomi-Espanja –seura, joka avasi omat sivunsa vuoden 2006 alussa. Seura on ylläpitänyt kävijätilastoa kotisivulla vierailijoistaan. Sen mukaan vuonna 2006 kävijöitä oli kuukaudessa keskimäärin 1 501. Vuoteen 2007 määrä oli kaksinkertaistunut, nyt 3 126 kävijää kuukaudessa. (Suomi-Espanja seura.)

Ystävyyssseurojen toimintaan kuuluu kuitenkin olennaisena osana sellainen sosiaalinen, ihmiset yhteen keräävä aspekti, jota toimimalla pelkästään verkossa ei voi korvata. Eriolaiset yhteiset tilaisuudet ja juhlat, näyttelyt, retket sekä osallistuminen seuran ulkopuolisiin tapahtumiin antavat ystävyyssseuratoiminnalle hyvin konkreettisen ulottuvuuden. Tilanpuutteen tai sen ahtauden takia joudutaan toiminnan toteuttamiseksi kuitenkin hakemaan muita tiloja. Tähän ystävyyssseurat käyttävät mm. yleisiä kirjastoja. Kirjastojen etuna on, että ne saavuttavat laajan yleisön ja niihin on helppo tulla.

5.2 Ystävyysseurojen kirjastot

Ystävyysseura ja kirjasto on vähän tunnettu sanapari. Kuten aiemmin on todettu, ystävyysseuratoiminnan vapaaehtoiselle ja usein taloudellisten kysymysten kanssa painivalle yhteisölle kirjaston ylläpitoon liittyvät vaatimukset ylittävät usein resurssit. Toisaalta kirjaston ylläpidon, mikäli termiä kirjasto ei tulkita liian ahtaissa raameissa, voi ajatella olevan mitä luonnollisin osa ystävyysseurojen toimintaa. Vierasta maata ja kulttuuria tunteakseen ja ymmärtääkseen tarvitaan laaja-alaista ja sisällöllisesti kattavaa tietoa. Vieraat kulttuurit, maat ja kansat tulevat meitä lähemmäksi sekä faktan että fiktion kautta.

Tässä työssä käsiteltävän Suomi-Kiina –seuran kirjasto ei ole ainoa ystävyysseurakirjasto. Esimerkiksi Suomalais-japanilaista kanssakäymistä edistävän Japania ry:n sääntöihin on kirjattu, että ”yhdistys kokoaa, taltioi, toimittaa ja julkaisee tai levittää muulla tavoin keskeistä Japanitietoutta sekä ylläpitää kirjastoa” (Japania ry, säännöt). Kirjoja Japania ry:n kirjastossa oli vuonna 2008 noin 280 teosta, joiden tiedot on koottu seuran verkkosivulle lyhyen viitteen kera (Japania ry, kirjasto). Laajempi Japani-aiheinen kirjasto löytyy Japanilaisen kulttuurin ystävät ry:ltä, yli 1000 nidettä, jotka ovat yhdistyksen jäsenten lainattavissa (Japanilaisen kulttuurin ystävät ry).

Suomi-Brasilia –seuralla on myös oma kirjasto, joka on tosin joutunut taipumaan ystävyysseuratoiminnan realiteettien edessä. Seura on koonnut oman (käsi)kirjaston, joka pyrkii antamaan monipuolisen kuvan Brasiliasta. Kirjastossa on erityisesti tietokirjallisuutta, mutta se tarjoaa myös mahdollisuuden tutustua portugalinkieliseen kaunokirjallisuuteen. (Suomi-Brasilia seura.) Suomi-Brasilia –seuran kirjasto on kuitenkin tällä hetkellä suljettu, koska seuran toimistolla ei ole säännöllistä päivystystä (Suomi-Brasilia seura, kirjasto).

Monilla ystävyysseuroilla on käsikirjaston kaltaisia kokoelmia, kaunokirjallisuutta kohdemaan kielellä tai muuta materiaalia, jota tarvittaessa lainataan lähinnä jäsenille. Omat toimitilat ovat eduksi materiaalin hankintaa ja säilytystä silmällä pitäen. Esimerkiksi Tampereella ystävyysseurat saivat käyttöönsä yhteiset toimitilat Kansainvälisen toimintakeskuksen yhteyteen vuonna 1997. Siellä toimii mm. Tampere-Tartto –seura ja sen kirjasto. Seuran omien sanojen mukaan kirjastoa käytetään aktiivisesti ja erityisesti Baltian matkailusta kiinnostuneet osaavat hyödyntää seuran palveluja. Kirjastoa on kasvatettu seuran jäseniltä saaduilla kirjalahjoituksilla ja itse hankitulla vironkielisellä kirjallisuudella. Näin seura pyrkii täydentämään Tampereen kaupunginkirjaston käännetyn virolaisen kaunokirjallisuuden kokoelmaa. (Tampere-Tartto seura.)

Toimitilojen puutteen ei tarvitse kuitenkaan olla ylitsepääsemätön este. Viime kädessä seuran jäsenten kiinnostuksen kohteet, halu, motivaatio ja aktiivisuus ovat ratkaisevia tekijöitä. Suomi-Unkari –seuran Oulun-osaston hallitus teki vuonna 2003 päätöksen unkarilaisen kirjaston perustamisesta. Lahjoituksin pyrittiin hankkimaan unkarinkielistä ja suomennettua unkarilaista kirjallisuutta sekä unkarinkielen oppikirjoja. Kirjaston sijoituspaikaksi tuli silloisen varapuheenjohtajan koti. (Suomi-Unkari seuran Oulun osaston toimintakertomus 2003.) Kirjastoon on kertynyt yli 250 teosta. Ne ovat nähtävissä seuran verkkosivuilla jaoteltuna 14 eri aihealueen mukaan. Kirjasto on yhä yksityiskodissa ja lainaaminen tapahtuu puhelimitse. (Suomi-Unkari seuran Oulun-osasto.)

Aivan toista ääripäätä edustaa Tuglas-seura (Viro) ja sen ylläpitämä Baltia-kirjasto. Kirjastossa on Tuglas-seuran Viro-kokoelman (n. 23 000 nidettä) lisäksi kahden muun ystävyysseuran kirjakokoelmat, Rozentāls-seuran Latvia-kokoelma (n. 1 200 nidettä) ja Donelaitis-seuran Liettua-kokoelma (n. 800 nidettä). Kirjastossa on lisäksi laaja lehtikokoelma, elokuvia, musiikki-, kartta- ja lehtileikekokoelma, kuva-arkisto sekä yhdistysten ja yksityishenkilöiden Viro-aiheisia arkistoja tutkijoiden käyttöön. Myös neuvonta ja tietopalvelu ovat osa kirjaston toimintaa. Aineisto on luetteloitu Helsingin yliopiston kirjaston Helka-tietokantaan ja se on kaikkien lainattavissa. (Baltia-Kirjasto.) Tuglas-seuralla on muihin ystävyysseuroihin verrattuna mm. se etu, että seuralla on toimintaa pyörittämässä useampi kokopäiväinen työntekijä. Vuonna 2006 heitä oli 4 henkeä. Kaikkiaan tuona vuonna vain 11 ystävyysseuralla oli kokopäiväisiä työntekijöitä. Tuglas-seuraa enemmän työntekijöitä oli vain Pohjola-Nordenilla 7 henkeä ja Suomi-Venäjä –seuralla 23 henkeä. (Linna 2006, 18-20.) Osa-aikaista henkilökuntaa oli 27 seuralla, joihin kuuluu myös edellä mainitut seurukset (emt., 7). Kirjastotoiminnan ylläpitoa ajatellen merkittävintä on kuitenkin, että Tuglas-seuran henkilöstöön kuuluu myös kirjaston- / arkistonhoitaja.

Ystävyysseurojen kaltaisten kansalaisjärjestöjen edellytykset pitää yllä kirjastotoimintaa vaihtelevat siis suuresti. Jokainen seura tekee tietysti myös itse ratkaisun siitä mitä alueita he toiminnassaan haluavat painottaa ja mihin resursseja suunnataan. Vuonna 1990 perustettu, Baltia-kirjaston toiminnassa mukana oleva Donelaitis-seura eli Liettuan ystävät ry, on erikseen kirjannut toimintansa yhdeksi tavoitteeksi kirjaston ylläpidon ja kartuttamisen (Donelaitis seura). Aiemmin mainittu Suomi-Brasilia –seura tekee puolestaan vastavuoroisesti yhteistyötä brasilialaisen Penedon Suomi-klubin kanssa toimittamalla sen kirjastoon suomalaista kauno- ja tietokirjallisuutta (Suomi-Brasilia seura, kirjasto). Kohdemaan tai sitä koskevan kauno- ja tietokirjallisuuden sekä muun materiaalin, esimerkiksi lehtien ja elokuvien, hankinta sopii luontevasti ystävyysseurojen toimintaan ja niiden tehtävää tukemaan. Jo pienelläkin kokoelmalla on painoarvoa. Sitä voidaan

yksinkertaisimmillaan ylläpitää ja hoitaa kohtuullisen pienin voimavaroin, jos vain tahtoa on. Kehittäminen ja laajentaminen vastaamaan kirjaston institutionaalaisempaa mallia vaatii voimavaroja jo huomattavasti enemmän. Suomalaisissa kirjastoissa on tarjolla erilaista aineistoa enemmän tai vähemmän monipuolisesti eri maista, kulttuureista ja kielillä. Käyttäjän kannalta ongelmana niissä on esimerkiksi se, että useimmissa kirjastoissa tiettyyn maahan tai kulttuuriin liittyvä aineisto on sijoitettu luokituksen mukaan eri puolille kirjastoa. Ystävyysseurojen etuna on mahdollisuus kohdentaa materiaalin hankinta tiettyyn maahan tai kulttuuriin. Tämän viitekehyksen sisällä aineistoa ei kuitenkaan tarvitse rajata ahtaiden kriteerien mukaan, ellei näin haluta. Seuran jäsenillä on lisäksi asiantuntijuutta ja mahdollisesti tietoa erilaisista kanavista joiden avulla mielenkiintoisen ja ehkä tavallisesta poikkeavankin kokoelman rakentaminen olisi mahdollista.

6. Empiirisen tutkimuksen asetelma

Edellä esitetty kirjallisuuskatsaus toimii taustana tarkemmalle empiiriselle tutkimukselle, jonka kohteena on Suomi-Kiina –seura ja sen kirjasto. Tavoitteena on täsmentää kuvaa ystävyysseurojen kaltaisten kansalaisjärjestöjen kirjasto- ja tietopalvelutoiminnasta, sen mahdollisuuksista ja ongelmista erityisesti kulttuurisen tiedon välittäjänä. Mielenkiinnon kohteena on Suomi-Kiina –seuran ja sen kirjaston rooli ja asema suomalaisen Kiina-tietouden ja tuntemuksen edistäjänä. Täsmällisemmin tarkasteltuna tämän tutkielman tavoitteena on vastata seuraaviin kysymyksiin:

- Millä tavoin Suomi-Kiina –seura toimii Kiinan ja sen kulttuuria koskevan tiedon välittäjänä?
- Millainen on seuran kirjaston rooli tässä toiminnassa?
- Millä tavoin seuran kirjastoa käytetään?
- Millaisia tarpeita ja toivomuksia käyttäjillä on kirjaston kehittämiseksi?

Seuran kirjastoa ja sen toimintaa koskevaa empiiristä aineistoa koottiin keväällä 2008 tekemällä käyttäjäkysely, jonka tavoitteena oli kartoittaa kirjaston käyttäjien tarpeita ja antaa ideoita kirjaston kehittämistyöhön. Lisäksi tehtiin kaksi haastattelua; niitä kuvataan tarkemmin tuonnetunassa tässä luvussa. Empiirinen osio toteutettiin tapaustutkimuksena. Siinä on kyse tutkimustavasta tai tutkimusstrategiasta yksittäisen tutkimusmenetelmän sijaan. Sen sisällä voidaan käyttää erilaisia aineistoja ja menetelmiä, kuten tässä työssä on tehty. (Laine, Bamberg & Jokinen 2007, 9.) Tutkitusta tapauksesta saatuja tuloksia voidaan yleistää muihin samankaltaisiin tapauksiin ja tuoda uusia näkökulmia käytävään laajempaan keskusteluun (emt., 32).

Haastattelujen ja kyselyn lisäksi empiiristä tietoa hankittiin vierailemalla seuran kirjastossa. Kirjallista materiaali Suomi-Kiina –seurasta ja varsinkin sen kirjastosta on olemassa vähän, varsinkin kun otetaan huomioon seuran pitkä ja tapahtumarikas historia. Seuran historiikka on alettu valmistella ja toivottavasti sellainen saadaan pian julkaistuksi. Työn taustoituksessa ovat auttaneet esimerkiksi yhteenvedot seuran vuosittaisista tapahtumista.

Haastatteluja tehtiin kaksi (ks. liitteet 2 ja 3). Lisäksi työn valmisteluvaiheessa lokakuussa 2007 käytiin puhelimitse keskustelu seuran entisen puheenjohtajan kanssa (Huotari 2007). Se taustoitti ja pohjusti osaltaan muiden haastatteluiden valmistelua. Seuran toimistonhoitajaa, joka vastaa esimerkiksi kirjaston lainaus- ja asiakaspalvelusta, haastateltiin tammikuussa 2008. Aikataulukysymysten vuoksi seuran puheenjohtajan haastattelu suoritettiin vasta maaliskuussa 2008. (Vatanen 2008; Rosenberg 2008.) Molemmat haastattelut nauhoitettiin ja ne kestivät yhteensä noin kolme tuntia. Lopuksi nauhat litteroitiin lausetasolla. Kirjaston käyttäjäkyselyn toteutuksessa koettiin ongelmia, joista tarkemmin myöhemmin. Näin ollen kyselyn lähettäminen ja palautus tapahtui lyhyen ajan sisällä maaliskuun 2008 viimeisten viikkojen kuluessa. Kyselyiden vastaustiedot kirjattiin Excel-taulukkolaskentaohjelmalla sitä mukaan kun ne saapuivat. Tiedot analysoitiin ja niiden pohjalta luotiin tarvittaessa graafisia esityksiä.

Aluksi luodaan lyhyt katsaus Kiinan ja länsimaiden sekä Kiinan ja Suomen välisiin suhteisiin erityisesti Kiinan kansantasavallan perustamisen jälkeen vuonna 1949. Sen tavoitteena on kuvata olosuhteita, joissa Suomi-Kiina –seura on toiminut. Tämän on olennaista, koska koko työn lähtökohtana on historiallisten tekijöiden vaikutus kulttuurisen tiedon välittymiseen. Tämän jälkeen esitellään tarkemmin Suomi-Kiina –seuran historiaa ja toimintaa. Seuran kirjastoa esittelevä osuus perustuu suoritettuihin haastatteluihin ja jossain määrin omiin havaintoihin. Lopuksi Suomi-Kiina –seuran kirjaston tarkempaa käyttöä ja käyttäjien tiedontarpeita, näkemyksiä ja toivomuksia tarkastellaan käyttäjäkyselystä saatujen tietojen pohjalta.

7. Suomi-Kiina -seura

Eurooppalaisten ja myöhemmin laajemmin lännen mielikuvat ja käsitykset Kiinasta ja kiinalaisista ovat vaihdelleet aikakaudesta riippuen positiivisesta negatiiviseen. Yksinkertaistetut yleistyksiset kiinalaisen luonteen peruspiirteistä ovat muokanneet ajatteluumme. 1920-luvulta lähtien levisi lännessä myönteisempi asenne suhteessa kiinalaisiin. Sitä edisti kiinalaisen taiteen ja kulttuurin

tuntemuksen ja arvostuksen nousu. Pohjalla oli kuitenkin yksiviivainen näkemys nyt lähinnä maaseudun yksinkertaisista ja käytännöllisistä talonpojista. Kärsivällisyys ja passiivisuus nousivat keskeiselle sijalle länsimaalaisten mielikuvissa. Tätä näkemystä muokkasi ja ylläpiti myös lännessä suosittu kiinalainen esseisti Lin Yutang 1930- ja 40-luvuilla. Mutta Kiina herätti myös pelkoa, joka liittyi muun muassa maan ja sen väestön valtavaan kokoon. (Huotari & Seppälä 2002, 518-519.) Kun Kiinan kansantasavalta perustettiin vuonna 1949 epäluulot ja kielteinen suhtautuminen kasvoivat entisestään. Vuonna 1966 käynnistynyt kulttuurivallankumous osoitti toisille todeksi Kiinaa kohtaan tunnetut epäilyt. Erityisesti nuoriso lännessä koki sen sijaan kulttuurivallankumouksen teemat läheiseksi käydessään omaa yhteiskunnallista kapinointia. Kiinan ja Neuvostoliiton rakoilleet suhteet ja lopullinen välirikko 1960-luvulla sai lännen näkemään Kiinan kuitenkin myös mahdollisena liittolaisena. Merkittävät länsimaat etunenässä Yhdysvallat alkoivatkin solmia suhteita Kiinaan 1970-luvun alussa. (emt., 521.) Puhemies Mao Zedongin kuoleman jälkeen vuonna 1976 Kiinassa alettiin uudelleen arvioimaan ja kokeilemaan uusia menetelmiä sekä ideologisesti, mutta ennen kaikkea talouspoliittisesti (emt., 85). Siitä lähtien Kiinan taloudellinen kasvu ja merkittävät kaupalliset suhteet ovat nostaneet maan näkyvyyttä ja merkitystä ympäri maailmaa. Kiinan kehitystä seurataan tarkasti ja viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana suhteita (ja mielikuvia) ovat ajoittain rasittaneet erityisesti ihmisoikeuksiin ja demokratiaan liittyvät kysymykset. Ne saavat usein merkittävän sijan Kiinaan liittyvässä uutisoinnissa. Huotari ja Seppälä (2002) ovat nähneet asian seuraavasti,

Kiinaa on pidetty erikoistapauksena, ja sellaisena sitä pidetään yhä. Siltä vaaditaan selvästi moraalisempaa ja humanisempaa käytöstä kuin muilta yhteiskunnallisesti samantapaisessa tilanteessa olevilta valtioilta. Tästä todisti myös yleisen mielipiteen voimakas kääntyminen Kiinaa vastaan opiskelijamielenosoitusten tukahduttamisen jälkeen [vuonna 1989]. ... Kiina on yhä nähty sivistyksen ja toivon maaksi, joka hoitaa asiansa muita viisaammalla tavalla. (Huotari & Seppälä 2002, 523.)

Nykyään sekä poliittiset että taloudelliset seikat sekä niihin liittyvä tiedonvälitys sanelevat näkemyksiä, suhteita ja kannanottoja Kiinan ja länsimaiden välillä. Kiinalainen kulttuuri jää helposti näiden varjoon, vaikka se voi selittää meille paljon paremmin mikä on Kiina, keitä ovat kiinalaiset, millainen on yhteiskunta jonka he muodostavat ja miksi se on sellainen kuin se on. Näihin kysymyksiin on pyrkinyt vastaamaan Suomi-Kiina –seura.

7.1 Suomi-Kiina –seuran historia

Suomi tunnusti vuonna 1949 perustetun Kiinan kansantasavallan vuonna 1950, ensimmäisten valtioiden joukossa. Tämä jätti myönteisen jälkensä maiden välisiin suhteisiin, sillä varsinkin länsimaita tunnustaneiden valtioiden joukossa oli vähän. Poliittisella tasolla pyrittiin pitämään yllä hyviä suhteita, vaikka kovin aktiivisia toimenpiteitä sen johdosta ei toteutettu muutamia valtuuskuntavierailuja lukuun ottamatta. Kauppasuhteet saivat sen sijaan lentävän lähdön. Bilateraalin eli kahdenvälisen kauppasopimus Suomen ja Kiinan välillä solmittiin vuonna 1953. Tämä oli ensimmäinen laatuaan länsimaiden ja Kiinan kansantasavallan välillä. (Huotari & Seppälä 2002, 524-526.) Maidemme välisten kaupallisten suhteiden oletetaan usein kasvaneen vasta viime vuosikymmenien aikana, vaikka todellisuudessa Suomen ja Kiinan välisessä kaupassa oli jo 1950-luvulla suuri nousu. Suomi nimittäin möi Kiinaan tuolloin useita paperikoneita. Jälkikäteen voidaan tietysti pohtia, olisiko tätä avainasemaa voitu hyödyntää ja viedä eteenpäin tehokkaammin mikäli Suomessa olisi tuolloin ollut enemmän kiinankielen osaajia ja Kiinan tuntijoita. (Rosenberg 2008.)

Kulttuurin alalla oli toimintaa puolin ja toisin heti 1950-luvulla. Tätä edisti sekä Suomi-Kiina –seuran perustaminen vuonna 1951, että kiinalaisen taiteen harrastamiseen liittyvä kansainvälinen suuntaus. Lännessä kiinalainen taide ja kirjallisuus yhdistettiin tuolloin modernismiin. 1960-luvulla Kiinan ja Neuvostoliiton välirikko vaikutti Suomen ja Neuvostoliiton läheisistä suhteista johtuen suomalaisten kontaktien vähenemiseen suhteessa Kiinaan. Suomen varovainen linja jatkui varsinkin virallisella tasolla vielä pitkään. 1970-luvun alkupuolen yhteiskunnallisessa liikehdinnässä kiinalainen järjestelmä ja ajattelumalli saivat oman sijansa. Samoihin aikoihin käynnistyivät myös ensimmäiset säännölliset seuramatkat Suomesta Kiinaan. Monilla ensimmäisistä matkalaisista oli maahan poliittisesti myötämielinen suhde ja usein heitä kutsutaankin ns. pyhiinvaeltajiksi. (Huotari & Seppälä 2002, 526-527.)

Vaikka kulttuurivallankumouksen aikaisten tapahtumien paljastuminen laimensi välitöntä kiinnostusta Kiinaa kohtaan, kulttuurin alalla toiminta ja yhteistyö vilkastuivat. Kun vuonna 1984 solmittiin laajempi kulttuurinvaihtosopimus, kiinnostus Kiinaa kohtaan oli noussut jo monella taholla. Maan uudistuspolitiikan myötä syntyi uusia taloudellisia mahdollisuuksia, joka herätti elinkeinoelämän. Kiinnostus vanhoihin kaukokulttuureihin ja matkailun kasvu muodostivat lisää yhteyksiä. Varovaisesta politiikasta huolimatta virallisiakin yhteyksiä laajennettiin, ja vuonna 1988 Kiinassa vieraili Suomen silloinen presidentti Mauno Koivisto. Vuoden 1989 opiskelijamielenosoituksiin liittyneet tapahtumat eivät vaikuttaneet Suomessa niinkään

taloudellisiin ja virallisiin suhteisiin, mutta yleisessä mielipiteessä sen vaikutukset ovat näkyneet pidempään. 1990-luvulta saakka kanssakäyminen on eri aloilla jatkuvasti vilkastunut ja kauppa kasvanut. (Huotari & Seppälä 2002, 527-528.) Matkailu on antanut mahdollisuuden kiinalaisen kulttuurin omakohtaiseen kokemiseen ja tähän tilaisuuteen ovat monet tarttuneet. Vuonna 2007 suomalaisia matkusti Kiinaan 75 000 ja suurin osa matkailijoista yllättyi positiivisesti kokemastaan (Rosenberg 2008). Pekingissä 8. elokuuta 2008 käynnistyvät olympialaiset ja kevään levottomuudet Tiibetissä ovat siirtäneet kansainvälisen katseen tiiviisti kohti Kiinaa. Suomalaisten suhteessa Kiinaan on kyse monien asioiden summasta. Kyse ei ole vain Kiinasta, kiinalaisista ja näiden toiminnasta, vaan myös Suomesta, suomalaisista ja monimutkaisista kansainvälisistä ja kulttuurisista tekijöistä.

Edellä esitetty yhteenveto Suomen ja Kiinan kansantasavallan suhteista viimeisen noin kuudenkymmenen vuoden ajalta kuvaa olosuhteita, joissa Suomi-Kiina –seura syntyi, kehittyi ja nykyään toimii. Joukko Kiinasta kiinnostuneita henkilöitä kokoontui perustamaan Suomi-Kiina –seuraa kesäkuussa 1951. Toiminta oli nopeaa, sillä Suomi oli solminut diplomaattiset suhteet lokakuussa 1949 perustettuun Kiinan kansantasavaltaan vain reilu puoli vuotta aiemmin. Vaikka seuran perustamisen pohjana oli kansantasavallan syntyminen, 1950-luvun vilkas ja monipuolinen toiminta veti mukaansa erilaisia ihmisiä riippumatta näiden ideologisista näkemyksistä tai mihin yhteiskuntakerrokseen he kuuluivat. Mukana oli paljon kulttuurivaikuttajia. Kiinan tapa kulkea omaa tietään ja maan vanha kulttuuri viehätti ihmisiä. Heti 1950-luvulla Suomessa vieraili seuran toimesta niin kiinalaisia akrobaatteja kuin Peking-oopperan taiteilijoita. Tässä suhteessa Suomi oli huomattavan aktiivinen moniin muihin länsimaihin verrattuna. Suomi-Kiina –seuran kulttuuripainotteinen linja jatkui 1960-luvulla ja seura järjesti matkoja Kiinaan jo 1961 alkaen. Yhteistyön katkaisi kuitenkin kulttuurivallankumous, joka johti Kiinan eristäytymiseen.

Myrskyinen 1960-luvun loppu ja 1970-luvun alku toi vahvemman poliittisen leiman seuran toimintaan. Virallisella tasolla seura nosti kuitenkin esiin konkreettisia Kiinaan liittyviä kysymyksiä, kuten vaatimuksen kiinan kielen opetuksen järjestämisestä. 1970-luvulla etenkin nuorison lähinnä yhteiskunnallinen ja poliittinen kiinnostus Kiinaa kohtaan nosti jäsenmäärää huomattavasti, mikä puolestaan nosti toiminnan taso. Myös kulttuurivaihto käynnistyi jälleen. Suomi-Kiina –seuran aiemmat kokemukset ja yhteydet osoittautuivat hyödyllisiksi. Kulttuurivaihto on jatkunut vahvana siitä saakka. Myös valtiovalta, ymmärrettyään Kiinan kasvavan merkityksen, on osaltaan tukenut seuran suurimpien kulttuurialan hankkeiden toteutumista. Näin suomalaisilla on ollut usein ainutlaatuinen tilaisuus, moniin muihin Euroopan maihin verrattuna, tutustua kiinalaisen kulttuurin eri osa-alueisiin. Toisaalta 1970-luvun loppupuolella poliittiset tuulet puhalsivat siten,

että jäsenmäärä koki hienoista laskua, kuten järjestöaktiivisuus yleisemminkin. Jäsenprofiili alkoi muuttua. Poliitiikka ja ideologiat pantiin sivuun ja tilalle tuli esimerkiksi Kiinassa matkailut hieman vanhempi polvi. Matkailun kannalta olennaista olikin Finnairin vuonna 1986 avaama suora lentoyhteys Helsingistä Pekingiin. Vaikka Suomi-Kiina –seuran vuonna 1971 säännölliseksi muuttunut matkojen järjestäminen Kiinaan päättyi vuonna 1994, matkailun valtavasta kasvusta johtuen siihen liittyvät tehtävät ovat säilyneet seuran toiminnassa keskeisinä.

1980-luvulla Kiinaan suhtauduttiin optimistisesti ja tämä näkyi seuran jäsenmäärän kasvuna. Kohentunut taloudellinen tilanne mahdollisti uusien toimintamuotojen käynnistämisen. Vuoden 1989 tapahtumat leimasivat myös Suomi-Kiina –seuraa johtaen jäsenkatoon. Suomessa vaikuttanut lama ei parantanut tilannetta. Seuraava vuosikymmen jouduttiinkin toimimaan taloudellisesti niukin resurssein. Samaan aikaan Kiinan merkitys kasvoi ja toiminnan- ja tiedontarve lisääntyi entisestään. Suomi-Kiina –seura on pyrkinyt vaikeampinakin aikoina ylläpitämään korkeatasoista toimintalinjaansa. Seura on haluttu pitää mahdollisimman laajapohjaisena kansalaisjärjestönä. (Huotari 2000; Mikä on Suomi-Kiina-seura.) 2000-luvulle tultaessa toiminta on vilkastunut. Vuodesta 2003 lähtien Suomi-Kiina –seura lähti toteuttamaan tietoisesti entistä ulospäin suuntautuneempaa aktiivista toimintalinjaa, joka näyttää tehonneen. Seuran järjestämät näyttelyt, tapahtumat, tiedotus ja muu niukoin taloudellisin resurssein toteutettu toiminta on saanut yleisön liikkeelle sekä tavoittanut uusia ryhmiä. Kasvanut kiinnostus Kiinaa kohtaan on yksi tärkeä osatekijä ja myös se on ollut nostamassa seuran jäsenmäärää. (Suomi-Kiina –seura 2006.)

7.2 Suomi-Kiina –seuran toiminta

Suomi-Kiina -seuran tavoite ja toiminta voidaan määritellä seuraavalla tavalla,

Suomi-Kiina –seuran tarkoituksena on pyrkiä lisäämään Suomen ja Kiinan kansantasavallan välistä sivistyksellistä ja taloudellista vuorovaikutusta. Välineinä ovat kiinalaista kulttuuria käsittelevät erilaiset tilaisuudet sekä tapahtumat ja tavoitteena on antaa totuudenmukainen kuva Kiinasta. Vaikeita aiheita ja kriittisiä sävyjäkään ei kavahdeta. (Mikä on Suomi-Kiina-seura.)

Nykyään, edistäessään maiden välisiä suhteita, seura haluaa painottaa ennen kaikkea sille ominaista aluetta eli kulttuuria. Taloudellisella puolella toimijoiden määrä on kasvanut ja pelkästään kulttuurisektori on sekin laajuudessaan valtava. Seura toimii kahteen suuntaan. Se tekee Kiinaa

tunnetuksi Suomessa ja Suomea tunnetuksi Kiinassa. (Rosenberg 2008.) Suomi-Kiina -seuran organisaatio on jaettu siten, että toimintaa johtaa 25 hengen hallitus. Paikallisosastoja on eri puolilla maata 12. Keväällä 2008 niistä on toiminnassa 10 (Hämeenlinna, Iisalmi, Joensuu, Jyväskylä, Kuopio, Lahti, Maaninka-Siilinjärvi, Pori, Tampere, Turku). Vuoden 2007 lopussa seuran jäsenmäärä oli 1340 maksanutta henkilöjäsentä ja 42 yritys- tai yhteisöjäsentä. Suomi-Kiina –seura onkin suurimpia ystävyysseurojamme. Tuloja seura saa jäsenmaksuista, joka vuonna 2008 on 22 euroa. Lisäksi järjestetään myyjäisiä ja muita (ystävyyss)seuroille tyypillisiä varainkeruutapahtumia. Seuran omista julkaisuista on saatu ajoittain tärkeitä myyntituloja. Valtiolta, ensisijaisesti opetusministeriöltä, voidaan hakea avustuksia toimintaan. Opetusministeriöltä seura on saanut myös tappiontakuun useille järjestämilleen merkittävälle kulttuurivaihtoprojekteille. (Mikä on Suomi-Kiina-seura.) Kuten muidenkin ystävyysseurojen kohdalla, taloudelliset kysymykset ovat nousseet seuran toiminnassa keskeisiksi. Joudutaan miettimään tarkoin miten rajallisin resurssein pystytään ylläpitämään toiminnan ja tehtävien kannalta tarpeellista struktuuria. (Huotari 2000.)

Seuran toimisto sijaitsee Helsingin ydinkeskustassa. Sieltä käsin hallinnoidaan toimintaa ja luodaan sille puitteet (Suomi-Kiina –seura 2006). Toimiston keskeistä sijaintia on pidetty aina tärkeänä huolimatta taloudellisesta isosta menoerästä. Näin se on helposti tavoitettavissa. Seuralla on käytössä myös kellaritilat, jossa erilaiset kokoelmat ja muu materiaali voidaan säilyttää. Ne ovat kuitenkin käyneet aivan liian pieniksi. (Rosenberg 2008.) Toimisto muodostuu huoneistosta, johon väliseinän poistolla on saatu tila maksimissaan 40-50 hengen tilaisuuksiin. Siellä pidetäänkin iso osa tapahtumista, kuten luennoista ja kursseista. Samassa tilassa on myös seuran kirjasto. Kokoelma sijoittuu seinustaa kiertäville hyllyille. Toimisto on seuralle keskeinen paikka monella tapaa. Sieltä käsin hoidetaan erilaiset organisointi-, järjestely- ja tiedotustehtävät. Tärkeä asema tässä on seuran toimistonhoitajalla. Päivittäisten seuran toimintaan liittyvien töiden lisäksi hänen vastuullaan ovat erilaiset tietopalveluksi luettavat tehtävät. Tämä tarkoittaa muun muassa vastaamista puhelimitse tai paikan päällä esitettyihin mitä moninaisimpiin Kiinaa koskeviin kysymyksiin sekä yleistä neuvontaa ja opastusta. Merkittävänä etuna on toimistonhoitajan henkilökohtainen kokemus Kiinasta sekä kiinankielen taito. (Vatanen 2008.)

Suomi-Kiina –seuraan yhteyttä ottavien kysymykset ja tiedontarpeet ovat moninaisia ja joskus yllättäviäkin. Eräässä vaiheessa tatuojat halusivat tietää kiinalaisista merkeistä. Kiinankielen ja varsinkin kirjoituksen erikoisuus herättää muutenkin paljon mielenkiintoa. Monet haluavat tietää, mikä heidän oma suomalainen nimensä olisi kiinaksi. Jonkin verran yhteydenottoja tulee yrittäjiltä, jotka yrittävät luoda kauppasuhteita Kiinaan. Näissä suunnitelmissa näkyy välillä mielikuva Kiinasta maana, jossa on helppo tehdä rahaa. Seurassa käy myös koululaisia ja opiskelijoita

hakemassa materiaalia esitelmiä ja muita töitä varten. Kiinaan lähdössä olevat opiskelijat kysyvät myös neuvoja ja toisinaan apurahaa, jota seuralla ei ole tosin mahdollista tarjota. Iso osa kysymyksistä asettuu kuitenkin ns. sekalaiset-ryhmään. Toinen iso ryhmä on Kiinaan matkustavien tiedontarpeet ja siihen liittyvän materiaalin kysyntä. (Rosenberg 2008; Vatanen 2008.) Ihmiset kaipaavat kohdennettua tietoa ja neuvoja. Tietoverkkojen aikakautena lähes kaikki tieto on ainakin näennäisesti itse hankittavissa. Eräs ongelma on soveltuvan, itselle oikean tiedon valitseminen valtavasta tietomäärästä, varsinkin jos aihe ei ole ennestään tuttu. Paljon on myös vanhentunutta tietoa. Tarjolla on paljon aineistoa, jota voidaan kutsua ns. mystifioiduksi. Se kuvaa Kiinaa ja kanssakäymistä kiinalaisten kanssa monimutkaiseksi sääntöjen, tapojen ja kieltojen verkostoksi. (Vatanen 2008.) Tämä hämmentää ihmisiä ja herättää kysymyksiä. Valitettavasti mystifiointia ja stereotyyppioita pidetään yllä monelta taholta. Kyse on kuitenkin käytännöllisistä asioista. Tietyissä kulttuureissa toimitaan tietyistä syistä johtuen eri tavalla. Tärkeintä on ymmärtää, että kulttuuriemme välillä on eroja. (Rosenberg 2008.)

Tiedonvälitystä ja neuvontapalvelua tarjotaan ilmaiseksi kaikille jäsenyydestä riippumatta. Suomi-Kiina –seuran asiantuntemus on kaikkien käytettävissä. Mikäli jotain ei tiedetä, pyritään kysyjä ohjaamaan eteenpäin. Konkreettisten kysymysten lisäksi monet erilaiset tahot etsivät seuran kautta luennoitsijoita tai eri alojen osaajia. Suomi-Kiina –seuran toiminnassa on aina ollut mukana merkittäviä suomalaisia Kiinan tuntijoita. Monet heistä ovat tarvittaessa valmiita avustamaan erilaisissa tehtävissä. Luennot ovat yksi tapa tarjota tietoa kootummassa muodossa, kuten usein toivotaan. (Vatanen 2008.) Luennoitsijoiden välittämällä on pitkä perinne seuran toiminnassa ja sitä tehdään säännöllisesti. Aiheet vaihtelevat laidasta laitaan. Matkailu on kiistämättä suosittu myös luentoaiheena. Puhumaan pyytävät niin yksityiset järjestöt kuin Kiinan matkaa suunnittelevat ryhmät. Puheenjohtaja Rosenbergin (2008) mukaan tarvetta olisi esimerkiksi matkailualan kerran viikossa toimivalle palvelevalle puhelimelle. Kysyntä on kova. Kiinaan matkustavien ryhmä laajenee, ja monet tarvitsevat neuvoja enemmän kuin matkustaessaan Eurooppaan tai länsimaihin. Yksinkertaisiinkin asioihin, kuten viisumin hakemiseen, tarvitaan apua. Matkatoimistoilla ja muilla vastaavilla toimijoilla ei näytä olevan kykyä tai halua opastaa asiakkaitaan tarpeeksi. Suomi-Kiina –seurasta käydään puhumassa esimerkiksi Pelastakaa lapset ry:ssä Kiinasta adoptoineille vanhemmille. Kun Finnair avasi ensimmäiset lennot Kiinaan vuonna 1986, seura huolehti puolestaan koko matkustamohenkilökunnan koulutuksesta. Luennointipalvelua annetaan lisäksi työväen- ja kansalaisopistoille. Muutosta tässä on tapahtunut siten, että yksittäisten luentojen sijaan nyt toivotaan luentosarjoja. (Rosenberg 2008.) Eri ministeriöt, kuten opetusministeriö kulttuuriasioissa, hyödyntävät myös seuraan vuosien varrella kertynyttä asiantuntemusta (Vatanen

2008). Tämä ”hiljainen tieto” on piilevää aikojen kuluessa kertynyttä kokemusta ja näkemystä, joka auttaa myös hahmottamaan Kiinan muuttuvaa toimintaympäristöä.

Luentoja ja esitelmiä ei järjestetä vain seuran ulkopuolella, vaan perinteikkäänä toimintamuotona ovat seuran itse järjestämät kuukausiluennot. Kuulijamäärä vaihtelee hieman aiheesta riippuen, mutta yleensä paikalla on vähintään kymmenen henkeä. Seuran toimesta on järjestetty ensimmäiset julkiset kiinankielen kurssit Suomessa jo 1950-luvulla. Kielikursseja järjestetään yhä, mutta nykyään ne painottuvat usein tiiviimpiin erikoiskursseihin. Syynä tähän on kiinankielen (perus)kurssien kasvanut määrä eri tahojen toimesta. Pioneerityötä on tehty myös muilla alueilla. Kuten aiemmin on jo mainittu, Kiinaan suuntautuvat ryhmämatkat Suomi-Kiina –seura aloitti vuonna 1961. Nykyään seura järjestää harvakseltaan vaativampia erikoismatkoja, sillä seuran ei kannata kilpailla tällä alueella perinteisten matkatoimistojen kanssa. Aiemmin muita kanavia ei ollut kuten nyt. Taijin (Tai Chi) opetus aloitettiin ja ensimmäinen oppimateriaali siitä julkaistiin seuran toimesta. Seura järjesti myös ensimmäiset kiinalaisen ruuan valmistuksen kurssit. Nämä esimerkit kertovat Suomi-Kiina –seuran toimintafilosofiasta. Kuten puheenjohtaja Rosenberg (2008) sanoo, ”me haluamme tehdä itsemme tarpeettomaksi”. Kuten esimerkiksi taijin kohdalla alun perin tapahtui, seura järjesti kursseja niin kauan kuin muualta opetusta ei saanut. Kun opetus laajeni, seura näki, ettei sen niin aktiivinen toiminta tällä alueella ollut enää tarpeellinen ja se saattoi siirtyä muihin tehtäviin. (Rosenberg 2008.) Nykyään erilaiset kurssit ovat yhä suosittu osa seuran järjestämää toimintaa.

Syksyisin Suomi-Kiina –seura on järjestänyt Helsingissä kulttuurikeskus Caisassa tapahtumapäivän. Sen teemat vaihtelevat vuosittain, ja esimerkiksi Kiinan matkailu –teema vuonna 2005 sai paikalle noin 400 kiinnostunutta. Oman elokuvakerhon puitteissa seura esittää tiloissaan kiinalaisia elokuvia. Elokuvat kiertävät usein myös paikallisosastoissa. Yritysjäseniä on huomioitu järjestämällä heille omia seminaareja ja tilaisuuksia. Yritykset eivät silti ole toiminnan ensisijaisia kohteita, sillä yrityksillä on resurssiensa puitteissa mahdollisuus hankkia itse omiin tarpeisiinsa sopivaa ja kohdennettua tietämystä. Keskustelutilaisuuksia ja tapahtumia pidetään aika ajoin yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Tämän lisäksi paikallisosastot järjestävät vaihtelevassa määrin ohjelmaa sekä itsenäisesti että yhteistyössä seuran toimiston kanssa. Suuri osa toiminnasta, kuten luennot, elokuvat ja tapahtumat, ovat osallistujille ilmaisia. (Vatanen 2008.)

Suomi-Kiina –seuralla on vuosien varrella kertynyt paljon erilaista Kiinaan liittyvää materiaalia. Periaatteessa kaikki mitä seuran historian aikana on tapahtunut, tuotettu ja saatu on säilytetty. Joukossa on seuran käytössä olevia kiertäviä näyttelyitä. Aineistoa on lainattu ajoittain myös

ulkopuolisille, kuten museoille. Arkistoidun materiaalin ongelmana on sen järjestäminen sellaiseen muotoon, että sitä olisi helppo käyttää ja hyödyntää. Seuralla on myös Kiina-aiheisia lyhtyjä, päivänvarjoja ja muuta materiaalia, jota se lainaa esimerkiksi hoitolaitoksille, kouluille ja päiväkodeille. Niitä käytetään koristeluun ja tuomaan tunnelmaa erilaisiin tapahtumiin. Monet tahot ovat ottaneet mahdollisuuden ilolla vastaan ja tavaraa onkin liikenteessä jatkuvasti. (Vatanen 2008.) Nopeasti ajateltuna kyse on pienestä asiasta. On kuitenkin positiivista huomata, että kiinalaista kulttuuria pyritään esittelemään kokonaisvaltaisesti. Ymmärretään että kyse on erilaisesta kulttuurista, johon kuuluu meidän omasta elinympäristöstämme poikkeavia asioita. Näin siihen saadaan elämyksellinen kontakti. (Rosenberg 2008.) Seuralla on ajoittain myös myytävää materiaalia kuten kirjoja ja omia julkaisuja. Esimerkiksi matkailijoille on tarjolla karttoja kiinalaisista kaupungeista sekä myytävänä että ilmaiseksi. (Vatanen 2008.)

Kulttuurivaihto on alue, jolla Suomi-Kiina –seura on ollut aina aktiivinen. Erilaisten esiintyjäryhmien tuominen Suomeen alkoi jo 1950-luvulla ja kasvoi 1970-luvulta lähtien. Seura on ollut merkittävä tämän alan toimija Suomessa kautta aikojen. Niukkojen resurssien sallimissa puitteissa seura järjestää näyttelyitä ja kulttuuritapahtumia myös Kiinan päin. (Mikä on Suomi-Kiina-seura.) Viimeisin suuri satsaus tällä saralla on ollut C. G. E. Mannerheimin sata vuotta sitten tekemän Aasian-matkan kunniaksi vuonna 2006 valmistellut kolme valokuvanäyttelyä. Niistä yksi lähti kiertämään Kiinaa, toinen avautui Kirgisiassa ja kolmas oli esillä Suomessa, Helsingissä. (Suomi-Kiina –seura 2006.) Ensimmäisen kiinalaisen oopperaryhmän vierailusta Suomeen oli vuonna 2005 kulunut 50-vuotta. Sitä juhlistettiin peking-oopperaryhmän vierailuesityksellä. 2000-luvulla on nähty myös muita esityksiä, niistä osa Helsingin ulkopuolella. Seura on ollut vireä näyttelyiden järjestäjänä viime vuosikymmeninä. Kiinalainen kuvataide on poikennut eurooppalaisesta traditiosta ja se ei ole ollut kovin tunnettua lännessä. Muun muassa tätä tilannetta on pyritty korjaamaan. Vuodenvaihteessa 2004-2005 Helsingissä ja Iisalmessa esillä ollut ”Silkille kirjottu – Suzhoun silkkikirjontataidetta” –näyttely oli yksi viime vuosien menestyksiä. (Mikä on Suomi-Kiina-seura.) Sen esilläoloaika pidennettiin, ja näyttelyn yhteydessä pidetyt luentotilaisuudet saivat runsaasti yleisöä. Eräs syy tähän on, että yleisö osaa odottaa seuran toiminnan olevan tasokasta ja hyvin ajateltua. Suomalainen yleisö ei tyydy enää yleisellä tasolla Kiinaa esitteleviin näyttelyihin. Halutaan erikoistuneempia, tiettyä aluetta laajemmin kuvaavia, teemallisia kokonaisuuksia. (Vatanen 2008.) Tämä kertoo Kiinan ja kiinalaisen kulttuurin tulleen vähitellen tutummaksi ja samalla tiedonjonon kasvaneen. Kuluneiden vuosien aikana Suomi-Kiina –seura on ollut sekä mukana että avustamassa myös monissa muissa Suomen ja Kiinan välisissä kulttuurihankkeissa ja –toiminnassa.

Suomi-Kiina –seuran harjoittamalla julkaisutoiminnalla on pitkät juuret. Seura on julkaissut ”Kiina sanoin ja kuvin” –lehteä yhtäjaksoisesti vuodesta 1956 lähtien. Se on Suomen ainoa Kiinaa käsittelevä julkaisu ja se on pyrkinyt tarjoamaan monipuolista tietoa Kiinasta siitä kiinnostuneille. Yli 50-vuoden aikana lehti on läpikäynyt erilaisia vaiheita. Nykyään se ilmestyy neljä kertaa vuodessa ja painottaa kiinalaista kulttuuria ja yhteiskuntaa, mutta myös taloutta ja monia muita teemoja. Se pyrkii käsittelemään aiheitaan monipuolisesti ja laajasti. Samalla se syventää ja taustoittaa lisääntyneen tiedonvälityksen kautta saatuja tietoja Kiinasta. (Mikä on Suomi-Kiina-seura.) Vaikka lehden sisältöä on pyritty pitämään korkealla tasolla, taloudellisesti huonompina aikoina esimerkiksi sen ulkoasu on ollut pelkistetympää. Muutaman viime vuoden aikana siihen on kiinnitetty jälleen huomiota muun muassa lisäämällä värikuvia. Taloudellisia resursseja tähän on haettu mainostuloilla, jotka ovat kasvaneet yhdessä Kiinaan kohdistuneen kiinnostuksen kanssa. (Rosenberg 2005, 8.) ”Kiina sanoin ja kuvin” –lehden saavat sekä henkilö- että yritysjäsenet. Sen lisäksi se on saatavilla eräistä yleisistä kirjastoista ja muutamasta yliopistokirjastosta. Myytäväksi sitä on toimitettu myös Akateemiseen kirjakauppaan. (Vatanen 2008.)

Seura on julkaissut ajoittain myös muuta materiaalia. Ensimmäinen erillinen julkaisu oli 1970-luvun alussa ilmestynyt keittokirja (Rosenberg 2008). Kymmenen vuotta myöhemmin julkaistiin Marja Kaikkosen kirja ”Syödään kuten Kiinassa”. Se oli menestys, josta otettiin toinenkin loppuunmyyty painos. 1980-luvulla ilmestyi myös toinen merkittävä Suomi-Kiina –seuran julkaisema teos, ensimmäinen suomalainen Kiina-opaskirja, Tauno-Olavi Huotarin ”Kiinan nähtävyyksiä” vuonna 1988. Senkin painokset on myyty loppuun. (Mikä on Suomi-Kiina-seura.) Vaikka kirjalla on jo ikää, se on suosittu varsinkin seuran kirjastossa käyvien matkailijoiden joukossa (Vatanen 2008). Vuonna 1995 seura julkaisi Tauno-Olavi Huotarin ja Veli Rosenbergin toimittaman teoksen ”Kiinan-kaupan käsikirja”. (Mikä on Suomi-Kiina-seura.) Sen liitteenä olleen sanastovihkosen pohjalta ilmestyi vuonna 2006 Jyrki Kallion toimesta uudistettu ”Kiinaa matkalle – sanoja ja sanontoja” -matkasanasto. Se osoittautui suureksi menestykseksi ja siitä on otettu jo kolmas painos. Vuoden 2008 Pekingin olympiakisoja silmällä pitäen sanastoa täydentämään tehtiin ”Kiinaa Pekingin olympialaisiin” –liite. (Rosenberg 2008.) Matkasanaston kaltaiset menestystuotteet ovat seuralle tärkeitä myös taloudellisessa mielessä. Toisaalta julkaisutoiminta on kallista ja aikaa vievää, joten siihen ei voi ryhtyä suin päin. Sanastojen kaltaiset tuotteet osoittavat seuran halua palvella jäseniään ja muita kiinnostuneita sekä olla kiinni ajassaan. Vuonna 2008 Suomi-Kiina –seura on mukana yhteishankkeessa, jossa valmistellaan suomalais-kiinalais-suomalaisista –suursanakirjaa yhdessä suomalaisten ja kiinalaisten toimijoiden kanssa (Vatanen 2008).

Millaiset ihmiset sitten ottavat osaa Suomi-Kiina –seuran järjestämiin tilaisuuksiin tai ovat sen jäseniä? Toiminnassa on mukana hyvin monenlaisia ihmisiä erilaisista yhteiskunnallisista ympyröistä. Sukupuolijakaumakaan ei ole pelkästään naisvaltainen, vaikka naisten osuus kulttuuritilaisuuksissa on tyypillisesti korkea. Seuran tilaisuuksissa käy suhteellista enemmän miehiä. Järjestöaktiivisuus vaihtelee eri aikoina ja monista syistä johtuen se ei ole ollut kovin korkealla. Merkkejä aktiivisuuden kasvusta on kuitenkin olemassa. Tähän seura on pyrkinyt myös vaikuttamaan. Nuorempien, erityisesti opiskelijoiden, saaminen mukaan toimintaan on ollut vaikeaa. Opiskelijat toimivat vahvasti omassa yhteisössään, ja heidät on vaikea tavoittaa. Toinen vaikeasti tavoitettava ryhmä on kiinalainen väestö. Heidä silmällä pitäen on järjestetty esimerkiksi kiinankielisiä luentoja, mutta ilman toivottua tulosta. Tähän liittyen seurassa on koettu vaikeaksi löytää toimintamuotoja, jotka saisivat suomalaiset ja kiinalaiset yhteen. Vuonna 2007 tähän löytyi sitäkin onnistuneempi ratkaisu. Suomi-Kiina –seuran yhdessä muun muassa Helsingin kaupungin kanssa järjestämä Kiinalaisen uudenvuoden juhla, joka keräsi 25 000 osallistujaa. Tapahtuma oli positiivinen yllätys ja siitä on tulossa perinne. (Rosenberg 2008).

Suomi-Kiina –seura korostanut toiminnassaan sisältöä, laatua ja asiantuntevuutta, ei määrää. Tästä on pyritty pitämään tiukasti kiinni. Kansalaisjärjestöjen suuri ongelma on, että taloudellisista ja muista tekijöistä johtuen itseään on vaikea mainostaa muuten kuin tekemisillään. (Rosenberg 2008.) Laatuun kannattaa tällöin panostaa, mutta se vaatii pitkäjänteistä toimintapolitiikkaa. Pienillä resursseilla toimittaessa käytännön työ on kuitenkin toimintaa päivä kerrallaan. Tiedon levittäminen seurasta ja sen toiminnasta ei ole helppoa. Seuralla on ollut omat kotisivut kymmenen vuotta. ”Kiina sanoin ja kuvin” –lehti toimii myös tiedotuslähteenä. Usein ihmiset kuitenkin kommentoivat, etteivät he ole tienneet tällaisesta seurasta tai ylipäättään tällaisesta toiminnasta. (Vatanen 2008.) Ystävyysseuratoiminnan kohdalla valtavat resurssit vieraisiin kulttuureihin liittyvää tietoa, osaamista ja taitoa jäävät hyödyntämättä.

Suomi-Kiina –seura on tehnyt vuosien varrella valtavan määrä kulttuurityötä. Puheenjohtaja Rosenbergin (2008) mukaan ongelmana on kuitenkin, ettei kulttuurityön arvoa osata Suomessa aina nähdä. Samoin ei aidosti ymmärretä sitä suurta kulttuurieroja, joka maiden välillä on. Se tulisi tunnistaa ja tunnustaa. Hyvät taloussuhteet rakennetaan yhtä lailla laajemman kulttuurin tuntemuksen pohjalta. Olemme kuitenkin kulttuurisidonnaisia ja katsomme maailmaa aina omasta näkökulmastamme, joten vieraan kulttuurin syvälinen ymmärrys voi olla haastavaa. Rosenberg (2008) on kuitenkin havainnut toistuvan teeman keskusteluissa kiinalaisten kanssa. Heidän mukaansa suomalaisten kanssa on helppo tulla toimeen. Kaikista isoista kulttuurisista eroista huolimatta välillämme on yhteys. (Rosenberg 2008.) Tiukkojen toimintasääntöjen opettelu ja

noudattamisen sijaan tärkeintä on hyväksyä toisemme ja kunnioittaa toistemme erilaisuutta. Toinen hieman vastaavanlainen havainto liittyy suomalaisten matkailijoiden syihin matkustaa Kiinaan. Yleisin vastaus tätä tiedusteltaessa on ollut ”mua on aina kiinnostanut Kiina”. Tämä määrittelemätön kiinnostus ei ole välttämättä aiemmin konkretisoitunut. Mitään yksittäistä selitystä tälle mielenkiinnolle on vaikea löytää. Suomessa 1800- ja 1900-luvun vaihteessa linnoitustöissä työskennelleet kiinalaiset ovat aikoinaan olleet monien tarinoiden pohjana. Ne ovat jääneet elämään pienessä maassa. Suomalaisten eksotiikka on myös suuntautunut itään. (Rosenberg 2008.) Eräs tekijä voi olla suomalaisten vahva tekninen suuntautuminen. Monelle ainoat kouluaikojen muistot Kiinasta liittyvät maan suuriin keksintöihin kuten ruutiin, kirjapainotaitoon ja kompassiin. Insinöörien luvatussa maassa tämä kiehtoo mielikuvitusta. Kiinan-matkailun tultua helpommaksi, monet haluavat suunnata näiden keksintöjen syntysijoille.

Kiina-tietouden edistämisen ja kulttuurivaihdon toimijoiden määrä on kasvanut. Suomi-Kiina –seura toimi aiemmin näillä aloilla lähes yksin. Nyt se toimii yhä enemmän ideoijana, avustajana ja suunnittelijana, samalla kun se pyrkii täyttämään näillä alueilla syntyneitä aukkoja. Pitkän historiansa aikana seuralla on ollut erilaisia tehtäviä. Se on aloittanut toimintansa pyrkimällä varmistamaan perustietojen saannin Kiinasta ja sen kulttuurista, mutta yhä enemmän seuran rooli on muodostunut asiantuntijaorganisaation suuntaan. Suomi-Kiina –seura on kuitenkin myös kansalaisjärjestö, mikä seikka asettaa toiminnalle omia ja ajoittain toisilleen vastakkaisia vaatimuksia. (Huotari 2000.) Seuran eräs tulevaisuuden toiminta-alue voisi olla suomalaisen Kiinaan liittyvän, esimerkiksi nyt hajallaan olevan viranomaistiedon koordinointi ja tämän tiedon kokoaminen tietopankiksi. Seurassa ollaan jo vuosien varrella kerätty erilaista tietoa, kuten tilastoja suomalaisten matkustajamääristä Kiinaan viimeisten vuosikymmenten aikana. Tällainen tieto on vapaasti saatavissa, mutta sen löytäminen ei ole aina yksinkertaista. (Rosenberg 2008.)

Suomi-Kiina –seuran merkitystä Suomen ja Kiinan välisten suhteiden kehitykseen ja yleiseen Kiina-tietouden leviämiseen on vaikea loppujen lopuksi tarkkaan arvioida (Huotari 2000). Seura ei ole toiminut eikä sitä voida tarkastella irrallaan yhteiskunnallisesta, kulttuurisesta ja historiallisesta kehityksestä. Se on aikojen kuluessa hoitanut viranomaisten antamia tehtäviä ja sen edustajia on ollut mukana maiden välisissä kulttuurin alan neuvotteluissa. Kulttuurin alueella vaikutusta onkin varmasti ollut. Seura on pitänyt myös vuosien varrella esillä monia Kiinaan liittyviä aiheita, kuten tarvetta kiinakielen opetukseen, ja ollut ylipäättään aktiivinen toimija. (Huotari 2000.) Mahdollisuudet hankkia tietoa ovat muuttuneet ja tulleet usein itsestään selviksi lyhyessä ajassa. Ajoittain onkin vaikea nähdä ja antaa tunnustusta sille työlle, jota aiemmin on tehty tiedon levittämiseksi. Suomi-Kiina –seura on osallistunut tähän työhön muun muassa harjoittamallaan

julkaisu- toiminnalla (Huotari 2000). Seuran paikan voidaan tulkita olevan tien aukaisija suomalaisen Kiina-tietouden kasvavassa kentässä.

8. Suomi-Kiina –seuran kirjasto

Suomi-Kiina –seuran kirjasto on kaikille avoin erikoiskirjasto. Se sijaitsee seuran toimitilojen yhteydessä. Aukioloajat ovat samat kuin toimistonkin ja tämä tarkoittaa neljää-viittä tuntia iltapäivisin maanantaista keskiviikkoon. Kirjasto on käytettävissä sopimuksesta myös muina ajankohtina. (Mikä on Suomi-Kiina-seura.) Vuodesta 1997 lähtien kirjasto on löytynyt Suomen tieteellisten kirjastojen oppaasta. Kirjaston perustamisvuodeksi siihen on merkitty sama kuin seuran eli 1951. Kymmenen vuotta sitten sen laajuudeksi on arvioitu 55 hyllymetriä. (Suomen tieteellisten kirjastojen opas.) Tarkkaa tietoa tämän hetken tilanteesta ei ole, mutta arvio on liikkunut noin 5000 teoksessa (Vatanen 2008). Erikoisalana on luonnollisesti Kiina. Mukana on niin kiinankielistä teoksia kuin laaja valokuvakokoelma. (Suomen tieteellisten kirjastojen opas.) Valokuvat ovat kiinalaisen Xinhua-uutistoimiston seuralle lähettämiä kuvia usealta vuosikymmeneltä. Taustalla oli todennäköisesti kiinalaisten näkemys siitä, että lännessä ei tuotu maata esiin siten kuin he olisivat halunneet. Näiden kuvien lähettäminen päättyi 1980-luvun lopulla. (Rosenberg 2008.)

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen Itä- ja Kaakkois-Aasian verkostoa varten on laadittu laaja suomalaisten kirjastojen kyseistä aluetta koskevia kokoelmia käsittelevä selvitys. Suomi-Kiina –seuran kirjasto on yksi siinä mainituista yhdestätoista erikoiskirjastosta. Se on niistä ainoa toimiva yksittäistä maata edustava kirjasto. (Kangasharju & Schröder 1998, 4). Selvityksen mukaan aineistoa on useilta alueilta, mutta erityisesti Kiinan kielestä ja historiasta. Mukana on myös laaja kokoelma kiinalaista kaunokirjallisuutta. Aineisto kattaa yli viisi vuosikymmentä. (emt., 45.) Seuralla on myös vanhempaa materiaalia kuten kiinalaisten Kiinasta kirjoittamia matkaoppaita aina 1900-luvun alusta. Suomi-Kiina –seura joutuu painimaan monille kirjastoille ja arkistoille tutun ongelman, säilytystilan puutteen kanssa. Tässä tilanteessa voidaan kysyä, kannattaako esimerkiksi kulttuurivallankumouksen aikaisen, poliittisesti värittyneen materiaalin säilyttäminen. Aineiston arvo, merkitys ja käyttö kuitenkin vaihtelee aikakausien mukaan. (Rosenberg 2008.) Suomi-Kiina –seuran halu tallettaa tätä erilaista, Suomen oloissa harvinaista aineistoa on arvokasta.

Suomi-Kiina –seuran kirjasto huomioidaan monissa yhteyksissä. Se kertoo ennen kaikkea seuran nauttimasta arvostuksesta. Suomi-Kiina –seura kirjaston ja kokoelman muodostumiseen liittyy

muutama avainseikka. Seura aloitti jo vuonna 1956 julkaisemaan omaa lehteä “Kiina sanoin ja kuvin”. Ensimmäisissä niistä oli lähinnä käännöksiä kiinalaisista kirjoituksista, mutta pian myös Kiinaa tuntevat eri alojen suomalaiset alkoivat kirjoittaa lehteen. Voidaankin sanoa, että parhaat suomalaiset asiantuntijat ovat kautta aikojen tarjonneet lehteen osaamisensa. Tämän myötä seuralle alkoi karttua kirjallisuutta. Suomi-Kiina –seura on osana työtään pyrkinyt myös välittämään kiinalaisten julkaisemia teoksia eri aiheista. Seura on saanut kiinalaisilta kustantajilta vapaakappaleita, jotka on kaikki säilytetty ja liitetty kokoelmaan. Mielenkiintoista ja keskeistä materiaalia on pyritty hankkimaan myös itse, mutta seuran niukat resurssit ovat aina haitanneet kokoelman karttumista. Osana kirjastoa on todennäköisesti Suomen laajin ja siten arvokas kokoelma kiinalaisia aikakauslehtiä. Ongelmana on kuitenkin niiden järjestäminen siten, että ne olisivat käytettävissä mahdollisimman hyvin. (Rosenberg 2008.)

Suomi-Kiina –seuran kirjasto ei siis ole syntynyt niinkään yksittäisen tietoisien päätöksen pohjalta, vaan se on lähtenyt muodostumaan luonnollisesti monien tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Kyseessä ei ole kuitenkaan pelkästään sattumien summa, vaan Suomi-Kiina –seura on kulttuuria ja kulttuuriyhteistyötä toiminnassaan painottavana seurana tiedostanut kirjaston tarpeen. On koettu, että Suomi-Kiina –seuran kaltaisella järjestöllä kuuluu olla kirjasto. Se tukee seuran ”aatetta” koota tietoa ja tietämystä. (Rosenberg 2008.)

Seura haluaisi kartuttaa kirjastoa aivan toisella tavoin kuin se pystyy niukoilla taloudellisilla resursseillaan. Uusien kirjojen hankintaan ei ole saatu oikeastaan mitään rahoitusta (Vatanen 2008). Taloudellisen tilanteen salliessa sitä voitaisiin pitää paremmin ajan tasalla ja laajentaa. Halua tähän on. Kiinassa on julkaistu jo pidemmän aikaa valtavasti kirjallisuutta. Sen laatu tosin vaihtelee paljon. Toisaalta myös Suomessa on alettu julkaista entistä enemmän Kiinaan liittyvää laadukasta ja monipuolista kirjallisuutta. Yksi syy miksi kiinalaiset kustantajat toimittivat aikoinaan materiaalia Suomi-Kiina –seuralle, oli kiinalaisten lehtien valtava menekki Suomessa. Seuran kautta välitettiin Suomeen lehtien tilauksia absoluuttisesti enemmän kuin mihinkään muuhun länsimaahan. Seura toimi tässä aktiivisesti ja ajatuksena oli tuoda esiin se, mitä kiinalaiset itse maastaan kertoivat. Lehtien taso vaihteli eri aikoina. Varsinkin kulttuurivallankumouksen aikaan ne olivat hyvin propagandistisia, mutta silti parhaat niistä olivat kelvollisia kulttuurilehtiä. Tilaushinnat olivat hyvin edullisia ja menekki kova, mikä oli mahdollista koska Suomessa kirjoitettiin niin vähän Kiinasta. Kun suomalaiset lehdet sitten alkoivat raportoida Kiinasta, lehtitilausten määrä lähti laskuun. Kiinalaiset kustantajat halusivat samoille apajille, mutta kirjojen myynti ei kasvanut toivotulla tavalla. (Rosenberg 2008.)

Nykyisin seura ei saa Kiinasta ilmaiskappaleita samaan tahtiin kuin ennen. Kiinan suurlähetystö toimittaa jonkin verran kirjallisuutta, mikä vaikuttaa myös valikoimaan ja laatuun. Teoksissa näkyy yleensä virallisen Kiinan vaikutus. Suurlähetystön kautta seuralle on muodostunut yllättävän mielenkiintoinen, ei vain menestyskappaleita sisältävä, DVD-elokuvien ja –materiaalin kokoelma. Paikallisseuroja lukuun ottamatta niitä ei lainata ulkopuolisille. Uudempana ilmiönä kokoelman karttumisessa ovat esimerkiksi kuolinpesät, jotka kääntyvät seuran puoleen tarjoten sille vanhaa kirjallisuutta. On muodostunut kiinalaista ja Kiinaan liittyvää materiaalia kerännyt sukupolvi, joka haluaa nyt luovuttaa sen sopiviin käsiin. Seura hankkii itse mielenkiintoiseksi ja tärkeäksi koettua materiaalia sellaisen osuessa kohdalle. Suunnitelmallisempaa hankintapolitiikkaa ei ole, mutta ainakin suomenkielisiä julkaisuja pyritään hankkimaan jatkuvasti. (Rosenberg 2008.) Tässä auttaa myös se, että suomalaisilta kustantajilta saadaan usein arvostelukappale ”Kiina sanoin ja kuvin”-lehteä varten. Jonain vuonna rahaa on ollut käytettävissä kirjahankintoja varten noin sata euroa, mutta pääasiallisesti siihen ei ole budjetoitu käyttövaroja. Uusien kirjojen määrä vuodessa saattaa olla 10-30 ja lahjoituksina niitä voidaan vastaanottaa 100-200 vuodesta riippuen. Seura välittää yhä kiinalaisia julkaisuja ja seuraan saapuu kiinalaisia lehtiä, joista voi ottaa kopioita pientä maksua vastaan. (Vatanen 2008.)

Kyse ei ole vain kirjaston aineiston hankintaan käytettävissä olevasta rahoituksesta. Aiemmin seurassa työskennelleen toimistonhoitajan työhön kuului myös kirjaston ylläpitoon liittyviä tehtäviä ja hänellä oli paremmat mahdollisuudet niiden toteuttamiseen. Uuden toimistonhoitajan aloittaessa työnsä 2000-luvun alkupuolella, hänen työaikansa oli vain 65 % edeltäjän työajasta. Samaan aikaan Suomi-Kiina –seuran muu toiminta vaati paljon aikaa ja paneutumista, joten tehtäviä oli priorisoitava ja tarvittaessa karsittava. Tämä kohdistui ja vaikutti kirjastotoimintaan. Silloinkin kun apua on ollut saatavilla, se ei ole suuntautunut kirjastoon. Paljon on siis tehtävää ja päivitettävää. (Vatanen 2008.) Seura on painottanut kirjastoaan myös opetusministeriöön päin. Joskus rahoitusta onkin saatu kirjaston järjestämistä varten. Tämä on ollut kuitenkin täysin riittämätöntä. (Rosenberg 2008.) Kirjaston sisältämään aineistoon ei ole mahdollista tutustua muuten kuin paikan päällä. Kirjallisuudesta on toiminnan alusta vuoteen 2002 asti ulottuva kortisto, josta löytyvät vähintään teos- ja tekijätiedot (Vatanen 2008). Vanhasta kortistosta on tehty versio tietokoneelle, mutta se ei ole täysin ajan tasalla. Se haluttaisiinkin nyt uudistaa jonkin standardin mukaiseksi. Siten se olisi käyttäjien kannalta helposti hyödynnettävissä ja samalla kytkettävissä muihin järjestelmiin. (Rosenberg 2008.) Mahdollisuutta ainakin uudemman aineiston selailuun verkon kautta voidaan pitää nykyään vähimmäistavoitteena.

Eräänä ajatuksena on pyytää apurahaa kirjaston kehittämistä varten. Kevään 2008 aikana on haettu rahoitusta, jota ei ole vielä saatu. Seurassa on harkittu muun muassa PrettyLib-kirjastojärjestelmän hankkimista. Se on käytössä useissa suomalaisissa oppilaitoksissa, yrityksissä, valtion virastoissa, erilaisissa yhteisöissä ja erikoiskirjastoissa. Tällaisten järjestelmien hankinnassa puhutaan edullisimmillaan muutamasta tuhannesta eurosta. Oppilaitosten on mahdollista saada alennusta, mutta tämä ei koske Suomi-Kiina –seuran kaltaisia kansalaisjärjestöjä. Aivan konkreettiseenkin työhön on jo päästy. Seuran toimistossa työskenteli keväällä 2008 harjoittelija, jonka tehtävänä oli käydä läpi ja järjestää DVD-materiaali. (Vatanen 2008.)

Kirjaston kokoelmaa on eri aikoina järjestelty ja luokiteltu, valikoimaa jossakin määrin vaihdettu. Iso osa kirjoista on seuran käytössä olevissa kellaritiloissa, sillä koko aineistoa ei ole mahdollista pitää esillä. (Rosenberg 2008.) Kokoelman aiheenmukainen luokitus on tällä hetkellä seuraava:

- Armeija
- Hallinto
- Filosofia / Uskonto
- Historia
- Kieli
- Koulutus
- Kulttuuri
- Lääketiede
- Maantiede
- Maatalous
- Matkailu
- Matkakertomukset
- Muistelmat
- Musiikki
- Poliittiset aatteet
- Kaunokirjallisuus
- Runous
- Keittotaito
- Sosiaalipolitiikka
- Taide
- Talous
- Teatteri
- Ulkopolitiikka
- Urheilu
- Yleisteokset
- Lasten kirjat
- Vähemmistöjen naiset

Luokitellun aineiston ohella on olemassa uutta vielä luokittelematonta materiaalia, joka on kuitenkin lainattavissa normaalisti. Kirjallisuutta löytyy suomen- ja englanninkielellä sekä muilla ns. länsimaisilla kielillä. Kokoelmaan kuuluu lisäksi kiinankielinen osa. Se on luokiteltu seuraavalla tavalla:

- Lu Xunin kootut teokset
- Suomalainen kaunokirjallisuus
- Vuosikirjat
- Filosofia / Uskonto
- Historia
- Lasten kirjat
- Poliittiset aatteet
- Kaunokirjallisuus

Vuosina 1881-1936 elänyt Lu Xun on merkittävä Kiinan tasavallan (1912-1949) aikainen kirjailija. Häntä pidetään Kiinan modernismin isänä, jonka oma tuotanto edusti kriittistä realismia. Japanissa

opiskellut Lu Xun toimi paitsi novellistina, esseistinä ja kääntäjänä sekä kirjallisuuden professorina eri puolilla Kiinaa. (Huotari & Seppälä 2002, 347.) Kiinankielistä materiaalia on kokoelmassa rajatummin, mutta se sisältää harvinaista ja arvokasta aineistoa. Mukana on suomesta kiinaksi käännettyjä teoksi, kuten ”Kalevala” tai ”Suomen kansan suuri satukirja”. Suomi-Kiina –seurassa on ajoittain pohdittu, pitäisikö kiinankielisen kirjallisuuden valikoimaa laajentaa ja palvella näin Suomen kasvavaa kiinalaista väestönosaa. Pertti Seppälä, joka tunnetaan mm. sinologina ja suomentajana, toimii yleisten kirjastojen kiinalaisen kirjallisuuden asiantuntijana. Hän käy vuosittain Kiinassa hankkimassa aineistoa kirjastoja varten, tavoitteena kattava ja päivitetty kirjavalikoima. Näin ollen Suomi-Kiina –seuralle ei ole jäänyt tarpeellista tehtävää tällä alueella, niin mielenkiintoista kuin se voisikin olla. (Rosenberg 2008.)

Materiaalia hankittaessa seuralla ei ole ollut mielessä yksittäinen käyttäjä tai käyttäjäryhmä. Enemmän hankintoihin on vaikuttanut saatavuus. Koska matkailu on alue jolta kysytään jatkuvasti paljon tietoa ja neuvoja, on pidetty tärkeänä tuoreimpien ja tärkeimpien matkailualan teosten hankkimista. Niitä pidetään käsikirjastossa, jotta ne olisivat tarvittaessa kaikkien käytössä. (Rosenberg 2008.) Matkailijat ovat selvästi näkyvä ryhmä kirjaston käyttäjistä. Samalla yhdistyy mahdollisuus kysyä mieltä askarruttavia asioita henkilökohtaisesti. Seuran jäsenistö on heterogeenistä, joten sen perusteella ei voida tehdä suoria johtopäätöksiä kirjaston käyttäjistä. Jonkin verran lainaajien joukossa on opiskelijoita ja tutkijoita. Toimistonhoitaja Vatasen (2008) mukaan kirjaston käyttäjämäärä riippuu paljon seuran järjestämistä tilaisuuksista ja tapahtumista. Koska iso osa tilaisuuksista järjestetään seuran toimitiloissa, jossa kirjasto sijaitsee, osanottajat voivat samalla tutustua aineistoon. Päätös lainauksesta ja kirjaston käytöstä saattaa siten syntyä vasta kirjastossa. Lainausaika on yleensä kuukausi. Aina materiaali ei palaudu tässä ajassa ja jonkin verran sitä on myös jäänyt karkuteille. Aineistoa lainattaessa henkilön nimi ja yhteystiedot kirjataan ylös tähän varattuun lehtiöön. (Vatanen 2008.) Kirjaston nykyisillä lainaajamäärillä tämä järjestelmä on vielä mahdollinen, mutta ei kestä kasvua.

Aukioloaika, iltapäivä kolmena päivänä viikossa, on selvästikin ongelma kirjaston käytön kannalta. Vierailu vaatii ennakkointia ja suunnittelua. Sijainti Helsingin ydinkeskustassa on hyvä, mutta toimistoon / kirjastoon päästäkseen on noustava useampi kerros ja käytännön syistä sisään päästäkseen on soitettava ovikelloa. Käytön kannalta tämä saattaa nostaa joidenkin kohdalla kynnystä ja aiheuttaa epävarmuutta. Kadulta katsottuna kirjaston sijainnista ei ole mitään viitettä. Tämä minimoi sattumanvaraiset vierailut. Toisaalta seuran toimistossa asioiville kirjasto voi olla myönteinen yllätys. Suomi-Kiina –seuran esitteissä ja verkkosivuilla kirjasto tuodaan esiin kiinteänä osana seuran toimintaa. Kirjastolle on haettu myös näkyvyyttä, kuten kuuluminen

Tieteellisten kirjastojen oppaaseen osoittaa. Laajempaa ”mainontaa” ei ole silti tehty. Siihen ollaan valmiita heti, kun resurssit sallisivat kirjaston ajantasaistamisen ja laajentamisen (Rosenberg 2008).

Eräs seikka joka avaa mahdollisuuksia kirjaston (ja arkiston) kehittämiseksi, on kasvava kiinnostus ja tarve ymmärtää Kiinaa, kiinalaisia ja heidän kulttuuriaan entistä laajemmin. Tehtävä ei ole helppo. Mistä aloittaa, miten ja mihin suuntaan lähteä? Miten menetellä seuran monimuotoisen materiaalin kanssa? Mitä se merkitsee ja vaatii ei vain taloudellisesti, vaan myös käytännön tehtävien, toiminnan, ajankäytön sekä henkilöresurssien kannalta? Suomi-Kiina –seuran kirjasto tarjoaa hienon ja ainutlaatuisen perustan, jolle on mahdollista rakentaa seuran tehtävää entistä paremmin palveleva, Suomen oloissa poikkeuksellinen kokonaisuus.

9. Suomi-Kiina –seuran kirjaston käyttäjäkyselyn toteutus ja tulokset

Tutkimusta varten laadittiin kysely, joka tarkentaisi kuvaa Suomi-Kiina –seuran kirjaston käyttäjistä, heidän tiedontarpeistaan ja kokemuksistaan sekä toiveistaan kirjaston suhteen. Internetin kautta tehtävä kysely seuran jäsenille oli eräs vaihtoehto. Tietosuojakysymysten vuoksi päädyttiin perinteiseen paperimuotoiseen kyselyyn. Kyselylomakkeet jätettäisiin täytettäväksi seuran toimistoon / kirjastoon. Kysely haluttiin pitää tiiviinä, jotta se olisi helppo ja nopea täyttää kirjaston käytön yhteydessä. Lomake muodostui yhdestä kaksipuolisesta A4-paperista, joka sisälsi 14 kysymystä. Niistä 11 oli monivalintakysymyksiä ja 3 avointa omin sanoin täydennettävää kysymystä (ks. liite 1). Avoimiin kysymyksiin saatiin ilahduttavan paljon vastauksia. Minimitavoitteena oli saada kymmenen vastausta. Vaikka kirjastossa kävi asiakkaita kyselyn jättämisen jälkeen, yhtään vastausta ei saatu tätä seuraavan noin kolmen viikon aikana. Näin jouduttiin miettimään toista vaihtoehtoa.

Yhdessä seuran toimistonhoitajan kanssa päädyttiin siihen, että lainaajatiedoista otettaisiin otos kirjastonkäyttäjistä, joille kysely lähetettäisiin. Osoitetiedot otettiin vuoden 2008 ja 2007 lainaajista, joiden osoitteet olivat helposti saatavissa. Kyselylomakkeet lähetettiin maaliskuussa 2008 yhteensä 25 kirjastonkäyttäjälle. Kiitokseksi vastauksesta mukaan liitettiin muutama seuran kiinalaiseksi uudeksi vuodeksi valmistama eläinhoroskoopikortti. Seuran toimistoon jätettiin edelleen myös kyselylomakkeita paikan päällä täytettäväksi. Työn valmistumisen kireästä aikataulusta johtuen, kyselyiden palautukseen jäi aikaa vain muutama viikko. Kyselylomakkeita palautettiin kuitenkin nopeassa tahdissa ja määräaikaan mennessä niitä oli tullut 14 kappaletta. Tämän jälkeen saapui

vielä kaksi, jotka otettiin mukaan tutkimukseen. Yhteensä saatiin siis 16 vastausta. Suomi-Kiina –seurasta saatiin yksi kirjastossa täytetty kyselylomake, joten vastausten kokonaismääräksi tuli lopulta 17 kappaletta. Vastausprosentti postitse palautetuista lainaajatietoihin perustuvista vastauksista oli 64 %. Vastausprosenttia voidaan pitää kohtalaisen hyvänä, kun otetaan huomioon alun hankaluudet ja kirjaston kävijämäärä.

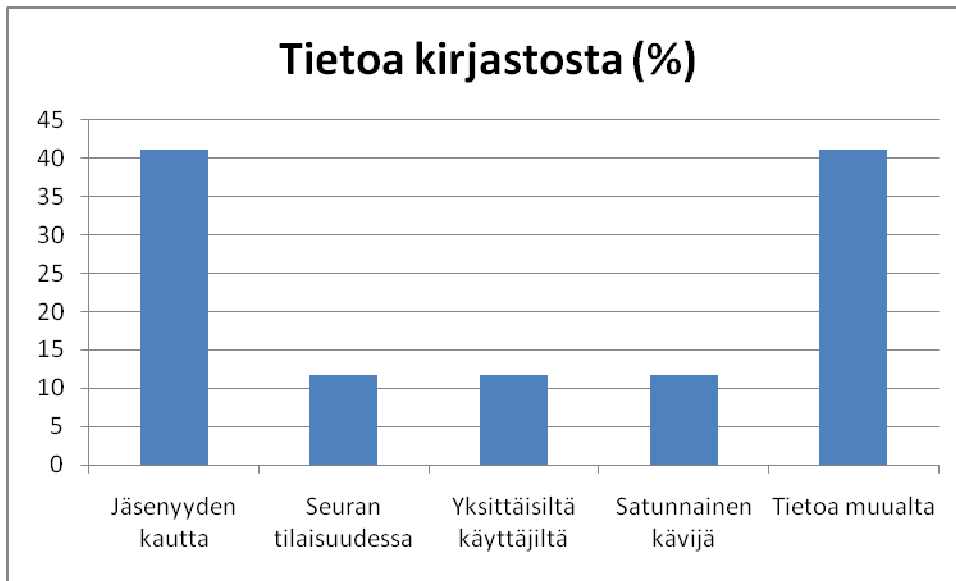
Käyttäjäkyselystä saatujen tulosten kannalta yksi suurimmista ongelmista on niiden perustuminen pelkästään aineistoa lainanneiden vastauksiin. Tämä johtuu kyselyn lähettämisestä lainaustietojen perusteella. Myös ainoan suoraan kirjastosta saadun kyselylomakkeen täyttäjät oli lainaaja. Mikäli mukaan olisi saatu henkilöitä jotka eivät löytäneet etsimäänsä materiaalia, tulosten painotuksissa voisi olla eroja. Tavoitteena oli yhä saada enemmän vastauksia suoraan kirjastosta. Tästä syystä kyselylomaketta ei muokattu, vaikka suunnitelmaa kirjaston asiakkaiden tavoittamiseksi jouduttiin muuttamaan. Jos tämä olisi ollut ennustettavissa, osa lomakkeen kysymyksistä olisi ollut hyödyllisempi muuttaa tavoitetta paremmin palvelevaksi.

9.1 Suomi-Kiina –seuran kirjastonkäyttäjien tausta

Koko tutkimuksen kannalta mielenkiintoista on, kuinka monta Suomi-Kiina –seuran kaltaisen kansalaisjärjestön ylläpitämän pienen erikoiskirjaston käyttäjästä on muita kuin seuran jäseniä. Kirjasto on osa seuran toimintaa, mutta ulkopuolista tiedotusta ei laajamittaisesti järjestetä. Kirjasto ei nykyisillä resursseillaan pysty palvelemaan laajaa (ulkopuolista) kävijämäärää. Tämän huomioon ottaen vastaukset seuran jäsenyydestä menivät lähes tasan. Kirjastonkäyttäjistä 53 % oli seuran jäseniä, kun taas 47 % heistä ei kuulunut seuraan. Tämä kertoo Suomi-Kiina -seuran saavuttamasta asemasta ja luottamuksesta muidenkin kuin seuran toiminnassa mukana olevien parissa.

Seuran jäsenyys on kuitenkin selvästi keskeinen tekijä kirjaston tunnettavuuden kannalta. Jäsenistä 78 % ilmoitti saaneensa tietoa Suomi-Kiina –seuran kirjastosta nimenomaan seuran jäsenyyden kautta. Heistä 22 % ilmoitti tiedonlähteeksi muun vaihtoehdon, kuten muilta käyttäjiltä saadut suositukset ja internetin. Vaikka vastauksista ei käy ilmi miltä internet-sivuilta tietoa on hankittu, parhaiten tietoa kirjastosta saa seuran omien verkkosivujen kautta. Todennäköisesti tämä vastaus voidaan siten lukea seuran tiedotuksen ansioksi.

Kuviossa 2 on yhdistetty jäsenten ja ei-jäsenten vastaukset, kun kysyttiin mistä he olivat saaneet tietoa Suomi-Kiina –seuran kirjastosta.

Kuvio 2. Mistä kirjastonkäyttäjät ovat saaneet tietoa Suomi-Kiina –seuran kirjastosta (n=17)

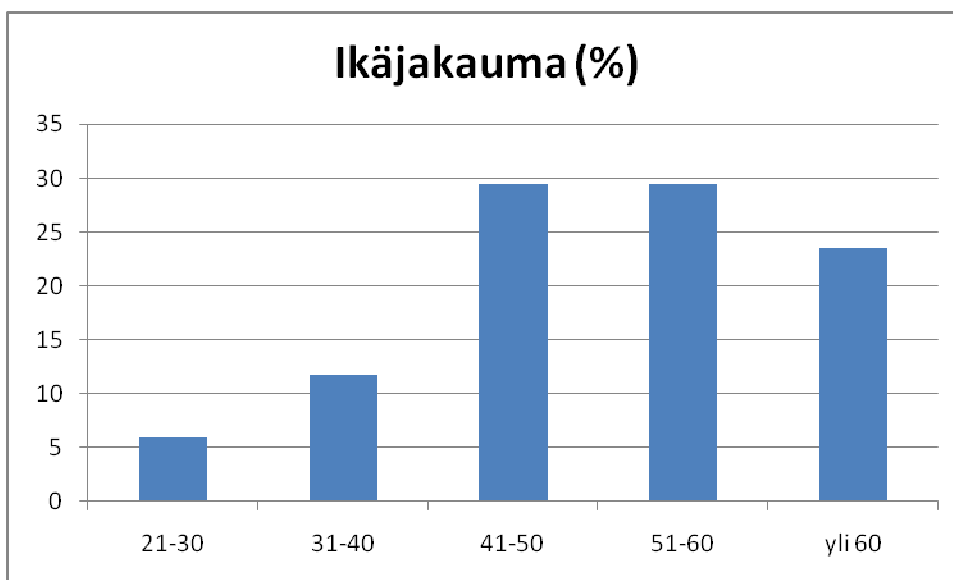
Jäsenyyden (41 %) rinnalla muut annetut vaihtoehdot ovat saaneet kukin vain muutaman maininnan eli 12 % vastauksista kukin. Koska kirjasto on vaikea löytää ilman mitään ennakkotietoja, satunnaisten kävijöiden voidaan olettaa vierailleen Suomi-Kiina –seuran toimistossa muista kuin kirjastoon liittyvistä syistä. Jäsenyyden kanssa yhtä merkittäväksi, 41 %, nousi muilla tavoin ja muista lähteistä saatu tieto. Näin vastanneista 83 % oli tarkentanut lähteeksi internetin sekä erityisesti seuran verkkosivut. Lisäksi tietoa oli saatu yliopiston kautta. Tämä korostaa internetin merkitystä etsittäessä sekä tietoa että tiedonlähteitä. Varsinkin pienien ja suurempienkin kansalaisjärjestöjen, kuten ystävyysseurojen tiedotukselle ja tiedonvälitykselle internetillä on merkitystä. Sen kautta voidaan pienin kustannuksin saada tietoa suurelle joukolle omasta toiminnasta ja palveluista. Internetin ongelmana on toisaalta oman asian hukkuminen massaan.

Kuvaa jäsenyyden vaikutuksesta kirjaston käyttöön voidaan tarkastella myös sen kautta, kuinka usein kaikki kyselyyn vastanneet ovat käyttäneet seuran kirjastoa. Heistä 47 % hyödynsi kirjastoa ensimmäistä kertaa, joten 53 % vastanneista oli aiempaa käyttökokemusta. Ensikertalaisista ei-jäseniä oli 75 % ja näistä peräti 83 % oli käynnin syynä matka Kiinaan. Seuran antaman matkailuneuvonnan määrä on suuri. Useat näistä vastaajista ovat tulleet todennäköisesti ensi sijassa Suomi-Kiina –seuraan etsimään yleisesti tietoa, neuvoja ja materiaalia eivätkä erityisesti käyttämään sen kirjastoa.

Jäsenistä 78 % oli käyttänyt seuran kirjastopalveluja aiemmin, kun ei-jäsenistä heistä oli 25 %. Kukaan tästä joukosta ei käyttänyt kirjastoa viikoittain tai edes kuukausittain. Suurin osa vastaajista ilmoitti käyntimääräksi noin 2-3 kertaa vuodessa. Vain yksi vastaajista (seuran jäsen) arvioi käyttävänsä kirjastoa jopa 8 kertaa vuodessa. Seuran jäsenistä 57 % nimesi syyksi tai yhdeksi syistä kirjaston käyttöön Kiinaan liittyvän harrastuksen. Kun kyseessä on varsinkin pidempiaikainen harrastus, kattavan ja laadukkaan harrastusta monipuolisesti tukevan aineiston hankinta muodostuu tärkeäksi. Tämä lisää kirjaston käyttöä. Toisaalta 42 % jäsenistä syynä saattoi ajoittain olla myös työtehtävät. Kirjaston ”vakiokäyttäjien” taustojen tarkempi tutkiminen voisikin olla mielenkiintoista. Seuran jäsenenä on osa yhteisöä, jossa toimiminen on luontevaa ja helppoa. Se edistää kirjaston käyttöä.

Kaikki kyselyyn vastanneet olivat Helsingistä tai pääkaupunkiseudulta yhtä vastaajaa lukuun ottamatta. Hän ilmoitti asuinpaikakseen Rovaniemen (sekä osittain Vantaan). Pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuville kyse ei ole vain kirjaston sijainnista. Myös tiedottamista tarvitaan enemmän. Suuri puute muualla Suomessa ja sen ulkopuolellakin asuville on, ettei kirjaston kokoelmaan ole mahdollista tutustua muuten kuin paikan päällä. Toisaalta Suomi-Kiina –seuran resurssit eivät riitä esimerkiksi laajasta kaukolainauspalvelusta huolehtimiseen.

Kuvio 3 kertoo kyselyyn vastanneiden kirjastonkäyttäjien ikäjakauman

Kuvio 3. Suomi-Kiina –seuran kirjastonkäyttäjien ikäjakauma (n=17)

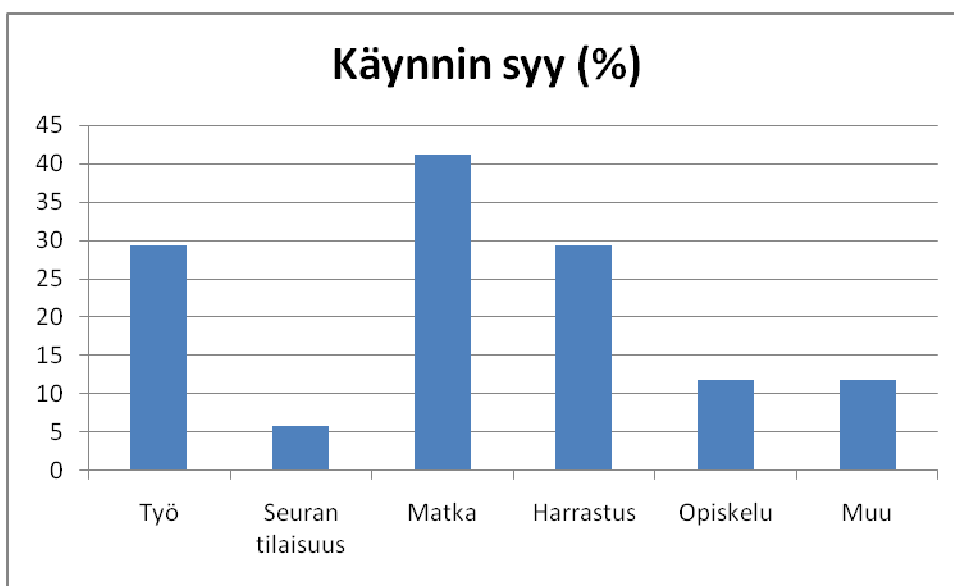
Ikäjakauma kertoo selkeää kieltä. Vastaaajiksi ei saatu yhtään alle 20-vuotiasta. Iältään yli 40-vuotiaita oli kyselyyn osallistujista sen sijaan 82 %. 41-50 -vuotiaita sekä 51-60 -vuotiaita näistä on kumpaakin 29 % ja yli 60-vuotiaita 24 %. Niinpä ikäluokkaan 21-40 jää 18 % vastanneista (21-30 6 % , 31-40 12 %). Jäsenistön ikääntyminen on eräs ystävyysseurojen (sekä muiden yhdistysten ja järjestöjen) tulevaisuuden haasteista. Kirjastonkäyttäjien ikäjakauma ei kuitenkaan heijastele suoraan tätä ongelmaa, sillä joka luokassa on tasaisesti niin jäseniä kuin ei-jäseniä. Vastanneista 82 % on kuitenkin yli 40-vuotiaita, joten on syytä pohtia, mitä muuta tämä voi kertoa. Iän myötä vapaa-aika ja tilaisuus harrastaa kodin ulkopuolella kasvaa ja on mahdollisuus matkailla kauemmaksi ja kauemmin. Kulttuuri ja siihen liittyvät tapahtumat, näyttelyt ja tilaisuudet kiinnostavat myös enemmän. Osittain tämä pitää paikkansa. Eräs seikka voi olla kuitenkin iän myötä kasvava rohkeus ottaa yhteyttä, kysyä asioita ja neuvoa. Nuoremmat ihmiset luottavat ja uskovat kykyihinsä selvittää asioita ja löytää tietoa itsenäisemmin. Tiedonhankinnassa voidaan havaita myös pintapuolisuuden merkkejä. Internetin myötä nämä piirteet ovat vahvistuneet.

Tutkimuksen muissa vaiheissa kirjaston potentiaalisiksi käyttäjäryhmiksi nousivat tutkijat ja opiskelijat. Tutkijoita on käynyt tutustumassa esimerkiksi seuran vanhoihin kiinalaisiin valokuva- ja lehtikokoelmiin (Rosenberg 2008). Tätä silmällä pitäen kyselyssä tiedusteltiin, missä ominaisuudessa vastaajat käyttivät kirjastoa. Kyselyyn vastanneiden joukkoon ei osunut kuitenkaan yhtään tutkijaa tai opiskelijaa. Pääkaupunkiseudulla Helsingin yliopiston kirjastot yhdessä kansalliskirjaston kanssa tarjoavat tutkijoille ja opiskelijoille aineistoa monilta eri aihealueilta. Tietoa etsittäessä tyydytään kuitenkin helposti materiaaliin, joka on yksinkertaisimmin ja vaivattomimmin saatavissa. Luotetaan kokoelmien kattavuuteen ja tasoon punnitsematta niitä tarkemmin ja etsimättä muita vaihtoehtoja. Informaatiotutkimuksessa puhutaan tähän teemaan liittyen usein ”vähimmän vaivan periaatteesta” (ks. esim. Zao & Ye 2004). Tutkijoiden ja opiskelijoiden kannalta erikoiskirjastot tarjoavat usein kiehtovaa ja poikkeuksellista aineistoa tuoden uusia näkökulmia käsiteltävään aiheeseen. Suomessa on satoja erikoiskirjastoja. Niiden kokoelmia kannattaisi hyödyntää enemmän.

Kirjastonkäyttäjistä 71 % ilmoitti vierailevansa kirjastossa yksityishenkilönä. Ammatillisessa ominaisuudessa kirjastoa käytti puolestaan 41 % vastanneista. Näihin lukuihin sisältyy kaksi molemmat vaihtoehdot valinnutta vastaajaa. Kyselyyn osallistujilta pyydettiin tarkennusta, mikäli he valitsivat ”ammatillinen tehtävä”-vaihtoehdon. Vastauksista kävi ilmi, että nämä henkilöt käyttivät kirjastoa esimerkiksi opetustyöstä, (työ)matkasta ja ammattiin liittyvästä kiinankielen opiskelusta johtuen. Joukossa oli myös kiinalaisesta lääketieteestä esitystä valmistellut henkilö. Kiinalaisen lääketieteen kaltaisiin aiheisiin Suomi-Kiina –seuran kirjasto voi tarjota

alkuperäisempää aineistoa kuin suositut ja yleisesti saatavilla olevat, länsimaisille markkinoille sovelletut alan oppaat. Eräs vastaajista kertoi olevansa kirjastovirkailija ja valmistelleensa omalla työpaikallaan Kiinaan liittyvää näyttelyä. Tätä varten hän halusi lainata materiaalia Suomi-Kiina –seuran kirjastosta. Tällaista yhteistyötä yleisten kirjastojen ja erikoiskirjastojen välillä olisi mahdollista kehittää edelleen. Samalla voidaan jakaa ja hyödyntää kirjastojen välisiä resursseja.

Vastaajilta kysyttiin tarkemmin mikä oli heidän Suomi-Kiina –seuran kirjastossa käynnin syynä. Kuvio 4 käy tarkemmin ilmi saadut vastaukset.

Kuvio 4. Suomi-Kiina –seurassa käynnin syitä (n=17)

Matkailun nykyinen merkitys Suomi-Kiina –seuran toiminnassa on tuotu esiin useaan otteeseen. ”Käynnin syy”-kysymyksen tulos vahvistaa samaa linjaa. Matkasta johtuen kirjastossa kävi 41 % vastanneista. Se nousee selvästi suurimmaksi annetuista vaihtoehdoista. Harrastus tai työ oli syynä 29 % vastanneista. Opiskelu ja vaihtoehto ”muu” saivat 12 % vastauksista. Vain yksi kyselyyn vastannut ilmoitti vierailleensa ensisijaisesti seuran järjestämässä tilaisuudessa. Osa vastaajista (24 %) ilmoitti käyntinsä vaikuttimeksi useamman tekijän. Suomi-Kiina –seuran kirjasto palvelee Kiinaan kohdistuvaa laaja-alaista asianharrastusta. Usein se ulottuu aihealueeseen liittyvään opiskeluun ja harrastuksiin. Tätä vahvistaa myös se, että opiskelun tai harrastuksen käyntinsä syyksi valinneista 67 % oli Suomi-Kiina –seuran jäseniä.

Harrastuksen ja opiskelun raja on usein häilyvä, niinpä kiinankieli tarkentui käynnin syyksi kummankin vaihtoehdon kohdalla. Muita harrastuksesta johtuneita käynnin syitä oli esimerkiksi Kiinan politiikka ja useammassa vastauksessa mainittu kulttuuri tai kulttuurihistoria. Yksilöidymmistä harrastuksista mainittiin Tai Chi (Taiji) –liikunta ja sen historiasta lähteneet tiedontarpeet sekä hieman harvinaisempina filatelioita. Vaihtoehdon ”muu” valinneet tarkensivat myös vastaustaan. Vastauksissa mainittiin käynnin syyksi sekä yleinen kiinnostus Suomi-Kiina –seuran toimintaa kohtaan, että tietojen hankkiminen pidempää Kiinan matkaa varten. Tässäkin matkailu nousi esiin.

Kyselyyn vastanneita pyydettiin kertomaan omin sanoin, miksi he valitsivat Suomi-Kiina –seuran kirjaston lähtiessään etsimään tietoa ja aineistoa. Tämä kertoo myös odotuksista ja kokemuksista, joita vastaajilla kirjastosta on. Vastauksissa näkyi selvästi kaksi jo aiemmin mainittua teemaa. Osa kirjaston asiakkaista oli alun perin tullut paikalle seuran toimistoon muista kuin kirjaston käyttöön liittyvistä syistä. He eivät joko tiedäneet kirjastosta tai kirjaston käyttö ei ollut suunniteltua. Kiinanmatkan takia Suomi-Kiina –seuran kirjastossa käyneet perustelevat valintaansa muun muassa sillä, että seurasta uskotaan löytyvän kiinnostavinta tietoa. Ystävältä saatu suositus vaikuttaa myös valintaan. Seuran kirjastoon turvaudutaan, kun lähdetään etsimään harvinaisempaa kiinalaista aineistoa ja aineistoa jota ei löydy muista kirjastoista. Tästä esimerkkeinä vastauksissa mainittiin vanhan kiinalaisen lääketieteen kirjat ja suomenkieliset kiinalaiset näytelmät. Toisaalta eräs vastaajista koki seuran kirjaston luontevimmaksi paikaksi etsiä kiinankielen opiskeluun liittyvää materiaalia.

Suomi-Kiina –seuran kirjaston kokoelma sisältää runsaasti vanhempaa kirjallisuutta. Kuten aiemmin on todettu, seura on halunnut säilyttää tämän aineiston ja nähnyt siinä piilevän aikakausien mukaan vaihtuvan arvon. Toisaalta seurassa on toivottu taloudellisia resursseja kokoelman päivittämiseksi. Ainakin yksi vastaaja totesi kirjaston valintaan vaikuttaneen mahdollisuus löytää vanhempaa aineistoa. Maininnan sai toisaalta myös uutuuksien kohtuullisen nopea saatavuus niiden ilmestymisen jälkeen. Varsinkin yleisissä kirjastoissa varausjonot uusiin teoksiin ovat usein pitkät. Suomi-Kiina –seuran kirjastosta halutun teoksen saattaa saada nopeasti. Tosin suuremmilla kävijämäärillä tämä ei olisi mahdollista. Vastausten pohjalta näyttää siltä, että kirjaston linjassa on ollut oikea suunta. Se kannattaa huomioida tulevaisuudessa. Eräs vastaaja kertoi jopa suosittelevansa seuran kirjastoa oman yleisen kirjastonsa asiakkaille.

Suomi-Kiina –seuran kirjaston toimitilat eivät välttämättä vastaa perinteistä kirjastokäsitystä, jonka perusteella osa vierailijoista saattaa arvioida ja arvottaa kirjastoa ja sen kokoelmaa. Kokoelma, joka

puolestaan muodostaa kirjaston yhdessä sen tarjoamien palveluiden kanssa, on muutakin kuin sen fyysinen tila. Eräs syy valita seuran kirjasto voi olla, että kaikki Kiinaan liittyvä tietous on koottu yhteen huoneeseen, kuten eräs vastaajista oli asian nähnyt.

Useammassa vastauksessa kirjaston valintaan vaikuttavaksi tekijäksi nousi hyvä valikoima. Suomi-Kiina –seuran toimintaan ja tavoitteisiin liittyen kirjastonkäyttäjät arvostavat paitsi hyvää palvelua, myös mahdollisuutta saada suullista tietoa kirjastossa / seurassa asioidessaan. Tämän suhteen seuran kirjastolla onkin erinomaiset edellytykset. Suomi-Kiina –seuran asiantuntijuus ja monipuolinen toiminta antavat kirjastolle taustatukea. Aihealueen hallinta on korkeaa luokkaa. Vastauksissakin tähän asiaan kiinnitettiin huomiota.

”Ajattelin että helpoin tapa saada erilaista tietoa Kiinaan liittyvistä asioista löytää parhaiten siihen erikoistuneen järjestön parista.” (V6)

Vastaukset osoittavat, että kirjastonkäyttäjillä on valmiiksi myönteiset odotukset seuran ja sen kirjaston suhteen.

9.2 Suomi-Kiina –seuran kirjastonkäyttäjien tiedontarpeet

Vastaajia pyydettiin tarkentamaan, etsivätkö he tiettyä teosta tai aineistoa tietyistä aihepiiristä. Kukaan kyselyyn osallistuneista ei etsinyt yksittäistä teosta. Sen sijaan he tulivat kirjastoon / Suomi-Kiina –seuraan etsimään tietoa seuraavista aiheista (sulkuihin on merkitty mikäli aihe on mainittu vain kerran):

- Matkailu
- Kulttuuri
- Kielenopiskelu
- Kiinalaiset kirjoitusmerkit (1)
- Kiinalainen lääketiede (1)
- Kiinalaiset näytelmät (1)
- Kiinalaiset elokuvat (1)
- Kulttuurivallankumous, Mao (1)
- Filatelia (1)
- Taidehistoria, estetiikka (1)
- Tapakulttuuri (1)
- Kuvateokset: maantiede, vanha kiinalainen taide, etnografia (1)

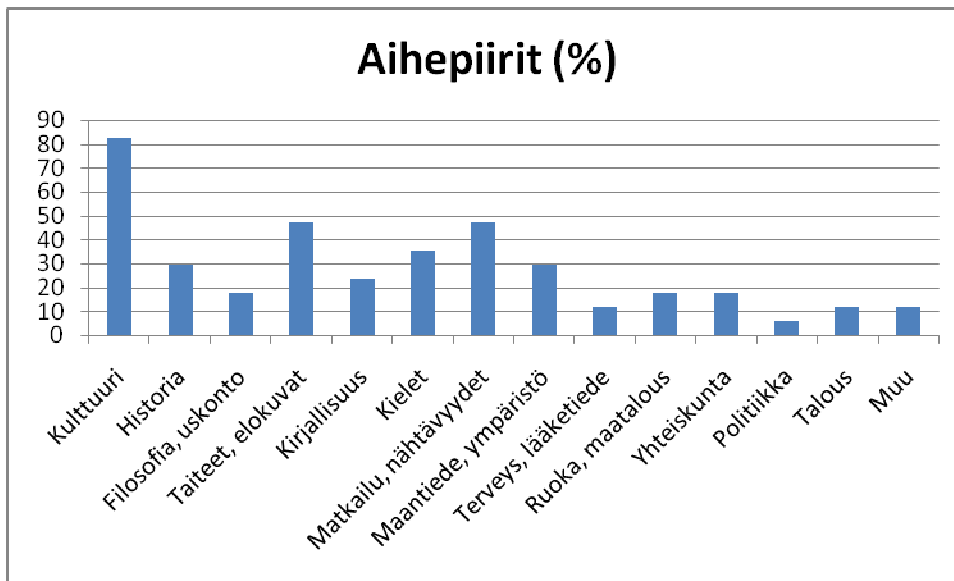
Osa vastaajista nimesi useamman aiheen. Laajaan kulttuuri-käsitteeseen voidaan puolestaan sisällyttää monet yksittäisiä mainintoja saaneista aiheista. Kulttuuri nousi siten merkittävimmäksi

kirjaston käyttäjien tiedonhankinnan kohteeksi yhdessä matkailun kanssa. Matkailun alalta tietoa hakeneet määrittelivät tarpeensa väljästi. Heitä kiinnosti kaikki yleisesti matkailua käsittelevä aineisto. Kielenopiskeluun liittyvä materiaali oli kulttuurin ja matkailun ohella suosittua. Kiinankielen opiskeluun etsittiin tukimateriaalia. Kieleen liittyen kiinnostusta herättivät myös Kiinan kirjoitusmerkit. Eräs vastaajista etsi matkailuun ja kieleen liittyen Suomi-Kiina –seuran ”Kiinaa matkalle – sanoja ja sanontoja” –julkaisua.

Vain kaksi tähän kysymykseen vastanneista ei etsinyt mihinkään tiettyyn aiheeseen tai aihepiiriin liittyvää aineistoa. Heistä toinen kertoi saaneensa henkilökunnalta tietoa hyvästä kirjasta, jonka myös lainasi. Kyseessä on ensisijaisesti ystävyysseura, joka ylläpitää kirjastoa osana toimintaansa. Se mikä menetetään kirjastoalan ammattilaisten ylläpitämän kirjaston rakenteellisessa oikeaoppisuudessa, voitetaan kirjaston erikoisalan asiantuntijuudessa ja aiheelle omistautumisessa. Kirjastonkäyttäjän kannalta myös kompakti koko on eduksi ja yhteys henkilökuntaan on helppo saada. Tämä edistää vuorovaikutusta ja positiivista kirjaston käytön kokemusta.

Käyttäjäkyselyn kaikki palautetut vastaukset yhtä lukuun ottamatta tulivat niiltä kirjastonkäyttäjiltä, joille kysely oli lähetetty lainausmerkinnän pohjalta. Tästä johtuen ”löysitkö / lainasitko etsimääsi materiaalia” –kysymys ei palvellut tarkoitustaan toivotulla tavalla. Vain kaksi lainaajaa ilmoitti ”kyllä” –vaihtoehdon sijaan, ettei ollut löytänyt etsimäänsä. Hekin lainasivat muuta materiaalia. Emme esimerkiksi tiedä onko tiettyjä aiheita, joista materiaalia ei löydy toivotulla tavalla. Voidaan olettaa, että Suomi-Kiina –seuran kirjaston käyttäjiä yhdistää laaja-alainen kiinnostus Kiinaa kohtaan. Niinpä heidän on helppo löytää itselleen mielenkiintoista aineistoa, vaikka ensisijaisesta aiheesta materiaalia ei olisi tarjolla. Näin ei välttämättä ole. Kuinka tiukat rajat ihmisillä on tiedontarpeissaan ja –hankinnassa, kun aiheella on oletettu yhteinen nimittäjä? Miten nämä rajat muodostuvat ja miksi?

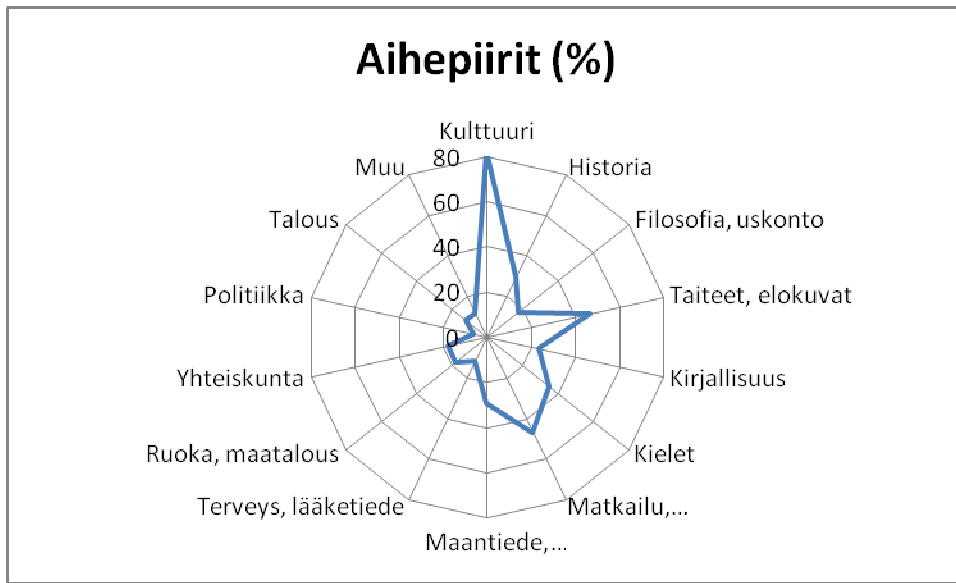
Suomi-Kiina –seuran kirjaston kehittämistä silmällä pitäen käyttäjäkyselyyn vastanneita pyydettiin kertomaan, mistä aihepiireistä he toivoisivat löytävänsä tietoa seuran kirjastosta. Tätä varten annettiin yhteensä 14 valmista vaihtoehtoa ja mahdollisuus lisätä omia toiveita. Kuvio 5 kertoo saadut tulokset.

Kuvio 5. Aihepiirit joista kirjastonkäyttäjät toivovat löytävänsä tietoa Suomi-Kiina –seuran kirjastosta (n=17)

Tulos vahvistaa edelleen kulttuurin asemaa. Sitä koskevaa tietoa ja aineistoa toivoo löytävänsä 82 % vastanneista. Kulttuuri mielletään yleistermiksi, joka kattaa monia aihepiirejä. Se selittänee osittain sen suosiota. Kyselylomakkeessa se sijoittui myös ensimmäiseksi vaihtoehdoksi, mikä todennäköisesti vahvisti suuntausta. Seuraavaksi eniten tietoa toivottiin matkailusta ja taiteesta. Kumpikin sai maininnan 47 % vastanneista. Toinen aiemmin suosituksi osoittautunut aihepiiri eli kielet sai kannatusta 35 % vastanneista. Historia kiinnostaa kirjastonkäyttäjiä tässä kyselyssä yhtä paljon kuin maantiede ja ympäristö eli 29 %. Maantieto liitetään mahdollisesti matkailuun, mikä nostaa sen suosiota. Kirjallisuuden valitsee hieman yllättäen vain 24 % kyselyyn osallistujista. Tähän vaikuttanee osittain odotukset Suomi-Kiina –seurasta Kiinaa koskevan (fakta) tiedon välittäjänä ja haltijana. Kirjaston odotetaan siten palvelevan tiedollisia tarpeita fiktiivisen ajanvietteen sijaan. Esimerkiksi yleinen kirjasto voidaan kokea luontevammaksi paikaksi lähteä etsimään kiinalaista kaunokirjallisuutta.

Muut annetut vaihtoehdot saivat kannatusta seuraavasti: filosofia, uskonto ja yhteiskunta sekä ruoka, maatalous kukin 18 %, terveys, lääketiede ja talous kumpikin 12 % sekä politiikka 6 %. Vain kaksi vastaajaa antoi omia vaihtoehtoja aiheista, joista toivottiin löytyvän tietoa seuran kirjastosta. Näitä olivat filatelia ja numismatiikka sekä enemmän materiaalityyppiin liittyvä toive hyvistä kartoista ja kuvia sisältävistä teoksista. Aihepiirit joista toivotaan tietoa, voidaan esittää sädekaaviona. Se kuvaa selkeämmin laajempien alojen saamaa painotusta.

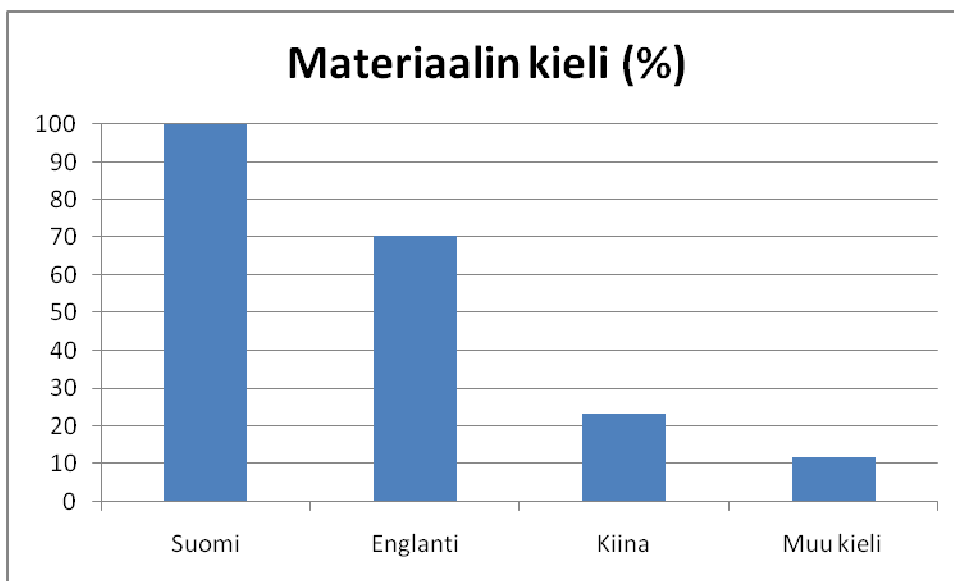
Kuvio 6. Sädekaavio käyttäjäkyselyyn vastanneiden toivomuksista kirjaston aihealueiden suhteen (n=17)

Annetut vaihtoehdot on jaettu karkeasti siten, että eri aihepiireillä on luonteva yhteys itseään lähellä oleviin aiheisiin. Vaikka esille saatiin selkeät erot eri aihealueiden välillä, kaikki saivat vähintään yhden maininnan. Kulttuuri, matkailu ja taiteet erottuvat selvästi aiheiksi, joista tietoa toivotaan. Taiteen kohdalla tulokseen voi vaikuttaa sen väljä tulkinta. Siihen liitetään kaikki asiat jotka kuvastavat meille ”kiinalaisuutta” arkkitehtuurista kädentaitoihin. Historian oli valinnut yllättävän harva vastaajista, varsinkin jos ajatellaan historiallisen kontekstin merkitystä kulttuuriselle ymmärrykselle. Myös filosofian ja uskonnon osuus oli pieni, kun verrataan aasialaisten uskontojen / filosofioiden vetovoimaan länsimaissa. Kiinalaiset aatteet ja uskonnot ovat monisyinen osa kiinalaisen kulttuurin kokonaisuutta, siksi niitä tarkastellaankin todennäköisesti usein kulttuurin kontekstissa. Terveys, kiinalainen lääketiede ja ruoka saivat vain yksittäisiä mainintoja. Nämä aiheet ovat suosittuja, mikäli suomalaisiin kustantajiin on uskominen. Aineistoa on siten helpommin saatavilla ja sen tarjontaa Suomi-Kiina –seuran kirjastossa ei pidetä ensisijaisen tärkeänä. Kyselyyn osallistui yksi kiinalaisesta lääketieteestä tietoa etsinyt vastaaja. Hän etsi nimenomaan vanhempaa aineistoa. Tämä osoittaa, että uusi, yleisesti käsillä oleva kirjallisuus ei riitä kattamaan vaativampia tiedontarpeita. Toisaalta kustannuspolitiikka ja Kiinaan kohdistuvat tiedontarpeet eivät ole välttämättä suhteessa toisiinsa.

Yhteiskunnan ja erityisesti politiikan ja talouden osuus on hyvin pieni. Vaikka Kiinaan kohdistuvassa keskustelussa on poliittisia sävyjä, se toimii muilla areenoilla. Suomi-Kiina –seuran poliittisesti aktiivisemmasta ajasta ei näy viitteitä nykypäivän kirjastokäyttäjien odotuksissa. Historiallista vaiheista johtuen seuralla on kuitenkin poliittista aineistoa. Sen käyttökohde on muuttunut yhteiskunnallisen muutoksen edistämisestä tutkijoiden ja ajankuvan materiaaliksi tai harrastukseksi, kuten erään kyselyyn vastanneen kohdalla. Talouden merkitys Suomea ja Kiinaa koskevan keskustelun alueella on suuri. Suomi-Kiina –seura on pyrkinyt jättämään nämä kysymykset alan toimijoille. Kyselyn tulos osoittaa tämän olevan oikea ratkaisu. Talouteen liittyvää tietoa etsitään muista tiedonhankintakanavista. Talouden taustoja valottavaa kirjallisuutta seuran kirjaston kannattaa sen sijaan tarjota.

Suomi-Kiina –seuran kirjaston kannattaa panostaa vahvuuksiinsa eli kulttuuriin ja sen eri alueisiin. Tätä odottavat myös käyttäjäkyselyyn vastanneet. Kokonaisvaltainen ja kattava kuva tietystä maasta syntyy eri aihealueiden yhteisvaikutuksesta. Siten liian rajattu valikoima ei palvele tarkoitustaan. Suomalaisen kirjoittamia teoksia nykypäivän Kiinasta ilmestyy yhä enemmän. Näiden hankinta yhdessä keskeisten ulkomaisten teosten kanssa luo perustan, jolle rakentaa omaa luonnetta, toimintaa ja tehtävää tukeva ja ilmentävä kokonaisuus.

Kyselystä käy ilmi suomalaisen kirjallisuuden merkitys osana kirjaston kokoelmaa. Käyttäjäkyselyssä tiedusteltiin, minkä kielistä materiaalia kirjastosta toivottiin löytyvän. Vastaukset käyvät ilmi kuvioista 7.

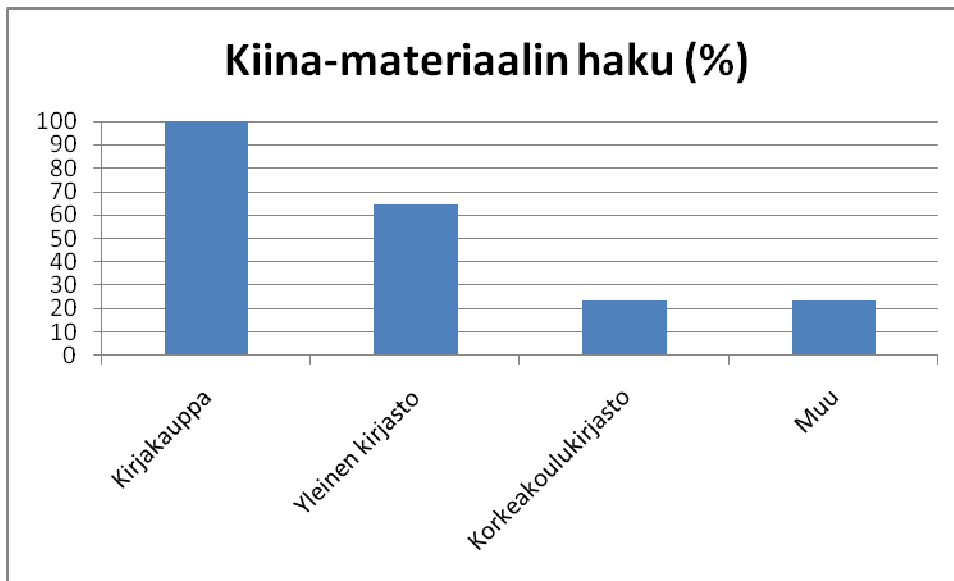

Kuvio 7. Kirjastonkäyttäjien toiveet materiaalin kielestä (n=17)

Kaikki 17 kyselyyn vastannutta toivoivat, että kirjastosta löytyy suomenkielistä kirjallisuutta. Kirjaston käyttäjien ikäjakauman (ks. kuvio 3) painottuessa selvästi keski-ikäisiin ja sitä vanhempiin, monipuolisen suomenkielisen aineiston saatavuus korostuu. Myös matkailusta johtuvat tiedontarpeet voivat lisätä suomenkielisen materiaalin tarvetta. Koska Kiinaan matkustaminen koetaan haastavammaksi kuin moniin muihin maihin, käytännöllisten neuvojen merkitys on suuri. Niiden omaksuminen on helpompaa omalla äidinkielellä.

Englanninkieliseen aineistoon suhtauduttiin myönteisesti. Sen oli valinnut suomenkielen ohella 71 % vastaajista. Yleisiin kirjastoihin verrattuna erikoiskirjastojen kokoelmat sisältävät, hieman aiheesta riippuen, enemmän monikielistä aineistoa. Kirjastonkäyttäjät osaavat yleensä ennakoida tämän. He ovat valmiita lainaamaan englanninkielisiä teoksia saadakseen tuoretta ja relevanttia tietoa. Kiinankielistä aineistoa toivoi vain 24 % vastaajista. Kiinankielen opiskelu näkyy kiinankielen oppimateriaalin kysyntänä. Kiinankielisen kirjallisuuden lukeminen vaatii pidempiaikaista kielenopiskelua. 12 % vastaajista valitsi muun kuin kolmen annetun vaihtoehdon väliltä. Maininnan saivat saksan- ja ruotsinkieli. Suomi-Kiina –seuran kirjasto sijaitsee pääkaupunkiseudulla, jossa ruotsinkielisen väestön osuus onkin suuri. Kun tärkeintä on saada tietoa itseä todella kiinnostavasta aiheesta, kielenkään ei tarvitse olla esteenä. ”Kaikki käy”, kuten eräs vastaaja asian ilmaisi.

Kiinaa koskevan kirjallisuuden määrä Suomessa on kasvanut nopeasti, jos vertaa vain muutaman vuosikymmenen takaiseen aikaan. Tiedotusvälineissä Kiinasta kirjoitetaan ja kerrotaan päivittäin. Kyselyssä tiedusteltiin, mistä muualta kuin Suomi-Kiina –seuran kirjastosta vastaajat olivat etsineet Kiina-aiheista materiaalia. Annetut vaihtoehdot jakaantuivat seuraavaksi esitettävällä tavalla.

Kuvio 8. Kiinaa koskevan tiedonhankinnan tahoja (=17)

Kirjakauppa nousi ylitse muiden Kiina-aiheista materiaalia haettaessa. Sitä olivat käyttäneet kaikki vastaajat. Kun etsitään uusinta materiaalia, kirjakauppa päihittääkin usein kirjastolaitoksen. Uudet kiina-aiheiset julkaisut saavat vielä kohtuullisesti julkisuutta mediassa. Ne huomioidaan myös kirjakauppojen esillepanossa. Niiden ostaminen ”tehdään helpoksi”. Uusien (suomalaisten) kiinankielen oppikirjojen hankinta on yleensä vaivattomampaa ja nopeampaa kirjakaupan kautta. Kirjakaupan toimiessa kaupallisin perustein, sen on punnittava hankintansa tarkasti. Turvalliset ratkaisut johtavat helposti kapea-alaisuuteen. Yleistä kirjastoa oli hyödyntänyt 65 % vastanneista, yliopisto- ja korkeakoulukirjastoja sen sijaan vain 24 % vastanneista. Yleinen kirjasto on usein ensimmäinen paikka, josta lähteä etsimään tietoa ja tunnustelemaan aihetta. Matkaoppaita ja – kirjallisuutta sekä kulttuurin perusteoksia on saatavilla. Yliopisto- ja korkeakoulukirjastojen kokoelmia voi olla vaikea lähestyä, varsinkin ilman aiempaa kokemusta, niiden laajuudesta ja tutkimusta palvelevasta näkökulmasta johtuen. Vaikka tämän kyselyn puitteissa se ei ollut mahdollista, vertailu näiden eri tahojen välillä olisi mielenkiintoista.

Vastanneista 24 % mainitsi myös jonkin muun kuin edellä mainitun vaihtoehdon. Näitä olivat Konfutse-instituutti, internet-kirjakaupat, internet yleensä sekä antikvariaatti. Vastauksia voidaan pitää hieman yllättävinä. Internet ei ollut valmiiksi annettujen vaihtoehtojen joukossa johtuen tämän työn painotuksista. Siitä huolimatta sen olisi olettanut saavan useamman maininnan. Kirjallisuuden tilaaminen internetin kautta moninkertaistaa materiaalivalikoiman. Harvinaisempien aiheiden kohdalla se voi olla ainoa keino löytää kirjallisuutta ja tietoa. Helsingin yliopiston yhteydessä

toimiva Konfutse-instituutti puolestaan on ollut toiminnassa vasta noin vuoden, mutta näyttää löytäneen jo paikan Kiinasta kiinnostuneiden ihmisten joukossa. Antikvariaatti on mielenkiintoinen, mutta luonteva valinta. Niissä voi tehdä löytöjä eri aikakausien Kiinaa koskevasta tai kiinalaisesta kirjallisuudesta monilla kielillä.

9.3 Toivomuksia ja palautetta Suomi-Kiina –seuran kirjastolle

Kirjastokyselyyn vastanneilta pyydettiin palautetta, erityistoiveita ja parannusehdotuksia Suomi-Kiina –seuran kirjastolle. Tätä annettiin kiitettävästi. Niissä toistuivat tietyt teemat. Aukioloajat mainittiin monessa vastauksessa. Ne koettiin hankalaksi ja niitä toivottiin lisää. Vastauksissa ehdotettiin esimerkiksi kerran viikossa tai kuukaudessa pidennettyä aukioloaikaa. Toinen asia mihin toivottiin parannusta, on internetin ja seuran omien verkkosivujen tehokkaampi käyttö kirjaston toiminnassa. Seuran sivuille haluttiin enemmän tietoa aineistosta ja esimerkiksi uusista hankinnoista. Vastauksissa toivottiin, että seura ylläpitäisi tietoja suomeksi ilmestyneestä Kiinaa koskevasta kirjallisuudesta ja käännöksistä. Lisäksi ehdotettiin Kiina-aiheisen (kirjasto)portaalin rakentamista. Huomiota kiinnitettiin myös kokoelman organisointiin, ja siihen miten sen kehittäminen voisi parantaa aineiston paikallistamista. Eräs vastaajista toivoi jo vanhemman, esimerkiksi kielenopetukseen liittyvän materiaalin poistamista kokoelmasta. Hän ehdotti, että seuran varastosta voisi ottaa esille ”uutta” aineistoa. Paljon kirjastoa käyttävälle ongelmana on se, että esillä oleva aineisto käy pian tutuksi. Eräässä palautteessa toivottiin, että seurassa kehitettäisiin lisää turistia palvelevaa materiaalia, kuten englanti / kiina –karttoja ja sanastoja. Matkaoppaiden ja matkailun todellisuuden välillä on iso ero. Matkaoppaat voivat herättää enemmän kysymyksiä kuin antaa vastauksia. Suomi-Kiina –seurassa näihin kysymyksiään on mahdollista saada vastauksia.

Toivomusten ja ehdotusten lisäksi annettu yleinen palaute oli erittäin positiivista. Erityisesti palveluun kiinnitettiin huomiota. Sitä kiitettiin ystävälliseksi, asiantuntevaksi ja kaikin puolin hyväksi. Suomi-Kiina –seuran kirjaston käyttäjille henkilökohtainen tuki ja opastus sekä mahdollisuus saada suullista syventävää tietoa osoittautui erittäin tärkeäksi. Joidenkin silmään kirjaston epäortodoksinen luonne osoittautui vain vahvuudeksi.

”Sain erittäin avuliasta palvelua, hienoa! Säilyttäkää omaleimainen tunnelma kirjastossa. ...” (V16)

Suomi-Kiina –seuran kirjaston käyttäjillä on siitä valmiiksi positiiviset odotukset. Seuran resurssit eivät ole edistäneet kirjaston ja sen toiminnan tehokasta organisointia. Silti se pystyy jo nyt vastaamaan ja täyttämään näitä odotuksia.

”Oletin, että seuran kirjastosta saa parhaimmat kirjat käsittäen Kiinaa. Olin oikeassa. ...”
(V9)

Annetun palautteen pohjalta voidaankin kysyä mihin Suomi-Kiina –seuran kirjasto yhdessä seuran muun toiminnan kanssa alueellaan pystyykään, mikäli sitä lähdetään kehittämään rohkeasti eteenpäin!

Vaikka Suomi-Kiina –seuran kirjaston käyttäjäkyselyn otos oli suhteellisen pieni, tulokset vahvistavat oletusta Kiina-aiheisen aineiston tarpeesta, seuran kirjaston merkityksestä tuon tarpeen paikkaamiseksi ja asiantuntevan palvelun merkityksestä tiedonhaussa. Saatujen vastausten pohjalta nousi jatkokysymyksiä, joihin olisi mielenkiintoista ja tärkeää hakea lisäselvitystä.

10. Johtopäätökset

Historian kuluessa Suomen suhteet erityisesti Euroopan ulkopuolisiin maihin eivät ole olleet vilkkaat. Tiedot näistä maista saattoivat perustua tosiasioiden sijaan kuulopuheisiin ja uskomuksiin. Kiinassa ei esimerkiksi vielä muutama vuosikymmen sitten ollut pohjoismaisia kirjeenvaihtajia ennen kuin maiden lehtitalot lähettivät yhteisen kirjeenvaihtajan 1980-luvun alussa (Rosenberg 2008). Toisaalta tähän on osittain vaikuttanut Kiinan oma yhteiskunnallinen kehitys, jolloin se on usein sulkeutunut suhteessa muihin maihin. Kansainvälisen yhteistyön alettua kasvaa, monia yhteyksiä on jouduttu rakentamaan lähes alusta alkaen. Toimivien ja tuottavien suhteiden taustalla on kulttuurinen ymmärrys, jota ei saavuteta lyhyellä aikavälillä. Suomi-Kiina –seuran vahvuus ja ainutlaatuinen merkitys on, että se on pyrkinyt ja pystynyt ylläpitämään tiedonvälittymistä Kiinasta ja sen kulttuurista riippumatta eri aikakausista ja yhteiskunnallisista vaiheista. Näin se on savuttanut vahvan asiantuntemuksen alallaan.

Suomi-Kiina –seuralla on takanaan yli viidenkymmenen vuoden historia ja se on saavuttanut sinä aikana vakaan ja arvostetun aseman. Siihen vaikuttaneita tekijöitä ovat olleet panostus sisältöön ja laatuun sekä toiminnan pitkäjänteisyys. Vaikka kaikkea seuran osaamista ei osata hyödyntää, ongelmatilanteissa sen puoleen osataan kääntyä ja sen asiantuntemusta hakea. Voidaan arvioida,

että Suomi-Kiina –seuran merkitys on ollut ja on yhä huomattava suomalaisen Kiina-asiantuntijuuden ja tiedon alueella. Seuran rooli ja luonne on samalla muuttunut yhä enemmän asiantuntijaorganisaation suuntaan.

Kiinaan liittyvää tietoa seura on lisännyt muun muassa omalla julkaisutoiminnallaan. Se on välittänyt tietoa ja valottanut kiinalaista kulttuuria sekä Kiinaa maana ja yhteiskuntana esimerkiksi ”Kiina sanoin ja kuvin” –lehden avulla. Tiedonvälityksen ja tiedonhankinnan kanavien lisääntyessä Kiinaa koskevaa tietoa on saatavilla runsaasti verrattuna vielä muutamien vuosikymmenten takaiseen aikaan. Myös suorat kontaktit Kiinaan ja kiinalaisiin ovat lisääntyneet. Kiinaa ja sen kulttuuria koskevan tiedon välittäjänä seuran kannattaakin panostaa syventävän tiedon välittämiseen sekä rakentaa asiayhteyksiä. Tätä toimintaa seura on ylläpitänyt tähänkin asti järjestämällä luentoja, esitelmää, keskustelutilaisuuksia ja seminaareja. Se on tehnyt kiinalaista kulttuuria tunnetuksi ja havainnollistanut sitä näyttelyiden, teatteriesitysten ja muiden tapahtumien avulla. Perustiedon sijaan tietoa halutaan valmiiksi kootussa muodossa jonkin teeman ympärille. Ihmiset tarvitsevat myös tietoa, joka on sopeutettu heidän omiin kulttuurisiin lähtökohtiinsa. Vaikka Suomi-Kiina –seuran tavoite on esitellä ja antaa tietoa Kiinasta ja kiinalaisesta kulttuurista, se on lähtökohdiltaan suomalainen. Kun tiedonvälistys ja asiantuntijuus ovat kasvaneet eri tahoilla, Suomi-Kiina –seuran kaltaisten järjestöjen etu on niiden toiminnan neutraali ja riippumaton muoto.

Vaikka Suomi-Kiina –seuran asiantuntijuutta hyödynnetään virallisia tahoja myöten, seura joutuu kamppailemaan näkyvyyden ja voimavarojensa kanssa. Kansalaisjärjestön ja asiantuntijaorganisaation yhdistelmä asettaa erityisen suuria haasteita toiminnan ylläpitoon ja sen kehittämiseen varsinkin taloudellisten resurssien kannalta. Taloudellinen tilanne heijastuu puolestaan moniin muihin kysymyksiin, kuten esimerkiksi henkilöstö- ja tiedotuskysymyksiin. Opetusministeriön laatiman selvityksen (Linna 2006) mukaan kansainvälinen toimintaympäristö on muuttunut huomattavasti ja selvityksen näkemys ystävyysseurojen asemasta osoittaa, että valtion taholta tähän toimintaan ei olla valmiita tulevaisuudessa laajasti panostamaan. Rahoitus hoidetaan pitkälti erilaisten hankkeiden kautta. Uusien jäsenten liittyminen seuraan ei ole tärkeää vain toiminnan, mutta myös rahoituksen kannalta. Viime vuosikymmeninä aktiivisuus yhdistystoiminnassa on joko laskenut tai ei ole osoittanut huomattavaa kasvua. Pelkin jäsenmaksuin toimintaa ei pystytä pitämään tehokkaasti yllä. Vaikka jäsenistö kasvaakin, jäsenmaksu on pidettävä kohtuullisena. Tilanteen vaatiessa, niiden maksamisesta luovutaan yleensä ensimmäisenä. Taloudellisen tilanteen ollessa epävakaa, seurassa pyritään nyt keskittymään toiminnan kannalta tärkeimpiin hankkeisiin. Suomi-Kiina –seura palvelee luennoin, esitelmin, tapahtumin ja

moninaisiin tiedontarpeisiin vastaten kaikkia Kiinasta kiinnostuneita suomalaisia, riippumatta siitä ovatko nämä jäseniä vai eivät. Tätä on syytä korostaa.

Tulevaisuudessa seuralla riittää yhä työtä kulttuurierojen ymmärrettäväksi tekemisessä. Maailma muuttuu ja Kiina sen mukana. Maan erilaisuus loiventuu monissa asioissa suhteessa muihin maihin. Kanssakäymisen ja yhteistyön laajentuessa uusille alueille, tarvitaan kuitenkin kokemusta ja tuntemusta siitä miten tätä yhteistyötä tehdään. Toisaalta tarvitaan tuntumaa myös muuttuvaan Kiinaan, joten vaaditaan jatkuvaa tietojen päivittämistä ja niiden peilaamista laajempaan kulttuuriseen ja historialliseen yhteyteen. Vaikka Suomi-Kiina –seuran toiminta Kiinaa ja sen kulttuuria koskevan tiedon välittäjänä on huomattava varsinkin huomioitaessa sen kansalaistoimintaan pohjautuva luonne, toiminnan kehittämisellä on aina paikkansa ja käytännön työhön on mahdollista löytää uusia apuvälineitä. Esimerkiksi uusia vuorovaikutteisia verkkotyökaluja hyödyntämällä Kiinaan ja seuran toimintaan liittyvää tietoa voitaisiin välittää laajemmalle sekä jäsenille tiedottamista ja heidän aktivoimista parantaa. Samalla olisi mahdollista lähestyä uutta yleisöä. Seura voisi tukea ja luoda paikasta riippumatonta yhteisöllisyyttä aihealueesta kiinnostuneiden kesken.

Tutkimuksessa lähdettiin hakemaan vastausta myös Suomi-Kiina –seuran kirjaston rooliin seuran toiminnassa ja Kiinaa ja sen kulttuuria koskevan tiedon levittämisessä. Seuran kirjasto sisältää Suomen oloissa harvinaisen kokoelman niin ajallisesti, aihealueiden kuin sen sisältämän kiinalaisen materiaalinkin osalta. Se käsittää muun muassa tutkimuksellisesti mielenkiintoista materiaalia. Kirjasto ei pysty kuitenkaan nousemaan aivan lähtökohtiensa tasolle. Kirjaston (ja arkiston) ylläpito on vaativaa ja seuralla ei ole ollut mahdollisuutta sen ylläpitoon siinä määrin kuin olisi tarpeen. Pelkästään tilaongelmat seuran hallussa olevan materiaalin säilyttämiseksi ovat suuret. Taloudelliset resurssit eivät ole sallineet kokoelman päivittämistä toivotulla ja välttämättömällä tavalla. Aineiston uutuusarvoa ei tule kuitenkaan painottaa liikaa. Kirjaston käyttäjille kirjallisuuden ensisijainen valintakriteeri ei ole välttämättä teoksen ikä. Mahdollisuus tutustua ja hankkia vanhempaa aineistoa voi olla myös etu. Kulttuuripainotteista toimintaa tukevalle erikoiskirjastolle on luonnollista tarjota asiakkailleen materiaalia eri aikakausilta. Mahdollisuus käsitellä itseään kiinnostavaa aihetta historiallisessa yhteydessä auttaa ymmärtämään sitä paremmin. Suomi-Kiina –seuran painottamalla kulttuurin alueella monet aiheet eivät ”vanhene”. Niiden tulkintaan voi tulla uusia näkemyksiä ja vivahteita. Toisaalta kulttuuri myös uudistuu. Siten vanhan aineiston rinnalle tarvitaan uutta havainnollistamaan tätä kehitystä.

Kirjaston kävijämäärät ovat pienet. Voidaan puhua yksittäisistä asiakkaista. Sitä ei myös tunneta laajalti. Osalle kirjastoa ensi kertaa käyttäneistä sen oleminen osa seuran toimintaa tuli yllätyksenä. Toisaalta kirjaston käyttäjät jakaantuivat melko tasan jäsenten ja ei-jäsenten välille. Tietoa tarvittaessa lähteitä osataan ja ollaan valmiita hakemaan. Matkailu, kulttuuri ja taiteet sekä kiinankieli olivat suosituimmat aihealueet kirjastonkäyttäjien joukossa. Tämä tukee seuran kulttuuripainotteista linjaa. Käyttäjäkyselyn perusteella kirjaston asiakkaat ovat kokonaisvaltaisesti hyvin tyytyväisiä kokemaansa. Varsinkin saatu palvelu nousee monessa kohdin avainasiaksi. Vaikka seurassa ei ole kirjastotoiminnan ammatillista asiantuntijuutta, Kiina-asiantuntemus ja omistautuminen asialle korvaa tämän puutteen. Kirjasto on osa kokonaisuutta. Kirjastoa käyttäneet asiakkaat eivät rajanneet tai kokeneet kirjastoa erilliseksi osaksi seuran muista palveluista. Suomi-Kiina –seuran ja sen kirjaston yhdessä tarjoama palvelu on mitä suurimmassa määrin tietopalvelutyötä. Kävijämäärät eivät saa olla sen toiminnan ainut mittari. Kirjaston palvellessa tiettyä tarvetta jolle on kysyntää, sen olemassaolo on perusteltu.

Kirjaston kokoelman sisältö sai kirjastokyselyn vastauksissa vähän kriittistä arviointia. Tätä voidaan tulkita siten, että Kiinaa koskevan materiaalin tarjonnassa on muilla tahoilla selviä aukkoja, kun taas seuran kirjasto pystyy niitä täyttämään. Kiinaan liittyvää matkailuaiheista materiaalia on saatavilla laajasti kirjakaupoista yleisiin kirjastoihin, mutta Suomi-Kiina –seuran kirjastossa asioidessa on samalla mahdollisuus saada vastauksia omista lähtökohdista nouseviin tiedontarpeisiin. Kehitettävääkin löytyi. Kirjastonkäyttäjien vastauksista oli havaittavissa, että seuran kirjastolle asetettujen odotusten pohjalla on hyvin perinteinen näkemys kirjastolaitoksesta. Pienenä erikoiskirjastona, toimiessaan rajoitetuin resurssein, mahdollisuudet täyttää näitä odotuksia ei ole yksinkertaista. Kirjasto on auki kolmena päivänä viikossa iltapäivisin eli toimiston ollessa auki. Useat kirjastonkäyttäjät toivoivat pidennettyjä aukioloaikoja useampana päivänä viikossa. Tähän toiveeseen ei ole helppo vastata seuran henkilöstöresursseista johtuen. Keskeinen toive oli myös saada kirjaston aineisto ja hankinnat tietokoneelle ja verkkoon. Se ettei näin vielä ole on suuri puute kirjaston toiminnassa ja ehdoton edellytys mikäli kirjastoa ja sen palvelua halutaan kehittää. Suunnitelmia tämän suhteen on jo olemassa. Näin on mahdollista esimerkiksi tavoittaa paremmin uusia ja muualla Suomessa asuvia potentiaalisia asiakkaita. Mikäli seuran kirjastotoiminta lähtisi vahvaan kasvuun, se johtaisi (resurssi)paineisiin muussa toiminnassa. Toisaalta panostamalla kirjaston organisointiin, sen ylläpitoa voidaan pitkällä tähtäimellä helpottaa. Samalla kirjasto voidaan liittää yhä tiiviimmin osaksi seuran toimintaa. Pienelle organisaatiolle tämä on kuitenkin iso tehtävä.

Suomi-Kiina –seuran kirjasto ei välttämättä täytä tiukkoja kirjastoille asetettuja kriteereitä. Seuran halua kerätä, säilyttää ja antaa käyttöön materiaalia voidaan pitää kunnioitettavana. Kirjaston ylläpito sopii ja tukee hyvin seuran tehtävää antaa monipuolista ja moniulotteista tietoa Kiinasta ja sen kulttuurista. Kiinasta laajasti kiinnostuneiden suomalaisten kannalta Suomi-Kiina –seuran kirjastolla on tärkeä rooli Kiina-tietouden edistäjänä. Kirjastonkäyttäjien positiiviset kommentit ja toiveet kehittää kirjastoa edelleen osoittavat sillä olevan paikkansa Kiinaa koskevan tiedonhankinnan ja -välittämisen tukena.

On syytä ottaa huomioon, että tässä työssä käsitelty Suomi-Kiina –seura on monella tapaa hyvin poikkeava ystävyysseura. Sen pitkä historia ja ammattimainen ote toimintaan erottavat sen monista muista kaltaisistaan järjestöistä. Ystävyysseuroilla on kuitenkin monia yhteisiä nimittäjiä. Ne ovat keränneet henkistä ja aineellista pääomaa ja asiantuntijuutta kohdemaansa kulttuurin alueelta, ja niiden tavoitteena on tarjota tätä tietoa kaikille kiinnostuneille. Samalla luodaan kulttuurien välisiä positiivisia kohtaamisia. Monet seuroista toimivat pienin resurssein ja niiden mahdollisuudet laajamittaiseen tietopalveluun ja itsestään tiedottamiseen ovat rajallisia. Tiedonhakijan kannalta tämä on ongelma. Toisaalta ystävyysseurat esimerkiksi sijaitsevat tai niillä on paikallisosastoja eri puolilla maata. Näin niillä olisi mahdollisuus tarjota tietoa alueellisesti tasa-arvoisemmin kuin monilla erikoiskirjastoilla. Kirjastotyön kannalta kokoelman rakentamisessa voidaan hyödyntää yhteyksiä kohdemaahan ja sen asiantuntijuutta, jolloin kokemus korvaa teorian. Kokoelmasta on mahdollista luoda siten mielenkiintoinen itsensä näköinen kokonaisuus. Kuinka vapaa se kykenee olemaan (länsimaisesta) kulttuurisesta katseesta on mielenkiintoinen kysymys.

Suomi-Kiina –seuran kirjaston ylläpidon suurimmat ongelmat syntyvät pienistä resursseista. Tähän törmäävät monet muutkin ystävyysseurojen kaltaiset järjestöt. Tulevaisuudessa olisi mielenkiintoista tutkia ja kehittää mallia, jonka avulla tämänkaltaiset organisaatiot voisivat ylläpitää kirjasto- ja tietopalveluita. Sen tulisi olla tehokas, hyvin palveleva, kevyt hoitaa, eikä se saisi vaatia mittavia resursseja. Tätä kautta näiden organisaatioiden osaaminen ja tieto saataisiin entistä laajempaan käyttöön.

Tämän työn alkupuolella on pyritty luomaan kuvaa siitä, millainen historiallinen kehityskulku on vaikuttanut ja vaikuttaa yhä vieraita kulttuureita koskevan tiedon hankintaan ja välittymiseen. Työn loppuosassa on puolestaan kuvailtu Suomi-Kiina –seuran toimintaa ja pyrkimyksiä kuroa umpeen tämän kehityskulun luomaa kulttuurien välistä etäännyttämistä siinä määrin kuin se on mahdollista. Nykypäivänä tieto halutaan helposti pureskeltuna faktoina. Kulttuurista tietoa ei voi yksinkertaistaa. Tärkeää olisi, että tiedonhankinnassa osattaisiin arvostaa ja hyödyntää kulttuurisen

tuntemuksen syvää pitkällä aikavälillä hankittua asiantuntemusta. On luonnollista, että oma kulttuuripiirimme on meille läheisin. Tarvitsemme siitä tietoa ja ymmärrystä, sillä se on ympäristö jossa joudumme eniten toimimaan. Kansainvälisen kehityksen myötä vieraiden kulttuurien tuntemus on noussut entistä tärkeämmäksi. Vieraisiin kulttuureihin tutustuminen auttaa peilaamaan ja ymmärtämään myös omaa kulttuuriamme.

Kulttuurista on tullut jossain määrin yleistermi selittämään erilaisia ilmiöitä ja tapahtumia sekä yhteiskunnassa että maailmassa. Sen alueelta löytyy oikein rajattuna kuitenkin paljon mielenkiintoisia näkökulmia informaatiotutkimusta ajatellen. Olisi mielenkiintoista vertailla informaatiotutkimuksen tiedontarpeisiin ja tiedonhankintaan liittyviä kysymyksiä kansainvälisessä kontekstissa. Miten kulttuurinen taustamme vaikuttaa tapaamme, valmiuksiimme ja odotuksiimme hakea tietoa? Miten tiedontarpeet vaihtelevat eri kulttuureissa ja miten tätä tietoa voitaisiin hyödyntää kirjasto- ja tietopalveluja kehitettäessä? Näkyykö informaatioalan tutkimuksissa ja tuloksissa sen kulttuurin vaikutus jossa ne on tehty? Jos näin on, miten se ilmenee?

Kulttuurimme ja sen historiallisesti muotoutunut suhde muihin kulttuureihin vaikuttaa tiedonhankinnan ympäristöömme. Toivottavasti tämä työ on osaltaan auttanut havainnollistamaan tätä ilmiötä ja antaa välineitä Suomi-Kiina –seuran kirjaston kehittämistyöhön.

11. Lähteet

Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien laitos, Itä-Aasian tutkimus.

<http://www.helsinki.fi/hum/aakkl/oppiaineet/Ita-Aasia/ita-aasia.htm>. (käytetty 4.2.2008).

Baltia-kirjasto. <http://www.tuglas.fi/kirjasto/>. (käytetty 15.12.2007).

Cercle franco-finlandais de Helsinki (2007)

<http://cerclehelsinki.wordpress.com/category/suomeksi/historiaa/>. (käytetty 17.12.2007).

Czyzyk, Mark (1993) Canon formation, library collections, and the dilemma of collection development. *College & Research Libraries* 54 (1): 58-65.

Deutsche Bibliothek Helsinki, saksalainen kirjasto.

<http://www.kolumbus.fi/deutsche.bibliothek/historiikki.htm>. (käytetty 15.12.2007).

Donelaitis-seura Liettuan ystävät ry. <http://www.donelaitis.fi/seura/index.htm>. (käytetty 15.12.2007).

Erikoisaineiston kaukolainaus, ulkomaisen kirjallisuuden kokoelmat.

<http://pandora.lib.hel.fi/kaukopala/kasikirja/kauk1613.html>. (käytetty 26.12.2007).

Euroopan ulkopuolisten kulttuurien ja kielten toimikunta (1986) Euroopan ulkopuolisten kulttuurien ja kielten toimikunnan mietintö. Komiteanmietintö 1986: 1. Helsinki: Opetusministeriö.

Halén, Harry (1986) Kulkumiehiä: suomalais-itämainen vieraskirja. Helsinki: Otava.

Halén, Harry (1990) Janua Orientis: luettelo Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien opettajista ja opetuksesta Turun Akatemiassa sekä Helsingin yliopistossa 1640-1990. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Heritage of China: contemporary perspectives on Chinese civilization (1990) Toim. Paul S. Ropp. Berkeley: University of California Press.

Humanistisen tiedekunnan kirjasto, Topelia.

http://www.helsinki.fi/hum/kirjasto/kokoelmat/topelia_hyllyluokkaluettelo.htm. (käytetty 4.2.2008).

Huntington, Samuel P. (2003) Kulttuurien kamppailu ja uusi maailmanjärjestys. Helsinki: Terra Cognita.

- Huotari, Tauno-Olavi (2000) Suomi-Kiina-seuran roolit Suomen ja Kiinan yhteistyössä (puhe). Suomen ja Kiinan diplomaattisuhteiden 50-vuotisjuhlaseminaari 3.11.2000. Eduskunta. <http://www.eduskunta.fi/fakta/ystavyysryhmat/kiina/kiinatoh.htm>. (käytetty 10.3.2008).
- Huotari, Tauno-Olavi (2006) Zheng He –koodi. *Kiina sanoin ja kuvin*. 2006: 1, 14-19.
- Huotari, Tauno-Olavi (2007) Puhelinkeskustelu 26.10.2007.
- Huotari, Tauno-Olavi & Seppälä, Pertti (2002) Kiinan kulttuuri. 4. painos. Helsinki: Otava.
- Hursti, Asko (2006) Unkarilaisen kirjallisuuden keskus. Alustus X suomalais-unkarilaisessa ystävyyskuntakokouksessa Porissa 14.6.2006. http://www.pori.fi/twincity/asko_h.pdf. (käytetty 17.1.2008).
- Hämeen-Anttila, Jaakko (2007) Arabian- ja persiankielinen kirjallisuus. Teoksessa: H.K. Riikonen, Urpo Kovala, Pekka Kujamäki ja Outi Paloposki (toim.) Suomenoskirjallisuuden historia 2, 252-258. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Hänninen, Sakari (2003) Yhdistykset uuden aloittajina. Teoksessa: Sakari Hänninen, Anita Kangas ja Martti Siisiäinen (toim.) Mitä yhdistykset välittävät: tutkimuskohteena kolmas sektori, 228-246. Jyväskylä: Atena.
- Italian kulttuuri-instituutti. http://www.iichelsinki.esteri.it/IIC_Helsinki/Menu/Istituto/Chi_siamo/. (käytetty 20.12.2007).
- Janhunen, Juha (1999) Altaistiikka suomalaisen Aasian-tutkimuksen kentässä. *Tieteessä tapahtuu*. 1999: 5. <http://www.tsv.fi/ttapaht/995/janhunen.htm>. (käytetty 28.1.2008).
- Japania ry, kirjasto. http://www.japania.org/kirjasto_kirjat.php. (käytetty 11.12.2007).
- Japania ry, säännöt. <http://www.japania.org/saannot.php>. (käytetty 11.12.2007).
- Japanilaisen kulttuurin ystävät ry. <http://www.japaninkulttuuri.net/>. (käytetty 11.12.2007).
- Jokinen, Kaisa (2002) Friendship societies creating links between finland and the wider world: the case of the Finnish-Namibian Society. Yhteiskuntamaantieteen pro gradu –tutkelma. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Kallio, Jyrki (2007) Kiina on hepreaa. *Kiina sanoin ja kuvin*. 2007: 4, 13.

Kangasharju, Kaisa & Schröder, Maria (1998) East and South-East Asia collections in Finnish libraries: an overview of holdings and services in 1997. Helsinki: Finnish National Networks of Universities and Polytechnics for East and South-East Asian Studies.

Karttunen, Klaus (1989) Posliinia ja purjehtijoita. Teoksessa: Markku Löytönen (toim.) Matka-arkku: suomalaisia tutkimusmatkailijoita, 272-309. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Karttunen, Klaus (1992) Itää etsimässä: eurooppalaisen Aasian-tutkimuksen vaiheita. Helsinki: Yliopistopaino.

Konfutse-instituutti, kirjasto. <http://www.helsinki.fi/hum/confucius/library.html>. (käytetty 18.1.2008).

Kua, Eunice (2004) Non-Western languages and literatures in the Dewey decimal classification scheme. *Libri* 54(4): 256-265.

Kulttuuria alueittain: tilastollinen katsaus (2007) Kulttuuri ja viestintä 2007. Helsinki: Tilastokeskus.

Laine, Markus, Bamberg, Jarkko & Jokinen, Pekka (2007) Tapaustutkimuksen käytäntö ja teoria. Teoksessa: Markus Laine, Jarkko Bamberg ja Pekka Jokinen (toim.) Tapaustutkimuksen taito, 9-38. Helsinki: Gaudeamus.

Laitinen, Kauko & Rosenberg, Veli (2007) Konfutse-instituutti Helsingin yliopistoon. *Kiina sanoin ja kuvin*. 2007: 3, 14-16.

Linda. Yliopistokirjastojen yhteistietokanta. Kansalliskirjasto. <https://linda.linneanet.fi/>. (käytetty 4.1.2008).

Linna, Markku (2006) Opetusministeriön tuki ystävyyssseuroille: selvitysmiehen raportti. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006: 31. Helsinki: Opetusministeriö, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto.

Luomala, Anne (2002) Yhdistyslaitoksen yleiskuva Jyväskylässä. Teoksessa: Martti Siisiäinen (toim.) Yhdistykset Kolmannen sektorin toimijoina: tutkimus jyvaskyläläisistä yhdistyksistä, 112-130. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.

Mackerras, Colin (1999) Western images of China. Hong Kong: Oxford University Press.

Markkola, Pirjo (2007) Suomalaisten järjestäytyminen ompeluseuroista suojeluskuntiin. Teoksessa: Kai Häggman (toim.) Suomalaisen arjen historia 3: Modernin Suomen synty, 101-123. Helsinki: Weilin + Göös.

Mikä on Suomi-Kiina-seura. Suomi-Kiina –seura (julkaisematon esite).

Mowlana, Hamid (1997) Global informatio and world communication: new frontiers in international relations. 2. painos. London: Sage.

Niemi, Anu (2001) Nimetty ja nimetön. *Kiina sanoin ja kuvin*. 2001: 2, 2.

Patentti- ja rekisterihallitus, Yhdistysnetti.

<http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri/tietokannat/yhdistysnetti.html>. (käytetty 9.1.2008)

Patentti- ja rekisterihallitus, Yhdistysrekisteri. <http://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html> (käytetty 18.1.2008).

Pietiläinen, Jukka (1998a) Ulkomailta Suomeen: määrällinen analyysi. Teoksessa: Ullamaija Kivikuru ja Jukka Pietiläinen (toim.) Uutisia yli rajojen: ulkomaanuutisten maisema Suomessa, 84-108. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.

Pietiläinen, Jukka (1998b) Ulkomaanuutistutkimuksen vaiheita ja tuloksia. Teoksessa: Ullamaija Kivikuru ja Jukka Pietiläinen (toim.) Uutisia yli rajojen: ulkomaanuutisten maisema Suomessa, 15-43. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.

Pietiläinen, Jukka (1998c) Uutisvirtojen maailma. Teoksessa: Ullamaija Kivikuru ja Jukka Pietiläinen (toim.) Uutisia yli rajojen: ulkomaanuutisten maisema Suomessa, 64-83. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.

Pohjola-Norden. <http://www.pohjola-norden.fi/fi/>. (käytetty 16.12.2007).

Prytherch, Ray (2005) Harrod's librarians' glossary and reference book: a directory of over 10,200 terms, organizations, projects and acronyms on the areas of information management, library science, publishing and archive management. Aldershot: Ashgate, cop.

Päivärinte, Anna-Mari (1988) Ystävyysseurat osana Suomen ja eri maiden välistä vuorovaikutusta ja tiedonvälitystä. Maantieteen pro gradu –tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Ranskan kulttuurikeskus, kirjasto.

http://www.france.fi/ccf/rubrique.php3?id_rubrique=188&id_secteur=2&id_couleur=19&jour_cour

ant=24&mois_courant=2&annee_courante=2008&mois_suiwant=3&annee_suivante=2008.
(käytetty 17.12.2007).

Rosenberg, Veli (2005) Kiina-tietoutta suomalaisin voimin suomalaisille. *Kiina sanoin ja kuvin*. 2005: 4, 2-8.

Rosenberg, Veli (2008) Haastattelu 11.3.2008 (nauhoitus).

Saarti, Jarmo (1987) Suomennettu kiinalainen kaunokirjallisuus. Jyväskylä: Jyväskylä yliopisto.

Saarti, Jarmo (2001) Kiinalaisen kaunokirjallisuuden suomennokset. *Kiina sanoin ja kuvin*. 2001: 2, 3-4.

Saarti, Jarmo (2007) Kiinan kirjallisuus. Teoksessa: H. K. Riikonen, Urpo Kovala, Pekka Kujamäki ja Outi Paloposki (toim.) Suomennoskirjallisuuden historia 2, 261-272. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Sevänen, Erkki (2007) Suomennoskirjallisuuden määrällisestä kehityksestä. Teoksessa: H. K. Riikonen, Urpo Kovala, Pekka Kujamäki ja Outi Paloposki (toim.) Suomennoskirjallisuuden historia 2, 12-22. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Siisiäinen, Martti (2002) Yhdistyslaitoksen yleiskuva Jyväskylässä. Teoksessa: Martti Siisiäinen (toim.) Yhdistykset kolmannen sektorin toimijoina: tutkimus jyvaskyläläisistä yhdistyksistä, 17-67. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.

Siisiäinen, Martti (2003) Vuoden 1997 yhdistykset. Teoksessa: Sakari Hänninen, Anita Kangas ja Martti Siisiäinen (toim.) Mitä yhdistykset välittävät: tutkimuskohteena kolmas sektori, 11-37. Jyväskylä: Atena.

Siisiäinen, Martti (2004) Yhdistysten nykytila ja kehityksen suunnat. Teoksessa: Virve Riikonen ja Martti Siisiäinen (toim.) Yhdistystoiminnan uusjako, 10-34. 2. painos. Helsinki: Opintotoiminnan keskusliitto.

Suomen tieteellisten kirjastojen opas. <http://www-db.helsinki.fi/kirjastot/>. (käytetty 24.3.2008).

Suomi-Amerikka yhdistysten liitto. <http://www.sayl.fi/sayl>. (käytetty 18.12.2007).

Suomi-Brasilia seura. <http://personal.eunet.fi/pp/brasil/seuran%20toiminta.htm>. (käytetty 18.12.2007).

Suomi-Brasilia seura, kirjasto. <http://personal.eunet.fi/pp/brasil/kirjasto.htm>. (käytetty 18.12.2007).

Suomi-Espanja seura ry. <http://www.suomiespanjaseura.fi/fi/nettitilasto.php>. (käytetty 16.12.2007).

Suomi-Kiina –seura (2006) Suomi-Kiina –seuran toimintakertomus vuodelta 2006.
<http://kiinaseura.lasipalatsi.fi/>. (käytetty 5.3.2008).

Suomi-Kiina –seura. <http://kiinaseura.lasipalatsi.fi/>. (käytetty 4.11.2007).

Suomi-Moçambique –seura. <http://www.kaapeli.fi/mosambik/yhdistys.htm>. (18.12.2007).

Suomi-Nepal –seura. <http://www.kaapeli.fi/~nepal/kehy.html>. (käytetty 17.12.2008).

Suomi-Unkari seuran Oulun osaston toimintakertomus 2003.
<http://baanaweb.fi/unkari/SUS/documents/Toimintakertomus%202003.pdf>. (käytetty 27.12.2007).

Suomi-Unkari seuran Oulun-osasto ry. <http://baanaweb.fi/unkari/SUS/suomi-unkari-kirjasto.htm>.
(käytetty 27.12.2007).

Suomi-Venäjä –seura Etelä-Suomen piirijärjestö. <http://www.venajaseura.com/etela-suomi/osastot/lansi-vantaa.htm>. (käytetty 16.12.2007).

Suomi-Venäjä –seura. <http://www.venajaseura.com/?sc=4901&sc2=4910>. (käytetty 16.12.2007).

Tampere-Tartto –seura ry. <http://kotisivu.dnainternet.fi/ttsry/historia.html>. (käytetty 18.12.2007).

Turtia, Kaarina (2005) Otavan uusi sivistyssanakirja. Helsinki: Otava.

Turun yliopisto. Itä-Aasian tutkimus- ja koulutuskeskus. <http://aasia.utu.fi/esittely/>. (käytetty 9.2.2008).

Vatanen, Soili (2008) Haastattelu 17.1.2008 (nauhoitus).

Vuori, Outi (2007) Suomi-Unkari seuran jäsentutkimus. Matkailun koulutusohjelman amk-opinnäytetyö. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/7349/jamk_1187342515_2.pdf?sequence=1. (käytetty 12.1.2008).

Wilén, Raine & Kortelainen, Terttu (2007) Kirjastokokoelmien kehittämisen ja arvioinnin perusteet: teoria, menetelmät, käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Yhdistykset kolmannen sektorin toimijoina: tutkimus jyvaskyläläisistä yhdistyksistä (2002) Toim. Martti Siisiäinen. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.

Ystävyysseurojen liitto ry. <http://www.saunalahti.fi/ysl/>. (käytetty 16.12.2007).

Zao Liu & Zheng Ye (Lan) Yang (2004) Factors influencing distance-education graduate students' use of information sources: a user study. *The Journal of Academic Librarianship* 30(1): 24-35.

12. Liitteet

Liite 1. Suomi-Kiina –seuran kirjaston käyttäjäkysely

(Ole hyvä ja rastita itsellesi sopiva vaihtoehto, viivan kohdalla voit tarkentaa vastaustasi)

Päiväys _____

1. Oletko seuran jäsen ?

Kyllä En

2. Ikä ?

Alle 20 21-30 31-40 41-50 51-60 Yli 60

3. Asuinpaikkasi ?

Helsinki Muu Suomi, mikä ? _____

4. Missä ominaisuudessa käytät seuran kirjastoa ?

Tutkija Opiskelija
 Muu ammatillinen tehtävä,
mikä ? _____ Yksityishenkilö

5. Onko käyntisi syynä ?

Työ Matka
 Seuran järjestämä tilaisuus Harrastus, mikä ? _____
 Ei erityistä syytä Opiskelu, mikä ? _____
 Muu, mikä ? _____

6. Miten olet saanut tietoa Suomi-Kiina –seuran kirjastosta ?

Seuran jäsenyyden kautta Kollegoilta
 Muilta opiskelijoilta Muilta yksityisiltä käyttäjiltä
 Olen satunnainen kävijä Seuran järjestämän tilaisuuden osanottajana
 Muualta, mistä ? _____

7. Mistä syystä valitsit seuran kirjaston, kun lähdit etsimään aineistoa tai tietoa ?

OLE HYVÄ JA KÄÄNNÄ →

8. Etsitkö yksittäistä teosta tai materiaalia tietystä aihepiiristä, mitä ?

9. Löysitkö / lainasitko etsimääsi materiaalia ?

- Kyllä En löytänyt etsimääni, mutta lainasin muuta materiaalia
 En En lainannut mitään, mutta käytin aineistoa kirjastossa

10. Kuinka usein käytät Suomi-Kiina –seuran kirjastoa ?

- Viikoittain Kuukausittain
 Muutama kerta vuodessa, arvioksi ? _____ Ensimmäinen käyttökerta

11. Mistä aihepiireistä toivoisit löytäväsi tietoa seuran kirjastosta ?

- Kulttuuri Historia Yhteiskunta
 Matkailu, nähtävyydet Filosofia, uskonto Terveys, lääketiede
 Kirjallisuus Taiteet, elokuvat Ruoka, maatalous
 Kielet Talous Poliitikka
 Maantiede, ympäristö Muu, mikä ? _____

12. Minkä kielistä materiaalia toivot löytäväsi ?

- Suomi Englanti
 Kiina Muu, mikä ? _____

13. Mitä muita kirjastoja / tahoja olet hyödyntänyt etsiessäsi Kiina aiheista materiaalia ?

- Yliopisto- ja korkeakoulukirjasto Yleinen kirjasto
 Ammatillinen erikoiskirjasto Kirjakauppa
 Muu, mikä ? _____

14. Erityistoiveita, parannusehdotuksia, muuta palautetta seuran kirjaston kehittämiseksi

Liite 2. Suomi-Kiina –seuran puheenjohtajan haastattelurunko

PUHEENJOHTAJAN HAASTATTELU 11.3.2008 SUOMI-KIINA –SEURA

- Mitkä ovat keskeiset tavoitteet, mihin seura pyrkii
- Miten niitä pyritään toteuttamaan
- Millaisia muutoksia on vuosien varrella ollut
- Mitkä ovat keskeiset tekijät vakaan aseman saavuttamisessa
- Toiminnan kehittyminen viime vuosina, syitä ja seurauksia (Kiinan merkityksen kasvu)
- Toiminnan ongelmakohdat
- Mitkä asiat Kiinaan liittyen ihmisiä kiinnostavat
- Miksi he valitsevat Suomi-Kiina –seuran tiedonhankintaan
- Mitä ongelmia Kiinaan liittyvän tiedon saamisessa ja välittämisessä on
- Onko ajatuksia ja suunnitelmia miten tiedonvälittämistä voitaisiin parantaa lisää

- Kirjastokysymyksiä:
 - Historiaa:
 - miten kokoelma sai alkunsa, oliko tietoinen tavoite vai sattuma
 - aineiston hankinta ennen, hankittiinko jotain tiettyä materiaalia
 - mihin sen organisointi perustui
 - oliko kehittämisstrategiaa, millainen ja miten sitä toteutettiin
 - millainen käyttäjäprofiili oli ennen
 - haettiin kirjastolle näkyvyyttä
 - oliko sillä merkitystä ennen ja jos oli niin millaista
 - Nykyhetki:
 - millainen kokoelman sisältö on nyt, mistä se koostuu, miten sitä voisi täydentää
 - miten aineistoa hankitaan ja valitaan, onko seurantaa
 - miten hankinnat rahoitetaan
 - keille kirjasto on tarkoitettu
 - kirjaston näkyvyys ja asema
 - kirjaston rooli seuralle ja vaikutukset toimintaan, mitkä ovat tavoitteet
 - millaisia paineita / vaatimuksia / odotuksia Kiinan merkityksen kasvu voisi luoda kirjastoa, aineistoa ja käyttäjäkuntaa ajatellen
 - Tulevaisuus:
 - seuran kirjaston ja kirjastotoiminnan tulevaisuus
 - valmius kirjaston kehittämiseen, tavoitteet
 - mikä arvo ja merkitys kirjastolla on
 - ongelmakohdat kirjaston ylläpidossa jatkoa ajatellen
- Miten näkee Suomi-Kiina –seuran merkityksen tulevaisuudessa Kiinaa koskevan tiedon levittäjänä

- Mitä lähteitä käyttää itse tiedonhankinnassa, miten seuraa Kiinaan liittyviä asioita

Liite 3. Suomi-Kiina –seuran toimistonhoitajan haastattelurunko

TOIMISTONHOITAJAN HAASTATTELU 17.1.2008 SUOMI-KIINA –SEURA

1. Mikä on seuran päätehtävä ja tavoitteet ?
2. Minkälainen on oma suhde Kiinaan ?
3. Millaisia palveluita seura tarjoaa ?
4. Tehtävät seurassa ?
5. Mihinkin seuran toimitiloja käytetään ?
6. Kuinka paljon ihmisiä käy seuran toimitiloissa esim. viikoittain ?
7. Keitä nämä henkilöt ovat ja miksi he tulevat paikalle ?
8. Millaista tietoa he tarvitsevat ?
9. Millaisia muita ”asiakkaita” seuralla on ?
10. Yleisimmät yhteydenottotavat ?
11. Millaista tietoa ihmiset tarvitsevat ja miksi ?
12. Miksi he valitsevat juuri Suomi-Kiina –seuran tiedonhankintaan ?
13. Millaisista lähteistä informaatiota tarvittaessa hankitaan päivittäisessä työssä ?
14. Minkä tahojen puoleen ihmisiä tarvittaessa ohjataan tarvittaessa lisäinformaatiota ?
15. Millaista materiaalia seuralla on tarjolla ja miten sitä tuotetaan ?
16. ”Kiina sanoin ja kuvin” –lehden julkaiseminen, merkitys ja levikki ?
17. Kuinka paljon seura järjestää vuosittain tapahtumia ja millaisia ?
18. Miten seura hankkii näkyvyyttä ?
19. Onko toiminta vilkastunut viime vuosina ja miten se näkyy ja vaikuttaa ?
20. Millaisia yhteyksiä seuralla on muihin relevantteihin tahoihin ja miten näkee paikkansa / asemansa suhteessa niihin ?
21. Mitä (käytännön) toiminnan ongelmakohtia on olemassa (rahoitus, resurssit, ...)
22. Miten näkee seuran ja toiminnan tulevaisuuden ?
23. Kirjasto-kysymykset:
 - a. Kuinka paljon kirjastossa käy asiakkaita esim. viikoittain ?
 - b. Keitä he ovat ja miksi he tulevat ja miksi juuri Suomi-Kiina –seuran kirjastoon ?
 - c. Mitä materiaalia lainataan eniten ?
 - d. Onko käyntimäärissä ollut muutoksia ?
 - e. Kuinka kirjaston käytännön työt, kuten lainaus, toimivat ?
 - f. Mistä materiaalia kirjastoon tulee, kuka hoitaa sen järjestelyn ?
 - g. Onko kirjaston (päivittäiseen) toimintaan liittyviä ongelmakohtia, mitä ?
 - h. Millainen näkemys kirjaston tulevaisuudesta ?

Liite 4. Yhteenvedo kirjastokyselyn monivalintakysymysten vastauksista

	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17
K1 Oletko jäsen	en	kyllä	kyllä	kyllä	en	kyllä	kyllä	kyllä	en	en	kyllä	en	kyllä	en	kyllä	en	en
K2 Ikä	41-50	51-60	31-40	51-60	51-60	41-40	21-30	51-60	41-50	41-50	yli 60	yli 60	yli 60	yli 60	41-50	31-40	51-60
K3 Asuinpaikka	Hki	Hki	Hki	Hki	Hki	Hki	Hki	Hki	Vantaa	Espoo	Espoo	Helsinki	Helsinki	Rovan.	Helsinki	Helsinki	Espoo
K4 Ominaisuus	muu am.	muu am.	m.a., yhlö	yksityish.	yksityish.	m.a., yhlö	muu am.	yksityish.	muu am.	muu am.	yksityish.	yksityish.	yksityish.	yksityish.	yksityish.	yksityish.	yksityish.
K5 Käynnin syy	työ	työ	työ, tilais	matka	matka	ma, h, o	työ, muu	harrastus	matka	työ	har, muu	matka	opiskelu	harrastus	harrastus	matka	matka
K6 Miten tietoa kirj.	tilaisuud	jäsenyys	jäsenyys	muu	tilaisuud	muilta yk	jäsenyys	muu	muualta	muualta	jäsenyys	sat.kävijä	jäsenyys	muualta	jäsenyys	satk, myk	muualta
K9 Löyysi/ainasi	kyllä	kyllä	—	kyllä	kyllä	k, e, l, i, m	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	e. iö, la, m	kyllä	kyllä
K10 Kuinka usein	mkv 3	mkv 3	mkv 3	ensimm.	ensimm.	mkv 8	mkv 1-2	mkv 3-5	ensimm.	ensimm.	mkv 3	ensimm.	ensimm.	mkv 2-3	mkv 2-3	ensimm.	ensimm.
K11 Mitä aiheita	2	8	—	6	6	1 5 ja muu	6	3	2	3	3	3	3	3 8 ja muu	3	4	4
K12 mater. Kieli	s, k	s	s, k, e	s, e	s	s, k, e, muu	s, e	s, e	s	s, e	s, e	s, e	s, e	s, e, muu	s, k, e	s	s, e
K13 muut tietotahot	k.ka, muu	ykir, k.ka	yl.k, yk, kk	kirjakaup	ykir, k.ka	yl.k, k.ka	yk, kk, mu	ykir, k.ka	kirjakaup	k.ka, muu	kirjakaup	ykir, k.ka	ykir, k.ka	ylk, yk, k, m	ylk, yk, kk	ykir, k.ka	ykir, k.ka
Aihepiirit:																	
kulttuuri	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
historia	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
yhteiskunta	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
matkailu, nähtävyyd																	
filosofia, uskonto																	
terveys, lääketiede	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
kirjallisuus																	
taiheet, elokuvat	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ruoka, maatalous	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
kielet																	
talous	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
politiikka																	
maantiede, ympäris	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
muu																	